

ข่าว. ๐๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม 2554 • www.cabinet.thaigov.go.th

ISSN 1513-3591

บทความพิเศษ : **สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกับการบริหารราชการแผ่นดิน**

โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม

บทความพิเศษ : **การจัดทำมติคณะรัฐมนตรี**

โดย ปัญญาพล ศรีแสงแก้ว

เล่าเรื่องเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี : **ผลผูกพันของมติคณะรัฐมนตรี**

โดย สิบพัน

ขอคุยด้วย

อีกก้าวหนึ่งของการปรับปรุง “สลค.สาร” ให้เป็นวารสารที่ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน จากเดิมที่เคยเผยแพร่รายเดือน บัดนี้ได้เปลี่ยนเป็นราย 3 เดือน โดยเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้เข้มข้นมากขึ้น นอกจากนี้จะมีบทความพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิ บทความและข้อมูลในเรื่องน่ารู้ที่สำคัญ ๆ เป็นคอลัมน์ประจำแล้ว ยังเปิดเป็นเวทีให้แก่ผู้ที่มีผลงานทางวิชาการที่จะได้มีโอกาสนำเสนอต่อสาธารณชนด้วย

คำติชมและข้อเสนอแนะทั้งหลายจากท่านผู้อ่านมีค่ามากสำหรับทีมงานจัดทำ สลค.สาร เสมอ เพราะเรามีความตั้งใจที่จะทำให้วารสารนี้ “น่าอ่าน” สำหรับทุกท่านทุกครั้งที่หยิบขึ้นอ่าน ขอขอบคุณ

สารบัญ

คำกล่าวประกาศเริ่มปีมหามงคล	3
เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554	
บทความพิเศษ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกับ การบริหารราชการแผ่นดิน	4
บทความพิเศษ : การจัดทำมติคณะรัฐมนตรี	24
ทิ้งหนังสือ : เคล็ดลับดี ๆ วิธีบริหารโครงการ : Manage Project	33
เล่าเรื่องเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี : ผลผูกพันของมติ คณะรัฐมนตรี	34
ปัดฝุ่นมติ ครม. : 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลไทย ประกาศลอยตัวค่าเงินบาท	38
รู้ไว้ใช่ว่า...? : วิวัฒนาการของระบบการแลกเปลี่ยน	40
ฝั่งการเมืองหมายและมอบอำนาจของนายกรัฐมนตรี ให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำ สำนักนายกรัฐมนตรี	41
นวัตกรรมรอบโลก : A-Check เครื่องตรวจอาหาร	48
สรุปผลการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีที่สำคัญ	49
รู้ รัก ภาษาไทย : อุตสาหกรรม	53
กระบวนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ผ่านระบบ CABNET	54
เรื่องสำคัญที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	56
แอบเจาะประมวลจริยธรรม : เจาะครั้งที่ 1 การยึดมั่นในจริยธรรมและยื่นหยัดกระทำ ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม	59
ท้องถิ่นควรรู้ : การได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ของเทศบาล	62
ไปไหนไปกัน : อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	67
มุมที่ไม่ได้มอง : ไม่ได้ตัดสินใจ	68
แสงส่องปัญญา	72

กองบรรณาธิการ ที่ปรึกษา

อำพน กิตติอำพน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
วิชัย วิฑริการเวช รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โกศล วิชิตธนาฤกษ์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ธวัชชัย สวัสดิ์สวัสดิ์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บรรณาธิการ

สิบลักษณ์ วนวิสุทธิ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

จอมขวัญ พลรักษ์, จิตตา กิตติเสถียรภรณ์,
ทัศนศุภางค์ ทัยประสิทธิ์พิพร, นันทน์นัทธ์ สังวรประเสริฐ,
ปัญญาพล ศรีแสงแก้ว, ปราวณี สาสนธรรมบท,
พงษ์เทพ พวงเสมา, วันนภิศ จารุสมบัติ,
สมศรี นาคจำรัสศรี, สุภาวดี เลิศสถิตย์,
อมรวิไลลักษณ์ รักษาวงศ์, อ่อนฟ้า เวชชาชีวะ

ฝ่ายประสานงาน

จิตตา กิตติเสถียรภรณ์, ประธาน ผุดผ่อง

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

นันทน์นัทธ์ สังวรประเสริฐ, วิบูลย์ลักษณ์ มีชัย

ฝ่ายประชาสัมพันธ์

สุภาวดี แก้วประดับ

ฝ่ายจัดการทั่วไป

กานต์พิชชา ปิ่นแก้ว, เขมจิรา ชันแก้ว, ดวงกมล ธงสีเหลือง,
ดวงตา สุรพัฒน์, ธัญมน สิ้นสำอาง, ภัทพร ดโมทรณวงศ์,
รุ่งทิภา ศรีสภา, วชิร สิงหาราช, สมภพ กลิ่นหอม

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
ถนนสามเสน กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2243-0611-3

บทความ/ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏใน “สลค.สาร” เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและกองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

เปิดรับเรื่องร้องเรียนข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชันของ
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผ่านทางตู้ ปณ. 2
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10302

คำกล่าว
ประกาศเริ่มปีมหามงคลเนื่องในโอกาสที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา
7 รอบ 5 ธันวาคม 2554
ของ
นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี
ณ ดิگสันติไมตรีหลังนอก ทำเนียบรัฐบาล
วันอังคารที่ 28 ธันวาคม 2553 เวลา 08.30 น.

พี่น้องชาวไทยที่เคารพรักทั้งหลาย

เนื่องในมหามงคลวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2554 รัฐบาลและปวงชนชาวไทยมีความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระวิริยอุตสาหะ บำเพ็ญพระราชกรณียกิจขจัดทุกข์ผดุงสุขอาณาประชาราษฎร์ นับแต่เสด็จดำรงสิริราชสมบัติตราบจนปัจจุบัน เป็นเวลายาวนานถึง 64 ปี ปวงชนชาวไทยต่างมีความร่วมเย็นผาสุก ได้ร่วมพระบารมีตลอดมา รัฐบาลจึงกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดงานเฉลิมพระเกียรติพร้อมทั้งขอพระราชทานชื่อพระราชพิธีและชื่องาน ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานชื่อพระราชพิธีว่า “พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554” ซึ่งการจัดงานเฉลิมพระเกียรติว่า “งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554” ชื่อภาษาอังกฤษซึ่งหมายรวมถึงชื่อพระราชพิธี และชื่อการจัดงานเฉลิมพระเกียรติว่า “The Celebrations on the Auspicious Occasion of His Majesty the King's 7th Cycle Birthday Anniversary 5th December 2011”

เนื่องในวาระมหามงคลแห่งวันเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบนี้ **ผมขอประกาศว่า ปีพุทธศักราช 2554 เป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ และกำหนดเขตการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2554** และขอเชิญชวนพี่น้องชาวไทยทุกหมู่เหล่าอันร่มเกล้าอันร่มกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอำนาจสรรพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โปรดอภิบาลรักษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ทรงพระเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย พระชนมพรรษายิ่งยืนนาน ทรงพระเกษมสำราญ มีพระพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง ทรงเป็นจักรแก้วร่วมเกล้าของเหล่าพสกนิกรตราบกาลนิรันดร และขอเชิญชวนพี่น้องประชาชนชาวไทยร่วมจิตพร้อมน้อมอธิษฐาน ยึดมั่นในการสร้างสรรค์คุณประโยชน์แก่แผ่นดินไทย มีความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจกันเสริมสร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติ และดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนแห่งศาสนาและตามแนวทางในพระบรมราโชวาทตลอดไป

ขอบคุณครับ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กับการบริหารราชการแผ่นดิน*

โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม

สวัสดีครับ เพื่อนข้าราชการและเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ทุกท่าน ถือเป็นสิ่งที่น่ายินดีอีกครั้งหนึ่ง ที่ผมได้มีโอกาสพบกับพวกท่าน เพราะว่าเมื่อทางฝ่ายผู้ประสานงานมาขอให้เป็นที่วิทยากรบรรยาย และได้ทราบว่าผู้ฟังเป็นใครผมก็รับด้วยความยินดีและเต็มใจ เพียงแต่เขาให้เลือกระหว่างหัวข้อ ก. กับหัวข้อ ข. ผมก็ขอเลือกเอาหัวข้อ ก. เพราะว่าได้บรรยายก่อน ถ้าเลือกหัวข้อ ข. จะไปวันไหนก็ไม่ทราบ อยากให้เสร็จไป เพราะว่าหลังจากนี้ผมต้องมีภารกิจไปต่างประเทศ ที่ผมใช้คำว่ายินดีที่ได้มาพบกับพวกท่าน เพราะผมได้ทำงานอยู่กับพวกท่านมาเป็นเวลานาน ถือว่าได้เพื่อนร่วมงานที่ดีและเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดแห่งความสำเร็จถ้าหากว่าจะมี ถ้าหากว่าเป็นความไม่สำเร็จก็ถือว่าเป็นเพราะผมแต่ผู้เดียว ผมไม่โทษพวกท่าน การได้อยู่กับพวกท่านมาถึง 15 ปี เป็นความผูกพันที่ตัดกันไม่ได้ขายกันไม่ขาด

สถานการณ์เปลี่ยนแปลง สลค. จะอยู่อย่างที่เคยอยู่ไม่ได้

ความจริงได้เห็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ สลค. ในการวิเคราะห์เรื่องเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีจนกระทั่งไม่มีความสงสัยอะไรอีกเลยว่าท่านจะอ่อนด้อยประสิทธิภาพใด ๆ เพราะถ้ายังขึ้นอ่อนด้อยแล้วผมยังนั่งอยู่กับท่านในตอนนั้นโดยไม่รู้ร้อนรู้หนาวอะไรเลย ก็ต้องโทษผมว่าทำไมไม่เคี้ยวเชิญพวกท่านปัจจัยแห่งความสำเร็จของพวกท่านนั้นมาจากการที่ทุกคนดิ้นรนชวนหาความรู้ และก็มีการสอนงาน เรียกว่า learning by doing คนเราเมื่อเรียนไป ทำไป เรียนจากเพื่อน เรียนจากผู้บังคับบัญชา เรียนจากผู้บังคับบัญชา ก็จะได้ความรู้มาเป็นลำดับ อาจมีผิดได้แต่เราต้องไม่ผิดซ้ำอีก ตรงนี้เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของพวกท่าน แต่พอฟังมาอย่างนี้แล้ว จะมาบอกว่าเพราะฉะนั้นไม่ควรจะมีการประชุมหรือสัมมนาอะไรกันอีก ก็คงจะไม่ถูก เพราะว่าจากวันนั้นถึงวันนี้ เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปหลายอย่าง จนกระทั่งทำให้ สลค. จะอยู่อย่างที่เคยอยู่ต่อไปไม่ได้

* การบรรยายเรื่อง “หลักการบริหารราชการแผ่นดิน” โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม วันพฤหัสบดีที่ 21 ตุลาคม 2553 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องห้าก้นยา สถาบันพระปกเกล้า

ปัจจัยสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลง

- **รัฐธรรมนูญ**

ปัจจัยสำคัญประการแรก ก็คือการที่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2550 ออกมา ซึ่งดูให้ดูก็จะมีผลกระทบต่อการทำงาน การคิด การตัดสินใจของผู้ปฏิบัติในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการหรือเป็นฝ่ายเสนานิการของคณะรัฐมนตรีอยู่เหมือนกัน

- **การปฏิรูประบบราชการ**

ปัจจัยประการที่สองที่ทำให้ต้องคิดและปรับเปลี่ยนอะไรบ้าง อาจจะเป็นปัจจัยเก่าแต่ก็ยังอยู่ระหว่างกระบวนการ นั่นก็คือการปฏิรูประบบราชการซึ่งดำเนินมาตั้งแต่ปี 2545 วันนี้อย่างไม่ครบกระบวนการ ยังปฏิรูปกันอยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปรับปรุงองค์กรหรือเรื่องของการปรับกรอบวิธีคิด วิธีทำงาน วิธีปฏิบัติราชการจนกระทั่งเรื่องของอัตรากำลังและความสามารถของบุคลากร สิ่งเหล่านี้มีผลต่อ สลค.

- **การเมือง**

อีกปัจจัยหนึ่งก็คือเรื่องความเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง จะแถมด้วยเศรษฐกิจและสังคม เข้าไปด้วยก็ได้ คำว่า “ความเปลี่ยนแปลงในทางการเมือง” นั้นดูจะชัดกว่าความเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น เพราะตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา เราต้องมาเผชิญกับเหตุการณ์ที่ในปีหนึ่งมีรัฐบาลถึง 3 ชุด ภายในปีเดียวก็เคยมี การปรับคณะรัฐมนตรีที่อาจจะบ่อยครั้งและการที่มีการตั้งข้อสังเกตคอยจับผิดอยู่ภายนอก เมื่อก่อนนั้นความระแวงระวังมีแต่เฉพาะในส่วนของฝ่ายค้าน วันนี่มันรวมไปถึงมวลชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งถ้าหากรัฐบาลก็ดีหรือ สลค. ก็ดี มีความผิดพลาดพลังไหลไปแล้ว จะนำไปสู่เรื่องใหญ่ได้ทั้งนั้น

- **เศรษฐกิจ**

ถ้าพูดถึงความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก็จะเห็นว่าวิกฤติทางเศรษฐกิจได้มาเยือนนับตั้งแต่ปี 2549 ในหลายเรื่อง เอาแค่เหตุเฉพาะหน้าวันนี้เรื่องสถานการณ์ค่าเงินบาทก็เป็นความผันผวนที่ยิ่งใหญ่ เมื่อพูดถึงเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเอาเพียงแค่สถานการณ์น้ำท่วมก็เป็นความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง เหล่านี้จะมากระทบต่อการทำงานของ สลค. ทั้งสิ้น จากเหตุ 2-3 เหตุนี้มาประกอบกันจึงทำให้เจ็สมว่าท่านจะนั่งทำงานอย่างที่เคยนั่งต่อไปไม่ได้แล้ว แค่นั่งทำงานก็ระวังให้ดีกว่าวันพรุ่งนี้จะต้องไปนั่งที่ไหน ไม่ใช่ว่าเขาย้ายท่าน แต่มันไปกันทั้งตึก มันไปกันทั้งสำนัก ซึ่งสถานการณ์อย่างนี้ไม่เคยเกิดมาก่อนและไม่เคยพบไม่เคยเห็นและไม่คาดคิดว่าจะได้เห็นด้วย แต่วันนี้ก็ได้เห็นกัน เราได้เห็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์บริหารราชการแผ่นดินอยู่ภายนอกทำเนียบรัฐบาล รัฐบาลบางชุดไม่เคยเข้าไปในทำเนียบรัฐบาลแม้แต่วันเดียว แต่ก็บริหารอยู่ได้ ซึ่งพลอยให้ สลค. ในฐานะฝ่ายเสนานิการก็ต้องหนีะย้ายพ่ายจะแจไปอยู่ตึกโน้นเขาคือ บ้างคนเลยอยู่บ้านเสียดี ๆ อย่างนั้นแหละ เหล่านี้คือความเปลี่ยนแปลง แล้วเมื่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มันเหมือนสินามิที่มาทีเดียวหลายลูกซัดเข้ามาพร้อม ๆ กัน ความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีทำงาน วิธีคิดก็เกิดขึ้น การที่จัดอบรมให้มีโครงการอบรมแก่เจ้าหน้าที่วิเคราะห์เรื่องเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีจึงเป็นความเหมาะสมและน่าสนับสนุนอย่างยิ่ง

กลไกของรัฐ แบ่งเป็น 3 ฝ่าย : ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ

หัวข้อของผมมีว่า “**หลักการบริหารราชการแผ่นดิน**” ซึ่งจริง ๆ แล้วก็คือ Job Description หรือหน้าที่ของคนที่เราทำงานด้วยอย่างใกล้ชิดที่สุดนั่นเอง ถ้าจะปูพื้นให้แก่ท่านที่อาจจะยังไม่มีพื้นมาก่อน มีแต่หลังคา กับเสา เข็ม ก็ต้องบอกว่ากลไกของรัฐนั้น ในนานาอารยประเทศเขาแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ก็มีนะครึบที่บางประเทศแบ่งออกเป็นฝ่ายที่ 4 และฝ่ายที่ 5 ถ้าท่านเคยเรียนกฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ ท่านจะรู้ว่าได้หวั่นัน มีฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายควบคุม และฝ่ายสอบได้ ฝ่ายควบคุมของได้หวั่นันก็มาตรงกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ของเรา ซึ่งเราไม่นับว่าเป็นกลไกการเมือง ฝ่ายสอบได้ของได้หวั่นันก็ตรงกับสำนักงาน ก.พ. ของเรา เพราะว่าเงินมีธรรมเนียมคัดคนมาเป็นจอหวงตั้งแต่โบราณ เขาเลยแยกเป็นอีกฝ่ายหนึ่งในรัฐธรรมนูญได้หวั่นัน แต่เราไม่จัดว่าเป็นอีกฝ่ายหนึ่ง โดยกลืนเข้าไปในฝ่ายบริหาร เพราะฉะนั้น เราก็เข้ากับสูตรนานาอารยประเทศที่มี 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ

• ฝ่ายนิติบัญญัติ

คำว่าฝ่ายนิติบัญญัติก็คือ รัฐสภา มีภารกิจอยู่ 2 ข้อคือ หนึ่ง ออกกฎหมาย เขาถึงเรียกว่านิติบัญญัติ เท่ากับว่าบัญญัตินิติ แต่ยังมีภารกิจข้อที่สองอีกด้วยคือ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน แปลว่าสภาเป็นคนควบคุมการทำงาน คุณอะไร คุณการบริหารราชการแผ่นดิน คุณใคร ก็อยู่ที่ใครมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน คนนั้นจะถูกคุม คุมอย่างไร รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้วว่า ถ้าใช้ปีพาทย์ไม่สมควรโดยการตั้งกระทู้ถาม ถ้าเล่นปีพาทย์ไม่แข็งก็ต้องใช้วิธีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ นี่เป็นภารกิจทางซีกันติบัญญัติ ซีกันคุณชัย ชิดชอบ (ประธานสภาผู้แทนราษฎร) และซีกันคุณประสพสุข บุญเดช (ประธานวุฒิสภา) ไม่ใช่ซีกันของคุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

• ฝ่ายตุลาการ

ฝ่ายที่ 2 คือฝ่ายตุลาการ ได้ออกแบบมาให้ทำหน้าที่พิพากษาอรรถคดี อรรถคดีก็คือ คดีแพ่ง คดีอาญา ที่เป็นความฟ้องร้องกัน วันนี้นำไปถึงคดีปกครอง คดีการเมือง คดีรัฐธรรมนูญ เพราะว่าฝ่ายตุลาการวันนี้ ไม่ได้มีแค่ศาลยุติธรรมเหมือนเมื่อ 50-60 ปีก่อน แต่ยังมีศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร ศาลรัฐธรรมนูญ รวมเป็น 4 ประเภทจัดอยู่ในฝ่ายตุลาการ

• ฝ่ายบริหาร

ภาษาอังกฤษเรียกฝ่ายบริหารว่า The Executive เราจะเรียกอีกอย่างหนึ่งก็ได้ว่า “คณะรัฐมนตรี” เพราะว่าคณะรัฐมนตรีคือฝ่ายบริหาร คำว่าคณะรัฐมนตรีภาษาอังกฤษมีใช้เรียกอยู่ 2 คำ โดยทั่วไปเขาจะเรียกว่า The Council of Ministers ซึ่งเป็นการเรียกเต็มยศและถูกที่สุด แต่ภาษาพูด ภาษาชาวบ้าน ภาษาหนังสือพิมพ์ ไม่เคยเรียกว่า The Council of Ministers เลย เขาเรียกว่า Cabinet เพราะฉะนั้น เมื่อเขา Cabinet มา เราก็ Cabinet ไปก็แล้วกัน

ถ้าเปรียบกับภาษาไทย Council of Ministers คือคณะรัฐมนตรี ส่วน Cabinet คือ ครม. คล้าย ๆ จะอย่างนั้น เพราะคำว่าคณะรัฐมนตรีสื่อมวลชนไม่ค่อยใช้ ส่วนใหญ่เรียกว่า ครม. มันก็ไปกับภาษาอังกฤษที่เรียกแบบล้าลองว่า Cabinet

ที่มาของการใช้คำว่า Cabinet เรียกคณะรัฐมนตรี

ความจริง Cabinet หรือที่ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า คาบิเน็ต หมายถึงตู้ขนาดใหญ่ที่มีลิ้นชัก มีชั้น มีฝาปิด อย่างเวลาเราเช็กอิน เข้าไปในโรงแรม เปิดประตูห้องเข้าไปจะมีตู้อยู่ทางซ้ายหรือขวามือ ที่ให้ถอดชุด ถอดเสื้อแขวน ในนั้นมีตู้เซฟอยู่ด้วยแล้วก็มียองเท้าแตะ ตู้อย่างนั้นแหละที่เขาเรียกว่า Cabinet เพราะมันขนาดใหญ่กว่า ตู้ธรรมดา มีหิ้ง มีชั้น มีอะไรหลาย ๆ อย่าง เอาไว้เก็บ เอาไว้ซ่อน ในครัวมีหิ้งหรือชั้นที่ติดฝาผนังวางเครื่องแกงต่าง ๆ บางทีก็แขวน หม้อ ไห กระทะ มีฝาตู้ปิดเรียบร้อย เปิดออกมาบางทีมีลิ้นชักให้ หยิบโน้นหยิบนี่เอาไว้ทำครัว ตู้อย่างนั้นเขาก็เรียกว่า Cabinet แล้วทำไมตู้เสื้อผ้า ตู้เก็บผักชี พริกไทย เกล็ด ถึงกลายเป็น คณะรัฐมนตรี คำตอบมันก็เกิดมาจากพัฒนาการในอังกฤษที่แปลก ว่าเมื่อประมาณ 200 ปีเศษมานี้ เวลาที่กษัตริย์อังกฤษประชุม เสนาบดีหรือคณะรัฐมนตรี ความลับมักจะรั่วไหลไปภายนอกเสมอว่า ประชุมอะไรกัน ใครพูดอะไรรู้หมดกษัตริย์อังกฤษจึงมาคิดว่าทำอย่างไรจึงจะเก็บความลับนี้ไว้ได้ ในที่สุดก็ได้ความคิด อันประเสริฐพิริศแพ้วว่า หาที่ที่มันล็อกลับซับซ้อนหน่อยสำหรับประชุมดีกว่า เพราะว่าเวลานั่งประชุมในห้องพระโรง เสียงมันก้อง บางทีคนเดินผ่านไปผ่านมาได้ยิน แล้วสถานที่ไหนที่จะเก็บความลับได้มิดชิดเกินไปกว่าตู้เก็บเสื้อผ้า พระราชาเห็นจะไม่มี เพราะว่าวิธีจะเข้าตู้ต้องผ่านห้องนอนพระเจ้าแผ่นดินไปก่อนแล้วจะมีตู้ ตู้สำหรับเก็บ ฉลองพระองค์แขวนได้ 500 ชุดจึงใหญ่ ถึงจะมีลิ้นชัก แต่พอแหวกมันออกก็ตั้งโต๊ะนั่งประชุมได้ เพราะฉะนั้น เวลาเชิญ ครม. เข้าประชุม เขาจะแจกหนังสือเชิญว่า วันนี้อยู่เชิญเข้า Cabinet ทุกคนก็รู้ว่าเข้าตู้ แล้วก็ได้ผล

จริง ๆ คือประชุมอะไร ไม่มีควมลับรั่วไหลออกมา ไม่มีใครแอบดักฟัง ไม่มีใครได้ยินใคร และพอประชุมเสร็จโฆษกก็ออกมาแถลงว่าการประชุมใน Cabinet วันนี้ มีมติว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ชาวบ้านฟังแล้วก็นึกว่า Cabinet คือคณะรัฐมนตรี Cabinet กลายเป็นที่ประชุม กลายเป็นเวทีประชุม กลายเป็นคนเข้าประชุม กลายเป็นการประชุม เพราะฉะนั้นก็เรียก Cabinet ตลอดมา สมัยท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ท่านเคยปรารภใน ครม. ว่าพูดอะไรกันใน ครม. รู้ไปข้างนอกหมด แต่ท่านไม่เดือดร้อน เพราะมันหลุดไปตั้งแต่สมัยกษัตริย์อังกฤษ 200 กว่าปีก่อนแล้ว ท่านเองอย่างนี้แสดงว่าท่านรู้เรื่อง Cabinet ผมเคยเรียนท่านนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ว่าท่านครับ ระวังนะ ท่านประชุม ครม. บนรถไฟบ้าง บนเรือบินบ้าง ในเรือบ้างบ่อย ๆ เพราะสมัยนั้นประชุม ครม. สัญจรบนรถไฟไปบุรีรัมย์ นั่งประชุมตั้งแต่ออกจากหัวลำโพง พอถึงบุรีรัมย์ก็ประชุมเสร็จพอดี ไปประชุมบนเรือ ตอนไปเกาะช้างก็มี บนเรือบินก็เคย ตอนไปพนมเปญแล้วบินจากพนมเปญกลับมาที่อุบลราชธานีก็นั่งประชุมกันในเรือบิน ผมก็เลยเรียนท่านว่าระวังนะ ประชุมกันในรถไฟบ้าง บนเรือบินบ้าง ในเรือบ้างบ่อย ๆ ต่อไปจะเอ่ยคำว่า "รถไฟ" คนจะนึกว่า ครม. เพราะเคยเอ่ยว่า "ตู้เสื้อผ้า" จนคนนึกว่าเป็น ครม. ไปแล้ว

คณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

บัดนี้ท่านก็ทราบว่ Cabinet ก็คือคณะรัฐมนตรี Cabinet ไม่ว่าจะในสมัยไหนและในประเทศใด จะมีหน้าที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ การบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าแปลสั้น ๆ ก็บอกว่าเป็นการปกครองประเทศ ถ้าพูดยาว ๆ เพราะ ๆ และผมอยากให้ท่านใช้ยาว ๆ เพราะ ๆ สมกับเป็นศัพท์ราชการ ศัพท์รัฐธรรมนูญ กฎหมายเรียกว่ามีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน เพราะคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน เมื่อสภามาคุม คณะรัฐมนตรี เขาจึงเรียกว่าสภามีหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินมันก็เชื่อมกันสองฝ่าย สังเกตเวลา มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีก็จะมีข้อความว่า ด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความกราบบังคมทูลว่า นับแต่เมื่อตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่างลง บัดนี้ ได้เรียกประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและดำเนินการเลือกผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว จึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ชิตชอบ ประธานสภาผู้แทนราษฎร

บริหารราชการแผ่นดิน แปลว่าอะไร ทำอะไร?

การบริหารราชการแผ่นดินจึงเป็น Job Description หรือเป็นภาระของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีแต่ละคน เมื่อนายกรัฐมนตรี 1 คนบวกกับรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน รวมกันเป็นไม่เกิน 36 คน เราเรียกว่าคณะรัฐมนตรี ทั้งคณะก็มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามไปด้วย แต่คำว่าบริหารราชการแผ่นดินเป็นคำประหลาด รัฐธรรมนูญไทย มีหลายฉบับจนมาถึงฉบับนี้เป็นฉบับที่ 18 พอเวลาพูดว่ารัฐสภามีหน้าที่หรือมีอำนาจในการออกกฎหมาย ออกอย่างไร เขาจะจาระไนไว้อีก 7-8 มาตราชัดเจน พอบอกว่ารัฐสภามีอำนาจหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ควบคุมอย่างไร เขาก็อธิบายอีก 2-3 มาตรา เช่น หนึ่งโดยการตั้งกระทู้ถาม สองเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ วิธีเปิดอภิปรายทำอย่างไร ๆ บอกหมด แม้กระทั่งเวลาพูดถึงอำนาจหน้าที่ของศาล ว่ามีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษารรคดี การพิจารณาพิพากษารรคดีให้ทำอย่างไร รัฐธรรมนูญก็อธิบาย ขยายความหรือแปลเอาไว้เสร็จ แต่พอถึงคำที่ยิ่งใหญ่ที่บอกว่าคณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 171 กลับไม่เคยมีรัฐธรรมนูญไทยฉบับใดจนถึงฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นฉบับที่ 18 เลย ที่จะเขียนว่า คำว่าบริหารราชการแผ่นดินแปลว่าอะไร และทำอย่างไร ถามว่าเป็นความพลั้งเผลอหรือ ตอบว่าเป็นความตั้งใจ ตั้งใจว่าอย่าไปเขียน ปล่อยให้มันกว้าง ๆ ไว้ เพราะว่าคู่มือใหญ่ดี และก็สมประโยชน์กับความตั้งใจที่จะให้คู่มือใหญ่ เพราะว่าถ้าถามว่าระหว่างรัฐสภา รัฐบาล กับศาลใครใหญ่กว่ากัน พูดถึงในเวลาปกติ และไม่มีการทำผิดเกิดขึ้นนะ รัฐบาลยิ่งใหญ่มากกว่า เพราะการบริหารราชการแผ่นดินครอบคลุมไปหมดทุกเรื่อง สภาจะขึ้นเงินเดือนยังต้องมาขอรัฐบาล แต่ถ้าถึงเวลาทำผิดรัฐบาลอาจจะไม่ใหญ่ เพราะตอนนั้นศาลจะใหญ่หน่อย และก็ไม่มีรัฐธรรมนูญประเทศใดในโลกด้วย ที่อธิบายว่าการบริหารราชการแผ่นดินแปลว่าอะไร ปล่อยให้คลุมเครือเอาไว้แบบนี้ดีแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจอันกว้างขวาง แต่ไม่ใช่ว่าไร้ขอบเขต แต่ภายใต้ขอบเขตทำอะไรได้เยอะเลย

ขอบเขตอำนาจฝ่ายบริหารกว้างขวาง เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหา

● กรณีองค์การสรรพอาหาร

เรื่องขอบเขตอำนาจนี้ไม่ใช่ว่าจะไม่เป็นปัญหา เคยเป็นปัญหามาแล้ว เมื่อประมาณ 60 ปีเศษมาแล้ว หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งยุติลงเมื่อปี 2488 อเมริกาเอาระเบิดปรมาณูไปถล่มเมืองฮิโรชิมาลูกหนึ่ง เมืองนางาซากิลูกหนึ่ง ญี่ปุ่นก็ประกาศยอมแพ้ราบคาบ ไทยเราไปจับมือกับญี่ปุ่นก็เลยพลอยประกาศสงบศึกไปด้วย เราไม่ได้ประกาศยอมแพ้ นะ เราเก่งมากที่บอกว่าประกาศยุติสถานะสงคราม มีคนมาถามว่าแพ้หรือเปล่า เราก็บอกไม่แพ้เพราะเราไม่เคยประกาศสงคราม อ้าว! ก็ประกาศไปแล้วเมื่อปี 2484 เราบอกว่าการประกาศเป็นโมฆะ ทำให้ถึงโมฆะ (1) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์วันนั้นมี 3 คน ลงนามไม่ครบ 3 คน (2) การประกาศสงครามในตอนนั้นไม่ตรงกับเจตนารมณ์และความต้องการรักษาสันติของชาวไทย จึงเป็นโมฆะ แล้วทำไมตอนนั้นจึงไม่พูด ที่ไม่พูดเพราะมันยังมีสงคราม แล้วทำไมเพิ่งพูดตอนนี้ อ้าว! เพราะระเบิดปรมาณูมันลงแล้วเราจึงยุติสงคราม ต่อมาก็เกิดเหตุการณ์อันน่าสลดคือเหตุการณ์สวรรคตรัชกาลที่ 8 รัฐบาลลาออกไป รัฐบาลใหม่เข้ามา และก็ตามด้วยรัฐประหารปี 2490 ยึดอำนาจจากรัฐบาลคุณหลวงอำรงนาवासวัสดิ์ และตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีขัดตาทัพ อยู่มาาก็ไปบอกนายควงว่าเรียบร้อยแล้ว ท่านไปได้แล้วครับ นายควงก็ออก เหล่านี้คือเหตุการณ์หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่มันเป็นเหตุการณ์ในทางการเมือง

เหตุการณ์ที่สำคัญคือเหตุการณ์ที่ว่า หลังสงครามโลกเกิดสถานะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทย การลงทุนใหม่ ๆ ไม่มีเข้ามา เงินเฟ้อ เล่ากันว่าจะไปซื้ออะไรต้องขนเงินกันไปเป็นปี๊บ ข้าวของสินค้าราคาแพง ไข่เป็ด ไข่ไก่ เมื่อก่อนซื้อกันฟองละ 2 บาทหรือ 1 บาท มันขึ้นเป็น 5 บาท สุกู้นหนึ่งตกประมาณ 20 บาท ไข่ทั้งตัวก็ตก 100 บาท กว๋ยเตี่ยวขามหนึ่ง 20 บาท เรียกว่าภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงาน เงินเฟ้อ เป็นภาวะที่เกิดทั่วโลก แม้แต่ประเทศที่ชนะสงคราม เช่น สหรัฐอเมริกาก็เกิดปัญหา ไม่ต้องพูดเรื่องเขา เอาเรื่องเรา รัฐบาลในเวลานั้นก็เกิดสติปัญญาอันเฉียบแหลมขึ้นมาว่า เพื่อให้ชาวบ้านร้านช่องทั้งหลายอยู่ได้ ก็ตั้งหน่วยงานหนึ่งขึ้นมาชื่อว่า “องค์การสรรพอาหาร” มาจากคำว่า “สรรพ” ซึ่งแปลว่าทั้งปวงบวกกับอาหาร แปลว่าอาหารทั้งปวง แปลว่าองค์การนี้จะทำการค้าคล้าย ๆ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) องค์การคลังสินค้า (อคส.) องค์การนี้ทำอะไร เขาคิดว่าแทนที่จะเอาเงินไปฝากธนาคารแล้วเอาเงินแผ่นดินไปแจกประชาชนเพราะคนยากจน ผู้เอาเงินหลวงไปซื้อของตามราคาตลาดจริง ๆ แล้วมาขายในราคาถูกไม่ได้ เพราะฉะนั้น ถ้าไก่ขายกันตัวละ 100 บาท สรรพอาหารก็เอาเงินแผ่นดินไปซื้อมา 100 บาท แต่เอามาขายตัวละ 70 บาท ถ้าสุกู้นหนึ่ง 20 บาท สรรพอาหารก็ซื้อมา 20 บาท แล้วเอามาขายก็ 16-17 บาท ถ้าไข่ไก่ฟองละ 5 บาท สรรพอาหารก็ซื้อ 5 บาท ก็เอามาขายฟองละ 3 บาท ขาดทุนอย่างไรรัฐบาลยอมรับภาระไว้ สรรพอาหารนี้มีสาขาทั่วประเทศ ตั้งอยู่ที่ศูนย์กลางจังหวัดทุกแห่ง คนไปเข้าแถวซื้อกันแน่นขนัดคล้าย ๆ กับสินไทย ธงฟ้า พ่อค้าที่ขายของก็อยู่ได้ เพราะขายในราคาทุน เกษตรกรก็อยู่ได้ ต้นทุนเท่าไรก็มาขายเท่านั้น ผู้บริโภคก็อยู่ได้เพราะเขาเข้าจริงก็ไม่ได้ซื้อตามราคาที่เขาขายในท้องตลาด ถ้าคุณไปซื้อที่สรรพอาหาร คุณก็ซื้อในราคาถูก รัฐบาลก็อยู่ได้ คือได้ประชานิยม

ทุกคนได้ประโยชน์ แล้วใครเสียจากการนี้ มันก็มีความเสียเพราะเกิดเรื่องฟ้องกันทีหลัง คำตอบก็คือร้านโชห่วย เรียกว่าพวกที่ต้องไปซื้อจากตลาดแล้วเอามาขายต่อ ถ้าไก่ตลาดตัวหนึ่ง 100 บาท คุณไปซื้อ 100 บาท คุณต้องมาขาย 120 บาท แล้วชาวบ้านที่ไหนจะไปซื้อคุณ ก็ไปซื้อกับองค์การสรรพอาหารตัวหนึ่ง 70 บาท ถ้าสุกู้นหนึ่ง 20 บาท คุณก็ต้องซื้อ 20 บาท แล้วมาขายก็ 22 บาท ชาวบ้านก็ไม่ซื้อคุณ ชาวบ้านไปซื้อจากองค์การสรรพอาหารก็ 16 บาท เพราะฉะนั้น พวกโชห่วย พวกพ่อค้าปลีก พ่อค้าย่อยนี้แหละที่จะขายไม่ได้ พวกนี้เดือดร้อนและก็เสียงดัง ฉะนั้นเมื่อเกิดการรัฐประหารขึ้นในปี 2490 ยึดอำนาจจากรัฐบาลอำรงนาवासวัสดิ์ ตั้งรัฐบาลใหม่ ก็มีการร้องเรียนว่ารัฐบาลที่เพิ่งผ่านมาใช้นโยบายประชานิยมกระทำการอันมิชอบ ให้ตั้งกรรมการสอบและดำเนินคดีฟ้องร้องต่อรัฐบาล ในฐานะเอาเงินงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในสิ่งซึ่งไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล การซื้อไข่เป็ดมาขาย ซื้อไข่ไก่มาขาย ซื้อสุกู้น ซื้อไก่ ซื้อปลา ซื้อเนื้อ ซื้อสมุด ซื้อดินสอ ซื้อปากกามาขาย เป็นเรื่องของชาวบ้าน ไม่ใช่เรื่องที่รัฐบาลจะทำ มันงการอะไรของรัฐบาล แถมเอาเงินหลวงมาใช้ ถือว่าทำผิดหน้าที่ รัฐบาลมีไว้บริหารราชการแผ่นดิน เขาไม่ได้มีเอาไว้เชิงนี้ ตอนนั้นก็เลยตั้งกรรมการสอบคล้าย ๆ คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) แต่สมัยนั้นยังไม่รู้จัก คตส. จึงเรียกอย่างอื่น ส่งเรื่องให้อัยการฟ้อง ฟ้องคณะรัฐมนตรีเป็นจำเลยทุกคน คดีขึ้นไปจนถึงศาลฎีกา

ศาลฎีกาพิพากษาว่า ถ้าคณะรัฐมนตรีทำไปโดยปราศจากอำนาจ คณะรัฐมนตรีย่อมมีความผิด และต้องรับผิดชอบทั้งคดีแพ่งและอาญา แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีได้ทำไปโดยมีอำนาจ การกระทำนี้ก็ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายจึงไม่ต้องรับผิด คุณคิดสิว่าคณะรัฐมนตรีทำไปโดยมีอำนาจหรือไม่ ตรงนี้ก็เลยเป็นประเด็นที่ต้องตีความค่าว่าการบริหารราชการแผ่นดิน และโปรดสังเกต logic หรือตรรกะของศาลฎีกาในการให้เหตุผล วันนั้นมันก็พอไปได้ ถ้าไปไม่ได้ ติดคุกหมดทั้งรัฐบาลแล้ว ศาลฎีกาพิพากษาว่า อันว่าองค์การผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศนั้น แบ่งออกเป็น 3 องค์การ คือรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ระบุชัดว่า ออกกฎหมายและควบคุมรัฐบาล ศาลมีอำนาจหน้าที่ระบุชัดว่า พิจารณาพิพากษาคดี ส่วนคณะรัฐมนตรีเขาระบุเอาไว้คลุม ๆ ว่าบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าเมื่อใดคณะรัฐมนตรีไปออกกฎหมายหรือไปควบคุมรัฐบาลเท่ากับไปก้าวก่ายฝ่ายนิติบัญญัติ เกินอำนาจหน้าที่แน่ หรือเมื่อใดที่คณะรัฐมนตรีตั้งตนเป็นศาลตัดสินคดีเท่ากับว่าคุณก้าวก่ายศาลเกินอำนาจแน่ แต่เมื่อคุณไม่ได้ไปทำสิ่งเหล่านั้น คุณทำสิ่งที่เรียกว่าบริหารราชการแผ่นดิน ฉะนั้นจึงขอวินิจฉัยว่าการบริหารราชการแผ่นดินคือการกระทำใดก็ตามที่เมื่อไม่ใช่เป็นการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ และไม่ใช่เป็นการตัดสินคดีของฝ่ายตุลาการ เหลือเท่าใดก็เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีทั้งสิ้น ตรรกะคือว่า เมื่อมันแบ่งเป็น 1, 2, 3 อะไรที่ไม่ใช่ 1 อะไรที่ไม่ใช่ 3 เหลือเท่าไรเป็น 2 เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็แล้วแต่ แต่ศาลตัดสินอย่างนี้จึงยกฟ้อง มีคนเขียนบทความโจมตีเหมือนกันว่าการหมั้น การแต่งงาน การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ก็ไม่ใช่การออกกฎหมาย ไม่ใช่การตัดสินคดี อย่างนี้รัฐบาลก็ทำได้สิ ใครเล่าบอกว่าในโลกนี้หรือในประเทศนี้มี 1, 2, 3 มันอาจจะมี 4, 5, 6, 7, 8 สิ่งที่ไม่ใช่ 1 ไม่ใช่ 3 มันอาจเป็น 4 เป็น 5 ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องวกกลับมาเป็น 2 เสมอไป แต่ก็เป็นการคัดค้านในเชิงวิชาการ

การบริหารราชการแผ่นดินคือการกระทำในทางการเมือง

ท่านอาจจะรู้สึกยังงั้น ๆ อยู่ว่า การบริหารราชการแผ่นดินคืออะไร ความจริงในทางตำราเขามีคำอธิบาย และพอจะใช้ได้ ยิ่งใช้กับบริบทของเมืองไทยใช้ได้เสีย นั่นก็คือว่า การบริหารราชการแผ่นดิน คือการกระทำในทางการเมือง เพราะมีการกระทำอีกอย่างหนึ่งที่เรียกว่าการกระทำในทางปกครอง การกระทำในทางการเมืองคือการกระทำในเชิงนโยบาย การกระทำในทางปกครองคือการกระทำในเชิงต่ำกว่านโยบาย เช่น การปฏิบัติการข้าราชการอย่างท่านไม่สามารถกระทำในทางการเมืองได้ ทำได้เพียงการกระทำในทางปกครอง แต่คณะรัฐมนตรีเป็นคนกำหนดนโยบาย จึงเป็นผู้กระทำในทางการเมือง ซึ่งปกติแล้วการกระทำในทางการเมือง ศาลปกครองจะไม่เข้าไปก้าวล่วงหรือวินิจฉัยว่าถูกหรือผิด แต่ก็มีคำวินิจฉัยศาลบางเรื่องหลุดออกมาเหมือนกันจนมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า อย่างนี้ก้าวเข้าไปดูเลยฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลหรือไม่ อันนี้เป็นเรื่องทางวิชาการให้เขาเถียงกันต่อไป ถ้าเป็นในสหรัฐอเมริกาแล้วถือหลักเลยว่า อะไรที่เป็น political action ศาลไม่แตะ ถ้าเป็น administration ศาลจึงจะเข้าไปแตะ เว้นแต่ political action นั้นผิดกฎหมายผิดกระบวนการ ถ้าไม่ผิดกฎหมายเป็นเพียงควรทำไม่ควรทำ หรือทำเมื่อใดถึงจะดี เป็นเรื่องของคนที่ใช้อำนาจ ศาลจะไม่แตะเด็ดขาด อย่างไรก็ตามในปัจจุบันอาจมีบางเรื่องที่เป็นการกระทำทางปกครองขึ้นไปสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีของไทยด้วยก็ได้ เพราะกฎหมายกำหนดเรื่องที่ต้องเข้าคณะรัฐมนตรีเอาไว้มากกว่าในอดีตมากมายนัก

การกระทำในทางการเมือง 4 ประการ

ในประเทศไทย คำว่า บริหารราชการแผ่นดิน มีความหมายว่า การกระทำในทางการเมืองซึ่งแสดงออกได้ 4 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า policy making คำว่านโยบายนั้นหมายถึงสิ่งที่อยากทำ ซึ่งต่างจากคำว่า วิสัยทัศน์ เพราะวิสัยทัศน์คือสิ่งที่อยากเห็น วันนี้ท่านไปดูสถานที่ราชการทั้งหลาย ท่านจะเห็นแผ่นป้ายวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน วิสัยทัศน์คือสิ่งที่อยากเห็น ทัศนะแปลว่า ดู หรือมอง หรือเห็น vision หรือวิสัยทัศน์ คือสิ่งที่อยากเห็น อยากเห็น สลค. เป็นอย่างนี้ เป็นเลิศอย่างนี้ มีประสิทธิภาพอย่างนี้ อยากเห็นเราเป็นหน่วยงานหลัก อยากเห็นเรามีมาตรฐาน หรืออยากเห็นเรามีประสิทธิภาพในเรื่องนั้น ๆ แค่ออก

แต่ไม่มีใครอยากทำก็ปล่อยให้วิสัยทัศน์ไปอย่างนั้น และวิสัยทัศน์ก็ได้บอกว่เมื่อไหร่ถึงจะให้เห็น เพราะฉะนั้น อาจจะอีก 2 ปี 5 ปี 10 ปี ก็ไม่เป็นไร โดยมากเพื่อให้มีกรอบในการทำงาน วิสัยทัศน์มักจะกำหนด 5 ปี เพื่อจะได้ ปรับกันอีกครั้ง วิสัยทัศน์ที่ดีต้องไม่ใช่มาจากผู้บังคับบัญชา ต้องระดมความคิด เพราะเวลาจะทำต้องทำด้วยกัน ทั้งหมด แต่นโยบายไม่ใช่วิสัยทัศน์ นโยบายมาจากคำว่า นโยบายกับ อูบาย แปลว่า วิธีในการทำงาน เป็นวิธีในการ ที่จะทำงาน คือ อยากทำอะไร เพราะฉะนั้นวิสัยทัศน์มีมาก่อนเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อำพน กิตติอำพน เข้ามาแล้ว แต่เลขาธิการคณะรัฐมนตรี อำพนฯ มีสิทธิ์ที่จะมากำหนดนโยบายของท่านใหม่ ว่า ท่านมีนโยบายว่าในช่วงสมัยที่ท่าน เป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะต้องทำอย่างนั้น ๆ ซึ่งโดยหลักแล้วควรจะสอดคล้องไปด้วยกันกับวิสัยทัศน์ นโยบาย จึงมาหลังวิสัยทัศน์เสมอ คนเปลี่ยน นโยบายเปลี่ยน แต่คนเปลี่ยน วิสัยทัศน์ไม่เปลี่ยน เว้นแต่ถึงเวลาที่มันต้องเปลี่ยน ของมันเอง เช่น ครบรอบ 5 ปี 10 ปี ค่อยว่ากันใหม่

นโยบาย 5 ระดับ

○ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

การกำหนดนโยบายแปลว่าการกำหนดวิธีทำงาน จะทำอะไรก่อน อะไรหลัง ทำเมื่อไหร่ ทำอย่างไร ทำที่ไหน ใครเป็นคนทำ ทั้งหมดนี้อยู่ในคำว่านโยบายทั้งสิ้น นโยบายนั้น มีหลายระดับ บางระดับไม่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เพราะว่าคณะรัฐมนตรีไม่มีอำนาจไปกำหนด นโยบายระดับสูงสุดคือสิ่งที่เราเรียกว่า แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหมวด 5 ใคร พรรคไหน หน้าไหนมาเป็นรัฐบาล ก็ต้อง ทำตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อะไรที่แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไม่ได้บอก คุณมีอิสระจะไปกำหนดเองเพิ่ม แต่คุณจะกำหนดให้ขัดกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไม่ได้ (1) กำหนดให้ขัดก็ไม่ได้ (2) ที่เขากำหนดแล้ว คุณจะไม่ทำก็ไม่ได้ด้วย เพราะฉะนั้น ต้องถือเอาแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นใหญ่สุด วางไว้บนหิ้งชั้นที่ 5 แล้วอย่างอื่นต้องสอดคล้องกับมัน สันปัฐบาลจะต้องแถลงหรือพิมพ์เอกสารหนา 300 หน้า แจกทุกกระทรวง ทบวง กรม แจกสภาว่ารัฐบาลได้ทำอะไร หรือไม่สามารถทำอะไรในเรื่องเกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐบ้าง

ที่มาของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนั้น เมื่อก่อนก็ไม่มี เพิ่งจะมีเขียนครั้งแรกในรัฐธรรมนูญเยอรมันฉบับหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยความคิดที่ว่า รัฐบาลไป ๆ มา ๆ รัฐบาลใหม่มาก็มีนโยบายใหม่มาทุกที ข้าราชการปรับตัวไม่ทัน เพราะบางทีรัฐบาลไปเป็นฝ่ายค้าน ฝ่ายค้านไปเป็นรัฐบาล ฝ่ายค้านคิดทุกอย่างตรงกันข้ามกับรัฐบาลชุดก่อน มันควรจะมีคำตอบอยู่บ้าง รัฐธรรมนูญเยอรมันจึงกำหนดให้มีเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐขึ้นกว้าง ๆ ไม่ได้เขียนอะไรมาก เขียนเพียง เพื่อให้รัฐบาลมีอิสระที่จะไปกำหนดเอาเอง หลังจากนั้นไม่กี่ปีไทยก็ถึงเวลาร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 ดร.หยุด แสงอุทัย จบจากเยอรมันท่านก็เอาความคิดจากเยอรมันมาใส่ลงในรัฐธรรมนูญไทยใน พ.ศ. 2492 เป็นครั้งแรก เราก็เลยมีแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเรื่อยมาจนทุกวันนี้ ซึ่งในช่วงแรก ๆ ก็สั้น ๆ ไม่กี่มาตรา ส่วนใหญ่จะใช้ถ้อยคำ “รัฐพึง” “รัฐจง” “รัฐต้อง” มาพิสดารในฉบับปัจจุบัน ไม่รู้ว่าเพราะหลายสำนัก หรือเพราะ ถกเถียงกัน หรือเพราะอะไร กลายเป็นว่าหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ (รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550) ยาวที่สุดในบรรดารัฐธรรมนูญไทยเคยมี ยาวและมากจนกระทั่งเกือบไม่เหลืออะไร ให้ใครมาเป็นรัฐบาลคิดอะไรใหม่ บางทีก็เขียนกลับมากลับไป บางทีก็ซ้ำกัน บางทีก็ผิดอีก อย่างในแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ หมวดนโยบายเศรษฐกิจ รัฐมีนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสอน มาตลอดว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ เป็นเรื่องวิถีชีวิต หมายถึงความประหยัด ความสันโดษ มัชฌิมาปฏิปทา ความพอเพียง แม้กระทั่งในชีวิตคู่ ในการทำงาน ในการเป็นศาล ในการเป็นตำรวจ ในการอะไรก็ตาม ถ้าพอเพียงบ้านเมืองสงบสุข พอเอามาใส่ในหมวดนโยบายเศรษฐกิจ แล้วขึ้นต้นว่ามีนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง มันเลยย้อนกลับไปส่อว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายเศรษฐกิจ ฝรั่งอ่านแล้วก็นึกว่าต่อไปนี่สินค้านำเข้า ก็จะไม่ มี ส่งออกก็จะมี เมกะโปรเจกต์จะไม่เกิด ถนนสี่เลนก็อาจจะไม่ทำ คนต่อไปนี้อาจต้องทอผ้าเอง เกี่ยวข้าว กันเอง ซึ่งความจริงมันไม่ใช่ ตรงนี้เราเรียกว่า misplace คือผิดที่ และ misleading คือชักนำให้เข้าใจไปในทางที่ผิด หรือแม้แต่ถ้อยคำภาษาที่ใช้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ บางทีก็แปลก ๆ ในมาตรา 78 (4) บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการทั้งหลายต้องปฏิบัติราชการโดยเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะว่า หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีคือ good governance

Good governance คือ (1) ถูกกฎหมาย (2) โปร่งใส (3) รับผิดชอบ (4) มีส่วนร่วม (5) คุ่มค่า (6) หัวงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีการประเมิน

พอเปิดไปถึงมาตรา 84 (2) รัฐต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและหลักธรรมาภิบาล หลักการเขียนกฎหมายคือเรื่องเดียวกันควรใช้คำเดียวกัน ถ้าคุณใช้คำต่าง แสดงว่าแปลไม่เหมือนกัน ทรัพย์กับทรัพย์สิน มันถึงแปลคนละอย่าง นิติกรรมกับสัญญาก็ต่างกัน กู้กับยืมยังไม่เหมือนกันเลย เพราะกู้ก็คือการยืมที่เสียดอกเบี้ย ยืมก็คือการกู้ที่อาจไม่ต้องเสียดอกเบี้ย คุณมาเขียนสลับซับซ้อนปนเปกันมันก็เลยยาว แล้วก็ครอบคลุมอะไรมากมากจนกระทั่งมีการไปประชดว่าละเอียดยกเว้นทั้งรัฐมีนโยบายต้องส่งเสริมการทำสับปะรดกระป๋องก็มี ความจริงในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเขียนว่ารัฐจะต้องส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร แปลว่าใครเป็นรัฐบาลต้องทำนะ นี่เป็น super policy

○ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา

ขั้นที่ 4 ต่ำลงมาคือนโยบายที่รัฐบาลแถลงต่อรัฐสภา รัฐบาลเป็นคนกำหนดและรับผิดชอบเอง เราเรียกว่า นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา ใครก็ตามที่เป็นรัฐบาล พอตั้ง ครม. ครบคณะ หากไม่ใช่เป็นการปรับ ครม. นายกรัฐมนตรีจะต้องไปแถลงนโยบายต่อที่ประชุมร่วมกันของสองสภา ซึ่งธรรมเนียมเหล่านี้มีอยู่ในบางประเทศ ในอเมริกาไม่มีการแถลง เหตุผลก็คือสภาไม่ได้เลือกประธานาธิบดีโอบามาขึ้นมา ประชาชนเลือกโอบามาจึงต้องไปแถลงกับประชาชน ซึ่งเขาแถลงแล้ว ตอนเขาหาเสียงเลือกตั้งเพราะเขาแถลงอย่างนี้ เขาถึงได้รับเลือกตั้งของไทยนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ไม่เคยแถลงกับประชาชน ถึงจะเคยแถลง ก็แถลงตอนหาเสียงเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อคุณชนะเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ก็ประกาศผลว่าคุณเป็น ส.ส. ไม่ได้ประกาศว่าคุณเป็นนายกรัฐมนตรี แล้วคุณก็นั่งเป็นฝ่ายค้านอยู่ตั้งนาน วันหนึ่งเมื่อนายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช ออกไป เมื่อนายกรัฐมนตรีสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกไป สภาเขาก็โหวตเอาคุณขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี แล้ววันนี้คุณตั้งรัฐบาลผสมหลายพรรค บางอย่างที่คุณแถลงไว้คุณก็ไม่มีความสามารถจะทำในวันนี้ บางอย่างที่คุณไม่เคยแถลงคุณอาจจะต้องทำเพราะมันเป็นนโยบายของพรรคร่วมรัฐบาล ถ้าคุณไม่ทำ เขาก็ไม่ร่วม ก็ต้องกำหนดใหม่ เมื่อกำหนดใหม่ก็ต้องมาแถลงต่อสภาเพราะสภาเขาเลือกคุณขึ้นมา logic มันมีแค่นั้นแหละ รัฐบาลจึงต้องไปยื่นอ่าน 40 หน้ากระดาดากลางสภา

สมัยก่อน การแถลงนโยบายพอแถลงเสร็จ เขาให้โหวตเลยว่า ivaangนโยบายหรือเปล่า ถ้าไม่ivaangใจ คว่าเลย คือสมัย พ.ศ. 2518 รัฐบาลของหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ชนะเลือกตั้ง ตั้งรัฐบาล พอถึงเวลาก็ไปแถลงนโยบาย พอแถลงเสร็จ ถึงเวลาลงมติ ลงคะแนนลับ เสียงออกมาว่าไม่ivaangใจนโยบาย รัฐบาลพันตันที่ แล้วคิดกันว่าวันไหนร่างรัฐธรรมนูญใหม่จะตัดข้อความว่าให้โหวตในวันแถลงออกไป เพราะว่าไม่ยุติธรรมต่อรัฐบาลที่ยังไม่ได้ทำอะไรเลย ฟังแต่โหวต เพราะบ้างไม่เพราะบ้างแล้วมาตัดสิน มันไม่ยุติธรรม ตั้งแต่นั้นมาก็ตัดออก วันนี้ข้อความในรัฐธรรมนูญจึงมีว่า รัฐบาลต้องแถลงนโยบายภายใน 15 วัน นับแต่วันที่เข้ารับหน้าที่ โดยไม่มีการลงมติ

- ขั้นตอนการตั้งรัฐบาล

ก่อนการแถลง รัฐบาลไม่สามารถจะเข้าบริหารราชการแผ่นดินได้ ตรงนี้สำคัญเกี่ยวกับ สลค. ขั้นตอนสำคัญของการตั้งรัฐบาลนั้นก็คือพอเลือกนายกรัฐมนตรีได้ นายกรัฐมนตรีก็ตั้งรัฐมนตรี การนำรายชื่อส่งเข้าไปถวายเป็นหน้าที่ของ สลค. ตอนตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นหน้าที่สภา เพราะตอนเสนอชื่อนายกรัฐมนตรี สภาเขาโหวต ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นคนนำชื่อนายกรัฐมนตรีใส่พานไปทูลเกล้าฯ ถวาย ลงพระปรมาภิไธยแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เราก็เริ่มเข้าไปเกี่ยวตอนนี้ด้วยการเชิญตราไปประทับพระราชลัญจกร เสร็จก็เอามาพิมพ์ลงราชกิจจานุเบกษา ต่อจากนั้นเป็นหน้าที่เรา สภาไม่เกี่ยวแล้ว สภาจะเกี่ยวอีกครั้งตอนเอานายกรัฐมนตรีออก เราจะถือว่าพอเกิดนายกรัฐมนตรี ต่อจากนั้นก็ต้องมีรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีก็ต้องเป็นคนหารัฐมนตรี เมื่อนายกรัฐมนตรีหารัฐมนตรีของท่านได้ ส่งชื่อมาให้เรา สลค. จะตรวจสอบคุณสมบัติและดูว่ามีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ สมัยก่อนไม่เคร่งครัดแต่ตอนหลังต้องเคร่งครัด เพราะว่าสังคมจับตามอง

- **คุณสมบัติรัฐมนตรีต้องตรวจสอบอย่างรอบคอบระมัดระวัง**

แรก ๆ ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าจะตรวจคุณสมบัติอย่างไร วิธีตรวจที่ดีที่สุดคือไปถามเจ้าตัว แต่ก็ไม่ถามไม่ได้ เพราะเป็นความลับ จึงใช้วิธีทำแบบสอบถามส่งไปถึงให้ท่านถามว่าใช่หรือไม่ใช่ ทำไป 30-40 ข้อ พอได้ความเสร็จ เราก็ไปเช็คอีกครั้งหนึ่ง เช่น เรื่องหุ้นก็อาจจะไปถาม ก.ล.ต. ตลาดหลักทรัพย์ กระทรวงพาณิชย์ บางเรื่องดูแล้วไม่ควรจะมีปัญหา ก็เลยมองข้าม ๆ ไป แต่กลับเกิดเป็นปัญหา ใครจะไปนึก ตัวอย่างเช่น รัฐมนตรีต้องมีสัญชาติไทย รัฐมนตรีท่านหนึ่ง ตรวจหมดทุกเรื่อง เรื่องสัญชาติไทยอย่าไปตรวจเลย ปรากฏว่าพอตั้งเป็นรัฐมนตรีเสร็จเรียบร้อยก็มีไปปลิวมา ว่าเป็นคนสัญชาติไทยแต่แปลงสัญชาติเป็นอเมริกันแล้วตามหลักการแปลงสัญชาติ กฎหมายอเมริกาเขาให้สละสัญชาติเดิม ผมรีบเรียกทางสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (สอศ.) มาเช็คตอนนั้น ต้องมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พ้นจากสัญชาติไทย ผมก็ถาม สอศ. ว่า คุณทำหน้าที่ขึ้นไปหรือยังว่าขอให้พ้น ทำไปแล้ว โปรดเกล้าฯ หรือยัง โปรดเกล้าฯ แล้ว แล้วไปนั้นอยู่ไหนผมเก็บใส่ลิ้นชักไว้ก่อน เพราะจะมีผลเมื่อลงราชกิจจานุเบกษา เราก็อย่าเพิ่งลงราชกิจจานุเบกษา ผมจะไปขอให้รัฐมนตรีท่านนั้น ลาออก เพราะถ้าปล่อยให้ลงราชกิจจานุเบกษา แปลว่าขาดสัญชาติไทย แปลว่าต้องละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบ และยังข้ออื่นอีก การศึกษาต้องจบปริญญาตรี สมัยนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ก็มีปัญหา มีรัฐมนตรีจบจากมหาวิทยาลัยที่สำนักงาน ก.พ. ไม่รับรอง มหาวิทยาลัยยกเลิกไปแล้วบ้าง ประกาศนียบัตรนี้เหมือนจะเป็นปริญญาตรีแต่ไม่ใช่ปริญญาตรี ต้องลงเรียนอีก 6 หน่วยกิตจึงได้ปริญญาตรี ใครมีหน้าที่ตรวจสอบเรื่องนี้ ท่านต้องละเอียดรอบคอบก็แล้วกัน ถ้าผิดพลาดขึ้นมามันจะเคราะห์ร้ายที่คนสองคน คือนายกรัฐมนตรีที่ให้ชื่อคนนั้นมา กับเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่เป็นคนตรวจสอบ พอตั้งรัฐมนตรีเสร็จโปรดเกล้าฯ เรียบร้อยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงละเอียดรอบคอบ สมัยก่อนเราส่งแต่ชื่อรัฐมนตรีไป หลัง ๆ สำนักพระราชเลขาธิการให้ส่งประวัติไปด้วย และท่านทรงละเอียดมาก ท่านอ่านประวัติ มีอยู่คราวหนึ่งพอเข้าเฝ้าฯ ท่านรับสั่งว่ามหาวิทยาลัยนี้ตั้งอยู่ที่ไหน ผมก็ไปถาม รัฐมนตรีก็บอกอยู่ที่ไหน ๆ ก็เอาข้อความนี้มาเรียนสำนักพระราชเลขาธิการขึ้นกราบบังคมทูลรับสั่งว่า ไม่มีมหาวิทยาลัยนี้ ตรวจสอบไปตรวจสอบมาปรากฏว่ารอกผิด เจ้าตัวรอกชื่อมหาวิทยาลัยตัวเองผิด อย่างนี้ก็ต้องระมัดระวัง

- **คณะรัฐมนตรีถวายสัตย์ปฏิญาณ คือ เข้ารับหน้าที่ : แดงนโยบายแล้วจึงบริหารราชการ**

แผ่นดิน

เมื่อตั้งรัฐมนตรีเสร็จเรียบร้อย ต่อจากนั้นต้องไปถวายสัตย์ปฏิญาณ ถ้าไม่ถวายสัตย์ปฏิญาณ รัฐธรรมนูญห้ามไม่ให้ทำหน้าที่ เมื่อถวายสัตย์ปฏิญาณเสร็จจึงทำหน้าที่ได้และนับจากวันถวายสัตย์ปฏิญาณ ต้องแถลงนโยบายภายใน 15 วัน ข้อนี้รวมถึงการจัดทำร่าง การพิมพ์ การไปยื่นอ่านในสภา เพราะฉะนั้น 15 วัน ทรมานมาก ถ้าไม่เตรียมตัวไว้ก่อน ไม่มีวันแถลงได้ทัน แคร่ร่างทั้งหมดไป 10 วันแล้ว พิมพ์อีกกว่าจะแจกจ่าย กว่าที่จะถึงวันที่แถลงในสภา ถ้าบอกว่ามีเหตุฉุกเฉินจำเป็นอย่างยิ่งขอเลื่อนไป 3 วัน 4 วัน ก็จะเป็นข้อกฎหมายใหม่ เติงกันถึงศาลรัฐธรรมนูญว่าเกินเวลา ถูกหรือผิด ฉะนั้น ควรทำให้ถูก ยิ่งงักทำให้ได้ภายใน 15 วัน ตรงนี้ก็เป็น

หน้าที่เรา ต้องคอยสะกิดคนที่มาเป็นรัฐบาลว่า เขาให้เวลาท่าน 15 วัน ทั้งจัดทำร่าง ทั้งพิมพ์ ทั้งแจก ทั้งอ่าน ท่านต้องรีบทำ ทางที่ดีพอตั้งนายกรัฐมนตรี ก็ควรบอกนายกรัฐมนตรีว่าตั้งทีมไปร่างนโยบาย เพราะถ้ารอให้มีรัฐมนตรีรอให้มีการถวายสัตย์ปฏิญาณแล้วจึงค่อยมาประชุมกันร่างนโยบายไม่มีทางทันเลย พอแถลงเสร็จก็บริหารราชการแผ่นดินได้

- **ถวายสัตย์ปฏิญาณแล้ว แต่ยังไม่ได้ออกนโยบาย ยังบริหารราชการแผ่นดินไม่ได้**

ปัญหาอยู่ตรงระหว่างการถวายสัตย์ปฏิญาณกับการแถลงนโยบายซึ่งไม่เกิน 15 วัน มีปัญหาว่าเมื่อถวายสัตย์ปฏิญาณแล้ว ก็แปลว่ารับหน้าที่แล้ว ที่แน่คือทำหน้าที่ได้ แต่ยังไม่บริหารราชการแผ่นดินไม่ได้ การทำหน้าที่ได้คือสามารถทำอะไรก็ได้ที่เป็นการสมาคมปกติ แต่ไม่ใช่เป็นเรื่องของการใช้อำนาจตามกฎหมาย อะไรที่เป็นเรื่องของการใช้อำนาจตามกฎหมาย เช่น แต่งตั้งโยกย้ายหรือแม้แต่ประชุมคณะรัฐมนตรี หรืออนุมัติงบประมาณ พวกเหล่านี้ทำไม่ได้จนกว่าจะแถลงนโยบายเสร็จ เพราะมันคือการบริหารราชการแผ่นดิน สมัยนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่ง ตอนบ่ายวันจันทร์จะแถลงนโยบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศต้องไปประชุมระหว่างประเทศที่จกาทาร์ สุดท้ายท่านก็บินไปเช้าวันจันทร์ พอถึงเวลานายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายเสร็จ ทั้งสภาพูดว่านโยบายยังไม่เสร็จ แถลงยังไม่จบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปประชุมซึ่งเท่ากับเป็นการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างไร ท่านนายกรัฐมนตรีตอบว่าให้ไปสังเกตการณ์ สุดท้ายต้องเรียกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกลับ บัดนี้ข้อยกเว้นมีแล้ว เป็นวรรคสองของมาตรา 176 ว่า ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจจะสามารถละทิ้งละเลยได้ ก็ให้ปฏิบัติราชการไปก่อนเท่าที่จำเป็นได้ แม้จะยังไม่ได้ออกนโยบาย แต่ข้อยกเว้นต้องตีความโดยเคร่งครัด ไม่ใช่เอาไปใช้กับทุกเรื่อง เพราะหัวใจอยู่ที่ต้องการให้ไปแถลงนโยบายก่อน นี่เป็นนโยบายที่อยู่ในขั้นที่ 4

○ **มติคณะรัฐมนตรี**

ขั้นที่ 3 ก็คือนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่มีทุกวันอังคาร ครม. ประชุมที่หนึ่งก็มีนโยบายออกมาหลายเรื่อง นโยบายเหล่านั้นรัฐบาลสามารถกำหนด แต่คนละระดับกับนโยบายที่แถลงต่อสภา เช่น นโยบาย ครม. บอกว่า ห้ามข้าราชการเดินทางไปดูงาน สัมมนาต่างประเทศ นโยบายหกมาตรการลดหนี้คนจน หรือนโยบายเกี่ยวกับเรื่องการจ่ายงบประมาณเพื่อช่วยเหลือปัญหาอุทกภัย นโยบายเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ นโยบายเกี่ยวกับเรื่องผ่อนผันแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน เหล่านี้ก็เป็นนโยบายที่มีทุกวันอังคาร ก็เป็นระดับที่ 3

○ **นโยบายระดับกระทรวงของรัฐมนตรี**

ขั้นที่ 2 ก็คือนโยบายระดับกระทรวง คำว่านโยบายแต่ละกระทรวงคือรัฐมนตรีกำหนดในเรื่องของนโยบายกระทรวงของตัวเอง

○ **นโยบายระดับกรม**

ขั้นสูงสุดทำก็คือนโยบายระดับกรม อธิบดีกรมที่ดินออกนโยบายของกรมที่ดินได้ ว่าใครจะมาโอนโฉนดต้องมีอะไรมา หรือไม่ต้องเอาอะไรมา สิ่งเหล่านี้ก็เป็นนโยบาย รวมแล้วก็มี 5 ระดับ

ขั้นสุดท้ายยกไว้ ส่วนที่ 5 ขั้นที่ 4 ขั้นที่ 3 รวมถึงขั้นที่ 2 จะเป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลเป็นคนกำหนด นี่คือความหมายของการบริหารราชการแผ่นดิน ความหมายที่หนึ่งเท่านั้น

2. การปฏิบัติตามนโยบาย

ความหมายที่สองคือการปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนด เพราะเมื่อกำหนดนโยบายไปแล้ว การจะไปทำงานตามนโยบายนั้น ครม. จะต้องเป็นคนไปทำหรือดูให้คนไปทำ เพราะนโยบายคือสิ่งที่อยากทำ ถึงเวลาจริง ๆ ก็ต้องทำ เช่น มีนโยบายว่าจะต้องปฏิรูปที่ดิน นโยบายว่าจะช่วยคนจน นโยบายว่าจะแก้ปัญหาหนี้สิน พอถึงเวลาปฏิบัติคุณก็ต้องมีเครื่องมือในการรองรับนโยบาย เครื่องมือที่จะรองรับนโยบาย คือ หนึ่ง ถ้าไม่มีกฎหมายต้องมีกฎหมาย ถ้าไม่มีงบประมาณก็ต้องหางบประมาณมา ถ้าไม่มีคนก็ต้องตั้งอัตรากำลังขึ้นมา ถ้าไม่มีอำนาจหน้าที่ต้องหาทางสร้างอำนาจหน้าที่ขึ้นโดยวิธีใดวิธีหนึ่งจึงจะทำได้ เหล่านี้เป็นกลไกที่จะมารองรับการปฏิบัติตามนโยบาย

3. การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ความหมายประการที่สาม ก็คือการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า “law enforcement” คำว่า force แปลว่า “พลังกำลัง” en- เติมไปหน้าคำไหน แปลว่า “ทำให้” enforce จึงแปลว่า

“ทำให้สิ่งนั้นมีกำลัง” เพราะฉะนั้น large แปลว่าใหญ่ enlarge ทำให้มันใหญ่ ก็แปลว่าขยาย พอ en- ไปเจอกับคำว่า enforce ทำให้มีกำลังคือกระป๋องกระเป๋่า กระช่มกระชวยขึ้นมา คำว่า ment เติมท้ายแปลว่าการ คือทำให้มันเป็น คำนาม รวมแล้ว enforcement แปลว่าการทำให้มีพลังกำลัง การชูปชีวิต การทำให้กระป๋องกระเป๋่า การทำให้กฎหมาย กระป๋องกระเป๋่า มีพลังกำลัง กฎหมายนั้นอย่าลืมว่ามันคือกระดาษ กฎหมายบอกว่าใครทำอะไรผิด ถึงเวลาใครทำ เข้าจริง ไม่มีคนเดินมาสารภาพว่าผิดแล้ว ช่วยจัดการเถอะ มีแต่วิ่งไปไล่จับ เพราะฉะนั้น มันต้อง enforce กฎหมาย หน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินคือการ enforce กฎหมาย ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องมีตำรวจอยู่ในมือ มีทหารอยู่ในมือ มีอัยการอยู่ในมือ มีดีเอสไอ (Department of Special Investigation-กรมสอบสวนคดีพิเศษ) อยู่ในมือ มีเจ้าหน้าที่ที่จะ enforce กฎหมาย เราถึงเรียกพวกตำรวจ พวกอัยการว่า law enforcement officer เจ้าหน้าที่ ผู้บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ทำอย่างไรจะให้กฎหมายศักดิ์สิทธิ์ การไล่จับคือการ enforce กฎหมาย กฎหมายบอกห้ามชุมนุมในเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน คนก็ไปชุมนุมก็ต้องเอาเจ้าหน้าที่ไปไล่จับ การจับ ก็คือการ enforce กฎหมาย เมื่อมันเป็นความหมายหนึ่งของคำว่า การบริหารราชการแผ่นดิน แล้วรัฐบาลบกพร่องไม่ได้ enforce กฎหมาย ปล่อยให้มีการล่องละเมิดกฎหมาย รัฐบาลบกพร่อง แล้วต้องรู้ว่าถ้าบกพร่องข้อใดข้อหนึ่งในหลายข้อ ของการบริหารราชการแผ่นดินจะนำมาสู่การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ทั้งสิ้น ถือว่าทำผิดหน้าที่ บางครั้งเลยไปเป็น ความผิดอาญาหรือเป็นคำขอลดถอนก็ได้ เพราะว่ามันเป็นหน้าที่ มันเป็นอำนาจคุณไม่ใช่อำนาจแปลว่าคุณ ไม่ทำหน้าที่

4. การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของประเทศ

ความหมายสุดท้ายของคำว่าบริหารราชการแผ่นดินก็คือคำว่า การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของประเทศ ปัญหาใดที่รัฐล่วงหน้า รัฐบาลเขาก็เอาไปใส่ในนโยบายที่แถลงต่อสภาแล้ว เช่น จะปฏิรูปที่ดิน จะแก้ปัญหาความยากจน จะแก้ปัญหาการทุจริต แสดงว่าปัญหาพวกนี้เข้าหากจึงไปกำหนดเป็นนโยบายแถลงต่อสภาได้ แต่ปัญหาบางเรื่องไม่ได้ มีมาโดยรู้ตัว แต่มาโดยปัจจุบันทันด่วน ไม่รู้ว่าจะมาวันไหน ไม่รู้ว่าจะมาหรือไม่ และไม่รู้ว่าจะมาขนาดน้อยขนาดไหน เราเรียกปัญหาเหล่านี้ว่าปัญหาเฉพาะหน้าทั้งสิ้น เมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้า รัฐบาลต้องแก้ เพราะว่าถ้ารัฐบาลไม่แก้ ใครจะแก้ แล้วก็เป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ คนมาเป็นรัฐบาลมักคิดว่า ใครที่มาเป็นรัฐบาลจะได้ผลักดันนโยบายและ ไปช่วยประชาชน นโยบายก็อยู่ตรงที่คุณแถลงต่อรัฐสภา เอาเข้าจริงจะมีโอกาสได้ทำตามนโยบายที่ตนแถลงต่อสภา และทำตามนโยบายที่ ครม. มีมติทุกวันอังคารได้ไม่ถึง 50% เพราะกว่าครึ่งหนึ่งจะต้องเสียเวลา เสียงบประมาณ เสียกำลังกาย กำลังใจ หมดไปกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ตนคาดไม่ถึง ไม่ทำก็ไม่ได้ รัฐบาลไม่ทำ ใครจะทำ รัฐบาลไม่แก้ ใครจะแก้

สมัยที่ผมเป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผมมักจะกราบเรียนนายกรัฐมนตรืแทบทุกครั้งว่า แม้ท่านจะตั้งใจดี อย่งไรในการทำงาน มีนโยบายอะไรที่ดี สุดท้ายท่านก็ไม่ได้ทำตามนั้นหรอก เวลามันจะหมด เงินงบประมาณแผ่นดิน ที่มีจะหมด แรงท่านก็จะหมด กำลังใจท่านก็จะหมด หมดไปกับปัญหาเฉพาะหน้า เพราะฉะนั้นอะไรที่ทำได้ตามนโยบาย รีบทำไปก่อน ผมยกตัวอย่างเช่น ท่านนายกรัฐมนตรือานันท์ ปันยารชุน เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรืครั้งแรก ท่านมีเวลา 1 ปี ด้วยความตั้งใจที่จะทำอะไรต่อมิอะไรดี ๆ หลากอย่าง 6 เดือนแรกหมดไปกับปัญหาการตั้งประธานศาลฎีกา ท่านพันตำแหน่งไปก็ยิ่งพ้อท่านเป็นคดีในศาลต่ออีก 5 ปี หกเดือนแรกหมดไปกับเรื่องนี้ หกเดือนหลังหมดไปกับ ไทศัพท์ 3 ล้านเลขหมาย

รัฐบาลนายกรัฐมนตรื พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร สมัยที่ 1 ซึ่งดูเหมือนทำอะไรก็ได้ ปี 2547 ปลายปี รัฐบาลจวนจะครบ 4 ปี รัฐบาลให้สำนักงบประมาณสำรวจว่ามีบเหลือไหมสำหรับรัฐบาลหน้าหลังเลือกตั้งเท่าไร เหลือมากเลย ไม่มีใครคาดคิดได้ว่าหลังจากนั้น 20 วัน เกิดสึนามิขึ้นในวันที่ 26 ธันวาคม 2547 งบทั้งหมดที่สำรองไว้ ใช้ไปกับการแก้ปัญหาสึนามิ เพราะว่ามันมหาศาลในการช่วยเหลือเยียวยาบำบัดความเสียหายแก่ผู้ได้รับภัยธรรมชาติ

แม้แต่รัฐบาลนี้ ถ้าไม่เกิดปัญหาเรื่องการชุมนุมการต่อต้าน รัฐบาลจะมีเวลาไปทำเรื่องนโยบาย ได้อีกเยอะ แต่พอเกิดเรื่องนี้ขึ้นจะเอาแรงที่ไหนไปทำนโยบาย ก็ต้องกลับมาตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) แก้ปัญหาเรื่องนี้ พอเรื่องนี้สงบลง เกิดเรื่องน้ำท่วม หลังจากน้ำลดต้องใช้งบฟื้นฟูถึง 2 หมื่นล้านบาท มันก็ต้องใช้ มันก็ต้องทำ และนี่คือสิ่งที่ผมเรียกว่าเป็นปัญหาเฉพาะหน้าของรัฐบาล แต่มันก็คือการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ทำก็ ไม่ได้ นี่คือการอบของการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้ารัฐบาลบกพร่องในข้อใดข้อหนึ่ง 4 ข้อนี้ ก็ถือว่าเป็นรัฐบาล ที่หย่อนประสิทธิภาพ ฝ่ายค้านเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ เพราะรัฐธรรมนูญมาตรา 178 กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีจะต้อง

บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เป็นไปตามกฎหมายและเป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา เริ่มต้นคำวาทะรัฐมนตรีต้องบริหารราชการแผ่นดิน กินทั้งหมด 4 ข้อไปแล้ว หนึ่งกำหนดนโยบาย สองทำตามนโยบาย สามบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย สี่แก้ปัญหาเฉพาะหน้า แล้วถ้าหากว่าการหย่อนประสิทธิภาพนั้น มันร้ายแรงก็นำไปสู่การถอดถอน เพราะฉะนั้นนี่คือบทบาทและอำนาจของคนที่เขาเป็นนายเรา

คณะรัฐมนตรี คือ ผู้บริหารราชการแผ่นดิน

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ ผู้ปฏิบัติราชการแผ่นดิน

ในช่วงต้นได้อธิบายถึงความหมายของคำว่าการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นภารกิจ เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะรัฐมนตรี ในฐานะที่เป็น policy maker หรือผู้กำหนดนโยบาย ส่วนมือเท้าแขนขาที่รองลงมา ได้แก่บรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐและข้าราชการทั้งหลายซึ่งมีตั้งสองล้านกว่าคน หมายถึงคนที่อยู่ในกระทรวงทั้ง 20 กระทรวง คนซึ่งอยู่ใน 148 กรม คนซึ่งอยู่ในรัฐวิสาหกิจทั้ง 70 กว่าแห่ง คนซึ่งอยู่ในองค์การมหาชนอีก 20 กว่าแห่ง คนเหล่านี้เราไม่เรียกว่าเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดิน เราใช้คำว่าปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติราชการแผ่นดิน เพราะฉะนั้นแยกให้ชัดว่ามี 2 ระดับ ระดับแรกก็คือระดับนโยบาย ก็ใช้คำว่าบริหารราชการแผ่นดิน ระดับสองคือระดับปฏิบัติการซึ่งเรียกว่า การปฏิบัติราชการ เวลาที่รัฐธรรมนูญบอกว่ารัฐสภา มีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หมายถึงสภา คณะรัฐมนตรี 36 คนเท่านั้น จะคุมลงมาจนถึงข้าราชการไม่ว่าระดับ 11 หรือระดับใด ๆ ก็ตาม ไม่ได้ ฉะนั้นถ้าสมมติว่าข้าราชการระดับ 3 หรือ 4 เดิมสักคนทำผิด หรือร้อยตำรวจเอก หรือพันตำรวจตรีคนหนึ่งเรียกค่าเสียหายรับเงินส่วย สภาจะเรียกข้าราชการหรือนายตำรวจคนนั้นมาซักฟอกหรือเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจหรืออะไรก็ตาม หรือควบคุมการทำงานก็ตาม ไม่ได้ เพราะเขาจำกัดอำนาจคุณไว้ที่การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ใช่ควบคุมการปฏิบัติราชการแผ่นดิน สิ่งที่คุณจะทำได้คือดึงเอาตัวคนที่เป็นผู้บริหารราชการแผ่นดิน มาเป็นจำเลยของคุณ แล้วคุณก็เล่นงานคนนั้น แล้วคนนั้นจะไปเล่นงานลูกน้องต่อ เพราะฉะนั้นเมื่อตำรวจรับส่วย คุณจะเรียก ผบ.ตร. มาซักฟอกก็ได้ คุณก็ต้องเล่นงานนายรัฐมนตรีในฐานะกำกับตำรวจ และอาจจะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายรัฐมนตรีก็ได้ แล้วนายรัฐมนตรีก็ค่อยไปเล่นงาน ผบ.ตร. ผบ.ตร. ค่อยไปเล่นงานร้อยตำรวจเอกคนนั้น

นโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา คือ Master Plan

แผนการบริหารราชการแผ่นดิน คือ Action Plan

นโยบายทั้งหมด ก็ระดับก็ตามที่วางบนหิ้ง 5 ชั้นที่กล่าวไว้ สมัยก่อนเมื่ออยู่บนหิ้งก็ไว้บนหิ้งนั่นแหละ ระยะเวลาหนึ่งจึงรู้สึกได้ว่า นโยบายที่รัฐบาลไปแถลงต่อรัฐสภา ไม่มีใครบังคับให้แถลงว่าอย่างไร บังคับแต่เพียงว่า ให้แถลง และแถลงภายใน 15 วัน แต่ไม่เคยบอกว่าจะให้แถลงอย่างไร คุณไปแถลงเองเป็นคั้งเป็นแคว สมัยก่อนเมื่อแถลงเสร็จก็วางไว้บนหิ้งแล้วก็จบ ถึงเวลาจะบริหารจะทำงานอะไร คณะรัฐมนตรีไม่หยิบมาดูด้วยซ้ำไป ถามว่าแล้วไปแถลงทำไม ก็เขาให้แถลง ถ้าไม่แถลงก็ทำงานไม่ได้ แถลงแล้วก็แล้วไป ตรงนี้เองจึงเป็นที่มาซึ่งบรรดา คนที่เป็นนักรัฐประศาสนศาสตร์มาคิดว่า มันต้องทำให้เป็นรูปธรรม เขาเลยเรียกนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาว่าเป็น Master Plan หลังจากนั้นมันต้องมี Action Plan มารองรับ Action Plan คือการนำนโยบายมาตีความว่าคำนี้ เรื่องนี้ ที่ว่าจะทำอย่างนี้ ใครเป็นคนทำ ทำเมื่อไหร่ ใช้เงินเท่าไร แล้วก็เดือนก็ปีเสร็จ เราเรียกว่า Action Plan ในภาษารัฐประศาสนศาสตร์ ภาษารัฐธรรมนูญเขาเรียกว่าแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งผมเคยหวังว่าไม่ถูก เพราะว่าเมื่อเขาเอาคำว่าการบริหารราชการแผ่นดินไปใช้กับคณะรัฐมนตรีแล้ว พอมาถึง Action Plan ควรจะเรียกว่าแผนปฏิบัติราชการแผ่นดิน คุณยังย้อนกลับไปเรียกว่าแผนการบริหารราชการแผ่นดิน มันเลยเหมือนกับ นโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเข้าไปใหญ่ นี่คือการสับสนของถ้อยคำอีกชนิดหนึ่ง

วันนี้รัฐธรรมนูญกำหนดว่าเมื่อแถลงนโยบายเสร็จ จะต้องมีการแจกจ่ายนโยบายไปให้กระทรวง ทบวง กรมทั้งหลายดู แล้วตีความว่านโยบายข้อใด บรรทัดใด หน้าใด เกี่ยวกับตัว ตัวอยากทำ บางทีรัฐบาลไปแถลง โดยไม่ได้นึกเลยว่ากระทรวงเกษตรฯ จะต้องทำ แต่ถ้ากระทรวงเกษตรฯ อยากทำ กระทรวงใดอยากทำ ให้ทำเป็น Action Plan ขึ้นมา ทุกกรมทำแล้วส่งมาที่กระทรวง ทุกกระทรวงทำแล้วส่งเข้าคณะรัฐมนตรี

แล้วก็พิมพ์ออกมาเป็นเล่ม ส.ส. ก็จะมีไว้เป็นคู่มือจับผิดรัฐบาล โดยเฉพาะฝ่ายค้าน พงศประมาณเข้าสภา ส.ส. ก็จะเปิดคัมภีร์เล่มนี้ว่า คุณแถลงนโยบายว่าอย่างนี้ Action Plan คุณก็บอกว่าอย่างนี้ แต่งบประมาณคุณขอสำหรับทำเรื่องนี้เพียง 2 ล้าน ซึ่งเล็กน้อย แสดงว่าคุณไม่ได้เอาจริงจัง รัฐบาลก็จะโดนถล่ม เพราะฉะนั้นวันนี้จะแปลกกว่าเมื่อก่อนตรงที่ทุกกระทรวงจะต้องทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน แล้วในแผนนั้นก็จะต้องบอกด้วยว่าใน 1 ปีจากนี้ไป 2 ปีจากนี้ไป คิดจะเสนอกฎหมายอะไรเข้าสภาบ้างต้องบอกไปให้หมด ที่เราเรียกว่าแผนนิติบัญญัติ สมัยก่อนไม่มี สมัยนี้มี แต่มีแล้วทำตามหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าทำต่อเรื่องดีแน่ มันจะว่าแหงอยู่บ้าง ก็ตอนที่สมัยคุณสมัคร สุรนทเวช เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะแถลงนโยบายเสร็จก็แจกนโยบายให้ทุกกระทรวงอ่าน ตอนนั้นสำนักงบประมาณยิ่งชู้ว่าอะไรที่ไม่อยู่ใน Action Plan คุณอย่ามาขอเงินนะ เพราะคุณเองก็ไม่ได้บอกแต่แรกว่าคุณจะทำ คุณก็จะไม่มีสิทธิได้เงิน ดังนั้น เมื่อทุกกรมคิดว่าตัวเองอยากได้เงิน เกี่ยวไม่เกี่ยวก็จะใส่เข้าไป ขนาดนโยบายรัฐบาลจะแก้ไขปัญหายากแฉ่ง กระทรวงเกษตรฯ ควรจะต้องแข่งขันทำเรื่องนี้เป็น Action Plan กระทรวงสาธารณสุขก็ทำด้วย โดยอ้างว่าเมื่อแล้งมาก ๆ ต้องให้กรมสุขภาพจิตเข้าไปให้คำปรึกษา สมัยนายกฯ สมัครฯ พอแถลงเสร็จก็แจกนโยบาย กรมก็ทำ Action Plan ส่งกระทรวง ยังไม่ทันไปถึงคณะรัฐมนตรี นายกฯ สมัครฯ เจอคดีชิมไปบ่นไปเลยออก คุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ มาเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ได้แถลงว่านโยบายของท่านเหมือนนโยบายนายกฯ สมัครฯ แต่แถลงใหม่อีก 40 หน้า ก็เลยต้องแจกนโยบายให้กระทรวงทำใหม่ ก็ต้องร่างใหม่เป็น Action Plan ร่างเสร็จก็นำมารวม พอจะมาถึงนายกฯ สมชายฯ ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้คุณสมชายฯ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้พาวลีไปรอบที่สอง เพราะฉะนั้นเมื่อคุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มาเป็นนายกรัฐมนตรี กรมต่าง ๆ จึงเก็บเงียบ เพราะคิดว่าเดี๋ยวก็ไปแล้ว พออยู่มา 4 เดือน 5 เดือน ทำท่าจะอยู่นาน รัฐบาลก็เร่งให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ดำเนินการ วันนี้จึงมีปรากฏออกมา

การแถลงนโยบายบางที่เป็นเรื่องน่าเบื่อเหมือนกัน เพราะว่าเมื่อนายกรัฐมนตรีแถลงเสร็จ สภาก็ยังมีการซักฟอกต่อไปอีก 2 วัน 3 วัน มีคำถามว่า คำว่าบริหารราชการแผ่นดินจะทำได้ต่อเมื่อแถลงนโยบายเสร็จสิ้น การแถลงนโยบายจะเสร็จสิ้นเมื่อใด เมื่อนายกรัฐมนตรีกล่าวว่า “จึงหวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากสมาชิกวุฒิสภาทั้งหลายโดยทั่วกัน” หรือเมื่อจนกว่าสมาชิกสภาอภิปรายจบและประธานรัฐสภาปิดประชุม หากถามในแง่ของสมาชิกสภาที่จะตั้งไปจนถึงสมาชิกอภิปรายคนสุดท้ายและประธานปิดประชุม เพราะยังไม่อยากให้รัฐบาลบริหารในเวลานั้น ในแง่รัฐบาลก็อยากบริหารเร็ว เมื่อนายกรัฐมนตรีแถลงเสร็จก็จะลงมือบริหาร จึงเป็นข้อกฎหมายที่ยังมีคนเถียงว่าคำว่า “เสร็จสิ้น” หมายถึงตอนไหน ในแง่กฎหมายรัฐธรรมนูญใช้คำว่า จะบริหารราชการแผ่นดินได้ต่อเมื่อได้แถลงนโยบายเสร็จสิ้น ดังนั้น พอนายกรัฐมนตรีแถลงจบก็น่าจะแปลว่าเสร็จสิ้นแล้ว มีคำถามอีกว่าการแถลงไม่ได้หมายความว่าต้องยื่นอ่าน ดังนั้นการพิมพ์เป็นเล่มแล้วแจกพอสมาชิกสภาได้รับก็ถือว่าแถลงจบได้หรือไม่ คำว่าแถลงในพจนานุกรมก็ไม่ได้แปลว่าพูด ดังนั้นแถลงเป็นเล่มก็คงจะได้ ต่อไปอาจจะต้องแก้รัฐธรรมนูญให้ชัดว่า คำว่าแถลงแปลว่าอะไร แถลงจบแปลว่าอะไร เพราะสำคัญกับความเป็นความตายของรัฐบาลเหมือนกัน

ผมเคยอภิปรายในสภาครั้งหนึ่งในสมัยรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ว่ารัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวไม่กำหนดให้มีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา แต่ทำไมจึงมาแถลงนโยบายต่อรัฐสภา รัฐบาลก็ตอบว่าเป็นประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องมาแถลงก่อนที่จะทำงาน ผมถามว่า แล้วก่อนหน้าที่จะมาแถลงมีมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งปลัดกระทรวงต่าง ๆ ไปได้อย่างไร เพราะการตั้งปลัดกระทรวงนั้นคือการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าท่านไม่มาแถลงเลยก็จะเข้าใจว่าเป็นเพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้ท่านแถลง แต่เมื่อท่านมาแถลงเพราะท่านตระหนักในความจำเป็นของการแถลง ท่านก็ต้องตระหนักต่อไปว่า トラบไคที่ไม่แถลงจะบริหารราชการแผ่นดินไม่ได้ การโยกย้ายข้าราชการนั้นเป็นการบริหารราชการแผ่นดิน วิธีการที่ดีผมไม่ได้เสนอให้ท่านไปยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเดิม ผมขอเสนอว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งถัดไปหลังจากการแถลงวันนี้ ท่านช่วยมีมติให้สัทยาบันมิตคณะรัฐมนตรีครั้งที่ผ่านมาซ้ำอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็ไม่มีกรให้สัทยาบัน เรื่องนี้สอนให้รู้ว่าตรรกะของเรื่องนี้อยู่ตรงไหน ตรรกะของผมอยู่ที่ว่า ถ้าไม่แถลงก็อย่าแถลง ถ้าแถลงแปลว่าเคารพหลักการเคารพเหตุก็ต้องเคารพผลด้วย สมัยที่ท่านอานันท์ ปันยารชุน เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์ก็เพื่อเข้ามายุบสภา แต่ก็ต้องรอให้มีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเสร็จสิ้นก่อนแล้วจึงสามารถยุบสภาได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาก่อนจึงจะสามารถบริหารราชการแผ่นดินได้ การออกกฎหมายยุบสภาเป็นการบริหารราชการแผ่นดินอย่างหนึ่ง

บทบาทหน้าที่ของ สลค. :

ฝ่ายเสนานิติการด้านการประชุมและรักษาระเบียบแบบแผนประเพณีของรัฐบาล

สลค. ไม่ใช่หน่วยงานเหมือนกับกระทรวง ทบวง กรม เรียกว่าเป็นหน่วยงานกลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ไม่ให้บริการประชาชนหรือถ้าจะมีก็น้อย ซึ่งไม่ใช่งานหลัก งานหลักคือให้บริการส่วนราชการและคณะรัฐมนตรี เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี บางครั้งเรียกว่าฝ่ายเสนานิติการของรัฐบาล ฝ่ายเสนานิติการด้านการประชุมและรักษาระเบียบแบบแผนประเพณีของรัฐบาลคือ สลค. ถ้าฝ่ายเสนานิติการด้านกฎหมายคือ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ถ้าฝ่ายเสนานิติการด้านความมั่นคงคือ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ฝ่ายเสนานิติการด้านอัตรากำลังและบุคลากรคือ สำนักงาน ก.พ. ฝ่ายเสนานิติการด้านงบประมาณคือ สำนักงบประมาณ ถ้าฝ่ายเสนานิติการด้านเศรษฐกิจคือ สภาพัฒนาฯ

บันทึกวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี : สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ ความเห็น สลค.

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี ฝ่ายเสนานิติการต้องเข้าไปนั่งในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย เพื่อคณะรัฐมนตรีจะถาม หรือมีวาระจร หรือแม้ไม่ถาม ฝ่ายเสนานิติการก็สามารถยกมือเสนอแนะได้ แต่ก็ต้องดูกาลเทศะเป็นสำคัญด้วย ในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการหรือฝ่ายเสนานิติการมีหน้าที่ตั้งแต่ก่อนที่จะมีการประชุมจะต้องมีการวิเคราะห์เรื่อง การวิเคราะห์ในยุคแรก ๆ ส่วนใหญ่เป็นการย่อความจากหนังสือที่หน่วยงานส่งมาเท่านั้น ระยะเวลาที่มีเทคโนโลยีเข้ามาและในยุคที่วิชาการเฟื่องฟูทำให้เจ้าหน้าที่มีความรู้มากขึ้น ทำให้มีการวิเคราะห์เป็นระบบมากขึ้น เช่น ถ้าเรื่องนี้องกฎหมายมาตราใด เกี่ยวกับอะไร เราก็จะมีการโยงไปให้สำนักนิติธรรมช่วยในประเด็นกฎหมาย ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจก็ให้หน่วยงานที่ดูแลในเรื่องนี้ ประเด็นใดเกี่ยวกับเรื่องอื่นก็ถามความเห็นหน่วยงานอื่น เรื่องไหนยากก็ให้ถามความเห็นไป ดีกว่าเราทำเอง แต่ปัญหาอยู่ที่ถามไปแล้วหน่วยงานไม่ตอบให้ตรงเวลา ซึ่งปัจจุบันก็มีพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่มีการกำหนดวันและเงื่อนไขการตอบความเห็นกลับแล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้ และนับวันจะจำเป็นขึ้นทุกทีคือ สลค. มีความเห็นอย่างไรแบบฟอร์มของหนังสือวิเคราะห์จึงมีว่าเรื่องเดิมเป็นมาอย่างไร เขาขออะไรมา หน่วยงานต่าง ๆ เห็นว่าอย่างไร มีปัญหาอย่างไร แล้วอย่าลืมว่าอะไรที่มีข้อพิพาทบาดหมางหลายประเด็น ควรทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี ขออนุมัติจัดประชุมภายในเพื่อทำให้ประเด็นเหลือน้อยที่สุด หรืออาจจัดเองก็ได้ในบางเรื่อง และควรจดบันทึกการประชุมร่วมกันในวันดังกล่าวไว้ด้วยว่าใครมาประชุม มีความเห็นอย่างไร หรือทำเป็นหนังสือยืนยันไปยังหน่วยงานที่ประชุมร่วมกัน ก็สามารถทำได้

ประเด็นที่ลืมไม่ได้คือ ย่อหน้าสุดท้ายจะต้องมีความเห็นของท่าน ท่านในที่นี้คือ สลค. ตรงนี้จะมี ความหมายที่สุด ความเห็นของเราจะแยกคายที่สุดเนื่องจากเราได้เห็นความเห็นของหน่วยงานอื่นมาหมดแล้ว ซึ่งร้อยละ 80 รัฐมนตรีจะอ่านเพียงย่อหน้าแรกว่ากระทรวงขออะไร และย่อหน้าสุดท้ายว่า สลค. เสนอว่าอย่างไร ยิ่งรู้อย่างนี้แล้ว สลค. ยิ่งต้องระวัง หากไม่แน่ใจอาจเสนอเป็นทางเลือก ทำให้เป็นประเด็นน้อยที่สุด

เพื่อจะได้ง่ายต่อการเขียนมติคณะรัฐมนตรี ผมเห็นบันทึกบางฉบับที่ทำเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี มีมติออกมา ก็ยังไม่รู้ว่า จะเขียนมติคณะรัฐมนตรีว่าอย่างไร เพราะว่าเราไปตั้งเรื่องยาก ควรทำให้เรื่องง่าย และประเด็นไม่ซับซ้อน

การประชุมคณะรัฐมนตรีต้องมีการปรับปรุง

● ใ้รัฐมนตรีลงนามเองว่าใครมาหรือไม่มาประชุม

เจ้าหน้าที่ สลค. ไม่มีโอกาสได้เข้าประชุมกันทุกคน บางที่ไม่รู้ว่าการประชุมคณะรัฐมนตรีนั้น ทำกันอย่างไร ประการที่หนึ่ง กรณาทราบว่าการประชุมคณะรัฐมนตรีไม่มีการโหวต มีการประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งหนึ่งในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ทำท่าเหมือนจะโหวตแต่สุดท้ายก็ไม่ใช้การโหวต ในการประชุม คณะรัฐมนตรีไม่มีเสียงข้างมาก ไม่มีเสียง ข้างน้อย แต่ต่อไปถ้ามีโอกาสต้องปรับปรุง การประชุมคณะรัฐมนตรี วันนี้องรรมมาภิบาล เรียกห้องให้เราต้องทำรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม คณะรัฐมนตรีให้ชัดเจน ผู้ลาการประชุม ผู้ขาด การประชุม ต้องชัดเจน ให้เหมือนกับการประชุม ทั่วไป และใ้รัฐมนตรีลงนามเองว่าใครมาหรือไม่ มา เพราะทุกวันนี้มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่นี้อยู่ ตัวอย่างเช่น ในการประชุมคณะรัฐมนตรีคราวหนึ่ง เขียนว่ารัฐมนตรีท่านหนึ่งไม่มาประชุม แต่ใน เนื้อมติคณะรัฐมนตรีกลับมีข้อความว่ารัฐมนตรี ท่านนั้น ได้ค้านว่าอย่างนั้นอย่างนี้ รัฐมนตรี ท่านนั้น ก็มาถามผมว่าท่านค้านมาทางไหน

● รัฐมนตรีต้อง declare ตัวเองในเรื่องที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งตนมีส่วนได้ส่วนเสีย

อีกตัวอย่างหนึ่ง การฟ้องจะฟ้องคณะรัฐมนตรีทุกคนที่มาประชุม ถึงแม้รัฐมนตรีบางคนเข้ามา ประชุมเพียงแค่ครึ่งชั่วโมงก็ออกไปและไม่ได้กลับเข้ามาอีกก็ตาม ความมีส่วนได้ส่วนเสียของรัฐมนตรี ถ้าไม่รู้ก็คือไม่รู้ แต่รัฐมนตรีจะต้อง declare ตัวเองก่อนว่าเรื่องนี้มีส่วนได้เสีย มีผลประโยชน์ขัดแย้ง อาจขอออกไปนอกห้องประชุม หรือขอถอดออกเสียง แล้ว สลค. ต้องจดบันทึกไว้ให้เขาเพื่อความเป็นธรรมด้วย เพราะเรื่องพวกนี้อาจมีการฟ้องร้องได้

● รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีต้องจดละเอียดกว่าเดิม และใ้มีการรับรองมติ

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี นอกจากจะไม่มีกรณามติ ก็ไม่เคยมีการลงมติด้วย แล้วมติคณะรัฐมนตรี มาจากไหน มาจาก (1) นายกรัฐมนตรีเป็นคนสรุป (2) เลขานุการคณะรัฐมนตรีเป็นคนสรุป วิธีปฏิบัติของ สลค. ในระยะหลังมานี้ไม่เหมือนตอน พ.ศ. 2475 คือเราไม่บันทึกเทป ไม่บันทึกชวเลขหรือหากจะมีก็เป็นส่วนตัวของแต่ละคน ไม่นำมาเป็นเอกสารราชการ แต่ต่อไปนี้รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี สลค. ต้องจดละเอียดกว่าเดิม ไม่ถึงขนาด คำต่อคำแต่ควรสรุปว่า ใครพูดอะไรไม่พูดอะไร โดยเฉพาะในรัฐบาลผสม จะเป็นฉบับพิมพ์หรือไม่พิมพ์ หรือจะ ทำเป็นอีกบัญชีหนึ่งหรืออย่างไรก็ได้แล้วแต่ แต่ต้องมีไว้ และมติคณะรัฐมนตรีก็ต้องชัดเจน ไม่ใช่มาทำอีกเดือน หลังจากประชุม การเวียนไปให้หน่วยงานต่าง ๆ รับทราบมติคณะรัฐมนตรี ทำนองว่าหากหน่วยงานใด ไม่เห็นด้วยก็ท้วงกลับมา ถ้าหน่วยงานไหนไม่ท้วงกลับมา ก็แสดงว่าเห็นชอบนั้นก็ได้อยู่ แต่บางครั้งจะเข้าใจอย่างนั้น ก็ไม่ได้ เพราะบางครั้งบางกระทรวงคิดว่าไม่ใช่เรื่องของเขา ดังนั้น อาจจะต้องเอาระบบการรับรองมติกลับมาใช้ ให้เหมือนกับการประชุมทั่วไป แม้ไม่ถึงขนาดรับรองรายงานการประชุมทั้งเล่ม และแม้มติคณะรัฐมนตรีมีผลทันทีไปแล้ว โดยไม่ต้องรับรอง แต่นายกรัฐมนตรีควรถามเมื่อเริ่มประชุมว่า มติส่งออกไปแล้ว รัฐมนตรีท่านใดมีข้อทักท้วงในเรื่องใด กรุณาทักท้วง หากไม่มีใครทักท้วงก็ถือว่าเห็นชอบ

การบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีฟังดูเหมือนกับไม่มีขอบเขต ความจริงมีขอบจำกัดของมันว่าเกินขอบไปไม่ได้ ขอบเขตในการทำงานของคณะรัฐมนตรีคืออะไร หากถามเมื่อ 10 หรือ 15 ปีที่แล้ว อาจจะตอบไม่ได้ เหมือนกับที่มีคนเคยถามรัชกาลที่ 5 ว่า พระบรมเดชาานุภาพกว้างใหญ่ไพศาลแค่ไหน แปลว่าถาม Scope ของอำนาจ รัชกาลที่ 5 ทรงตอบว่า พระบรมเดชาานุภาพพระเจ้าแผ่นดินสยามล้นพ้นหาที่สุดมิได้ ซึ่งจริงในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่คณะรัฐมนตรีไม่ได้มีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินแบบล้นพ้นหาที่สุดมิได้ ถ้าล้นพ้นจริงคงไม่มีเรื่องฟ้องร้องอย่างเช่นในปัจจุบันนี้ แสดงว่ามีเรื่องที่ผิดกฎหมายหรือไม่ชอบมาพากล ความจริงการบริหารราชการแผ่นดินมีกรอบอยู่ ซึ่งในฐานะที่ สลค. เป็นฝ่ายเลขาฯ เราต้องตรวจสอบประเด็นนี้ให้คณะรัฐมนตรีด้วย สลค. มีหน้าที่จดประเด็นที่คณะรัฐมนตรีพูดในที่ประชุม คัดเลือกประเด็นที่ถูกและตัดประเด็นที่ไม่ถูกต้องออกไป ซึ่งต้องคอยจำคอยจด ถึงเวลาจะได้ไปเป็นพยานถ้าไม่ตกเป็นจำเลยเสียเอง ต้องเตรียมการในระบบเหล่านี้ แต่อย่าถึงขั้นอัดเทปเป็นอันขาด เพราะในอนาคตฝ่ายค้านอาจกลับมาเป็นรัฐบาล ฝ่ายรัฐบาลอาจไปเป็นฝ่ายค้าน แล้วตั้งเทปนี้กลับมาเปิด สามารถเป็นสาเหตุให้กลับมาฟ้องร้องกันได้ไม่จบสิ้น ในสมัยที่ผมเป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเคยมีหมายศาลขอเทปบ่อย ผมก็ตอบไปว่าไม่เคยมีการอัดเทป ศาลก็ถามว่าแล้วคุณจดมติได้อย่างไร ผมก็ตอบไปว่า จำเอาครับ ผมไม่จำเจ้าหน้าที่ของผมก็จำ หากมีการอัดเทป ศาลก็จะเรียกเอาเทปไปฟัง ใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสารของทางราชการเรียกไปเปิด ดังนั้น หากรัฐบาลไหนมาจะให้มีการบันทึกเทป สลค. ช่วยห้ามด้วย

กรอบการประชุมคณะรัฐมนตรี

กรอบที่หนึ่ง : หลักนิติธรรม หรือ Rule of Law

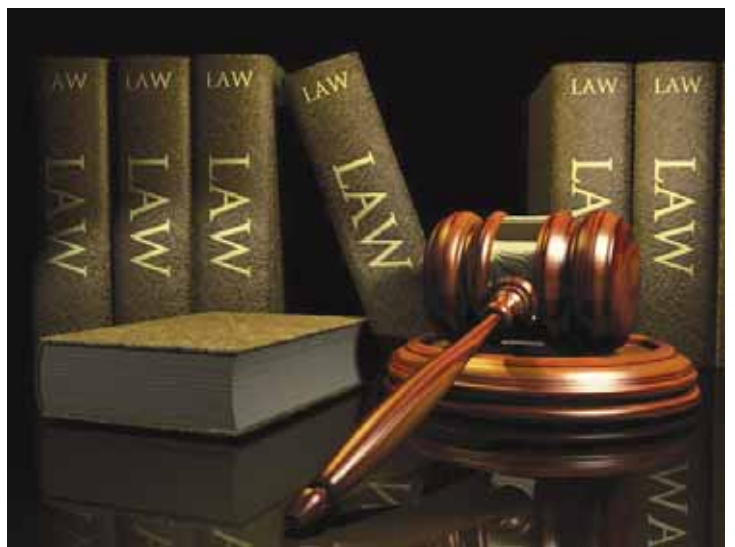
ในการประชุมคณะรัฐมนตรีมีกรอบของมัน กรอบประการแรก รัฐธรรมนูญ 17 ฉบับก่อนนี้ไม่เคยเขียนกรอบนี้ แต่วันนี้มีกรอบอยู่ในมาตรา 3 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม หลักนิติธรรมคือสิ่งที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Rule of Law เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษมาหลายร้อยปี เราแปลว่าหลักนิติธรรม ในสมัยแรกทีคำว่า Rule of Law เข้ามาในประเทศไทย อาจารย์วิกรมฯ แปลว่าหลักนิติธรรม ท่านบอกว่านิติแปลว่ากฎหมาย สดมภ์แปลว่าเสาหลัก เหมือนกับคำว่าจตุสดมภ์ที่แปลว่าเสาหลักทั้งสี่ นิติสดมภ์ก็คือเสาหลักทางกฎหมายตรงกับ The Rule of Law ไม่มีใครใช้ตามท่าน อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ บอกว่าหลักธรรมแห่งกฎหมาย ก็ไม่มีคนเรียกตาม ตอนหลังใครก็ไม่รู้ใช้คำว่าหลักนิติธรรม ก็ดูจะยอมรับ แต่หลักเดียวกันนี้ เมื่อข้ามช่องแคบอังกฤษไปในยุโรป ฝรั่งเศส เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี เบลเยียม ประเทศเหล่านั้นต่างชอบใจสาระแต่ไม่ชอบคำ คงไม่อยากเป็นขี้ข้าความคิดอังกฤษ จึงเรียกใหม่ว่าหลักนิติรัฐ ตรงกับคำว่า Legal State เนื้อหาเป็นเรื่องเดียวกัน พอหลักนี้ลงเรือสำเภา May Flower ไปอเมริกา อเมริกายอมรับหลักนี้แต่รังเกียจที่จะใช้คำว่า Rule of Law แบบอังกฤษ เพราะไม่เป็นเมืองขึ้นอังกฤษ จึงเรียกว่าหลัก Due Process of Law มาถึงประเทศไทยก็เรียกนิติธรรมซึ่งค่อนข้างไปในทางอังกฤษ เพราะเรามีนักกฎหมายจบจากประเทศอังกฤษเป็นจำนวนมาก

ในช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีการถกเถียงกัน 2 ประเด็น คือ (1) จะเรียกมันว่าหลักอะไร นักกฎหมายที่จบจากฝรั่งเศส เยอรมัน เสนอให้ใช้ “หลักนิติรัฐ” นักกฎหมายที่จบจากอังกฤษและที่จบจากที่อื่นคุ้นกับคำว่านิติธรรมก็เรียก “หลักนิติธรรม” สุดท้ายหลักนิติธรรมชนะโหวต (2) จะเอาหลักนี้ไปใส่ไว้ตรงไหน ใส่มตรา 1 ก็ไม่ได้เนื่องจากมาตรา 1 ได้สงวนลิขสิทธิ์ว่าราชอาณาจักรไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียว ผู้ใดจะแบ่งแยกไม่ได้ ใส่มตรา 2 ก็ไม่ได้เนื่องจากมาตรา 2 ต้องกำหนดในเรื่องของประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ใส่มตรา 3 ก็ไม่ได้ เนื่องจากมาตรา 3 กล่าวว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล แต่เมื่อจะใส่ในมาตรา 4 ก็ไม่ได้เพราะต้องกำหนดหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สรุปแล้วจึงไปใส่ไว้ที่มาตรา 3 วรรคสอง ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานทั้งหลายของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม คำว่าคณะรัฐมนตรีที่ปรากฏตามมาตรานี้แปลว่าคณะรัฐมนตรีต้องทำตามหลักนิติธรรม คำว่าหน่วยงานอื่นของรัฐแปลว่า 20 กระทรวง 148 กรม 75 รัฐวิสาหกิจ 25 องค์การมหาชน ต้องปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักนิติธรรมก็ผิดหลักรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมคืออะไร

คำถามต่อไป หลักนิติธรรมคืออะไร เป็นหลักที่ใหญ่ครอบคลุมกว้าง ความจริงพูดสั้น ๆ ว่าคืออะไรก็ได้ เพราะไม่มีการแปลได้ ผมถือเป็นกราบพร่องที่รัฐธรรมนูญเอาคำซึ่งเราคุ่นแต่ไม่รู้ชัดว่ามันคืออะไรมาใส่ไว้แล้วยังไม่ยอมแปลให้เรา เพราะหลวมมากจนไม่รู้ว่าเป็นอะไร หากยึดถือตามตำรา และนำมาพูดในห้องเรียนพูดกันได้เลย แต่เมื่อเป็นศัพท์กฎหมายต้องชัดเจน ผิดไปนิดหนึ่งก็ไม่ใช่ ขาดก็ไม่ได้ เกินก็ไม่ได้ ยิ่งเป็นคำในรัฐธรรมนูญ แล้วคำนี้ไม่ได้มีการแปลเอาไว้ เลยทำให้ดูประหลาด แต่ประหลาดอย่างไรกรุณาทราบศาลก็ฝ่าฝืนความประหลาดในการจะวินิจฉัยว่าเรื่องนี้ขัดนิติธรรมเรื่องนี้ไม่ขัดนิติธรรม เราเป็นเจ้าของหน้าที่วิเคราะห์ ถ้าพบว่าเรื่องใดที่มีการเสนอมาแล้วไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม จำไว้ให้ดีว่าต่อให้ถูกกฎหมาย ต่อให้ถูกเวลา ต่อให้ถูกบุคคล ต่อให้มีผลดีทางการเมือง ถ้าทำรู้สึกไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมกรุณาใส่ไว้ในบันทึกวิเคราะห์ด้วยว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนี้เสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาได้ คำว่าเสี่ยงตอนนี้แปลว่าเบาลงหน่อยเราอาจเขียนว่าน่าจะไม่ใช่ข้อขัดแย้งหลักนิติธรรมอันอาจจะเป็นปัญหาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 3 วรรคสองได้ จึงขอให้มีการหาความชัดเจนในเรื่องนี้ หรือตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง อะไรทำนองนั้น เพราะคำวินิจฉัยที่เป็นที่เข้าใจกันทั่วไป แล้ววันนี้ศาลก็เริ่มเข้าใจไปในทางนั้น ว่าหมายความถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่จะต้องมีการขออนุญาตกฎหมายนั้นต้องเป็นกฎหมายที่ดี ถ้ามีการฝ่าฝืนกฎหมายจะต้องมีการนำตัวไปฟ้องศาล ศาลนั้นต้องเป็นศาลที่ตั้งขึ้นตามปกติมีมาตรฐานเดียว ไม่ใช่ศาลพิเศษ และหลักกฎหมายนั้นจะต้องมีเหตุผล มีความจำเป็น มีความชอบธรรม มีความเหมาะสม เป็นที่ยอมรับ คำแค่นี้หลวมพอจนอะไรก็ได้ แต่อย่าคิดว่าอะไรก็เข้าหมด เพราะศาลตัดสินมาเยอะแล้วว่ามันเข้าอันนี้ไม่เข้า

วันนี้หลักนิติธรรมมีอภินิหาร ดังนั้นเวลาวิเคราะห์จะต้องคิดถึงเรื่องเหล่านี้ด้วย บางครั้งนิติกรคิดไม่ออกเจ้าหน้าที่วิเคราะห์อื่นอาจจะมีสติสัมปชัญญะดีกว่า ลองถามไปว่าจะเสี่ยงต่อหลักนิติธรรมไหม ถ้าไม่แน่ใจก็ต้องให้คนอื่นช่วยตรวจสอบดูหน่อย เพราะเรื่องอย่างนี้บางทีคนธรรมดาสามัญอาจจะคิดอะไรออกมาได้ดีกว่านักกฎหมายได้เหมือนกัน แต่อย่าไปตัดสินเอง ให้คนที่รู้จริงตัดสิน ถ้านิติกรไม่แน่ใจก็ไปถามสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ถ้าผิดตามสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ยังปลอดภัย

กรอบที่สอง : หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

กรอบประการที่สอง ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการทำงาน คือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยความชอบด้วยกฎหมาย ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม สลค. อาจจะทำงาน

ด้านนี้ค่อยไป ช่วยคิดหน่อยว่าจะสร้างระบบอย่างไรว่า เรื่องอะไรที่เราอาจจะให้คนที่ เป็น stakeholder เข้ามีส่วนร่วมด้วย ทุกวันนี้ความเห็นเราก็ฟังแต่เฉพาะกระทรวง ทบวง กรม เราเคยคิดหรือไม่ว่าเราจะฟัง สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม สมาคม ชมรม กลุ่มอะไรที่รวมกันเป็นกลุ่ม บางทีกลุ่มต่าง ๆ ส่งหนังสือเข้ามา แต่เรายังไม่เอาเข้ามาในสำนวน ธรรมนูญภายในวันนี้คงทำอย่างนั้น ถ้าไปถึงขั้นท่านรับฟังความคิดเห็น อะไรเป็นในเวทีเล็ก ๆ ได้ในเรื่องใหญ่ ๆ หน่อยก็จะเป็นการดี แล้วก็สรุปเสนอคณะรัฐมนตรี วันหนึ่งอาจจะ พัฒนาไปถึงขั้นที่ stakeholder มีโอกาสไปนั่งชี้แจงในการประชุมคณะรัฐมนตรีก็ได้ ซึ่งวันนี้เราไม่ยอม เพราะเราให้แต่ภาครัฐ ความจริงบางเรื่องภาคเอกชนก็ต่อต้านคัดค้าน อย่างเช่นกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง หรือกรณีแพทย์ หากมีการรับฟังความเห็นก่อนก็จะเป็นการดี ส่วนจะอย่างไรให้ไปคิดดู เพราะธรรมนูญเรียกเรื่อง ให้เรากำหนดกติกาเรื่องการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ หมายความว่า เมื่อสิ่งใดที่ผิดเราปรับไว้แก้ไข สิ่งใดที่ถูกเราชอบเราก็ยืนยันต่อไป นี่ก็คือคำว่า Accountability นอกจากนั้น ความคุ้มทุนคุ้มค่า ซึ่งก็เป็นธรรมนูญ เวลาประเมินหรือวิเคราะห์ต้องบอกด้วยว่า แม้จะดีแต่ไม่คุ้ม ตัวอย่างเช่น กระทรวงคมนาคมเคยเสนอเรื่อง การเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงการขนส่ง เปลี่ยนจาก Ministry of Communication เป็น Ministry of Transportation หลังจากยกเหตุผลสารพัดแล้วลองคิดถึงความคุ้มทุนหน่อยว่า เปลี่ยนชื่อกระทรวงจะต้องหมดค่าป้ายค่าอะไร ไปสักเท่าไร แล้วคุ้มหรือไม่ที่จะทำในเวลาอันสั้น สิ่งเหล่านี้เราต้องใส่เอาไว้ในการวิเคราะห์ นั่นแปลว่าให้คิดถึง หลักธรรมนูญด้วย

สองหลักใหญ่ หลักนิติธรรม และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมนูญเป็นกรอบสำคัญของการ ใช้อำนาจรัฐในการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าเราได้ทำสิ่งเหล่านี้ไปแล้ว วิเคราะห์ไปแล้ว บอกแล้ว เราก็หมด ความรับผิดชอบ การตัดสินใจเป็นเรื่องของรัฐบาล

ทั้งหมดที่เล่ามานี้คือเนื้อหาของคำว่า **“หลักการบริหารราชการแผ่นดิน”**

คำถาม-คำตอบ

คำถาม

การประชุมคณะรัฐมนตรีเป็นกลไกหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดิน องค์กรประชุมที่กำหนดไว้ ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 กำหนดไว้ 1 ใน 3 ขอบข่ายที่เสนอว่าควรจะเป็น 1 ใน 3 หรือควรจะเป็นครั้งหนึ่ง หรือว่าควรจะเป็นเท่าไรจึงจะเรียกว่าเป็น องค์กรประชุม

คำตอบ

ในมาตรา 171 ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน 35 คน ประกอบกันเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลัก ความรับผิดชอบร่วมกัน คำที่ต้องการจะเน้นคือคำว่า ตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน เมื่อรัฐธรรมนูญเกณฑ์ ให้ต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันเสียแล้ว ยิ่งพอไปดูมาตรา 178 อีกมาตราหนึ่ง จะเห็นชัดว่า คณะรัฐมนตรีจะต้องบริหาร ราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา รัฐมนตรีแต่ละคน ต้องรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตน และต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งคณะต่อรัฐสภาในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี จะเห็นว่าสองมาตรานี้ใช้คำว่า “ร่วมกัน” แปลว่าตายหมู่ เพราะฉะนั้นจริง ๆ แล้ว องค์กรประชุมคณะรัฐมนตรีนั้นไม่มีความสำคัญหรอก จะมาหรือไม่มา จะมาน้อยหรือมามาก ถ้าคณะรัฐมนตรีประชุมไปได้ มติคณะรัฐมนตรีนั้นผูกมัดหมด ตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน แล้วต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาคือเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจได้หมด จะมาบอกว่า ผมไม่อยู่ ผมไม่เกี่ยว ไม่ได้ เพราะมีคำว่าร่วมกันอยู่ตั้ง 2 แห่งในรัฐธรรมนูญ เหตุผลนี้เอง จึงทำให้ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา เราไม่เคยมีเรื่ององค์กรประชุมคณะรัฐมนตรี แต่ในทางปฏิบัติเป็นจริงเรื่องจะประชุมเพียง 3 คนหรือ 5 คน ไม่มี เพราะทุกคนจะมากันให้ได้ เขาไม่ยอมให้มายังมาเลย เพราะว่าถือถือว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกันประการหนึ่ง เป็นเกียรติยศศักดิ์ศรีที่จะมีส่วนตัดสินใจชะตากรรมประเทศประการหนึ่ง ปกป้องผลประโยชน์ของกระทรวงตน ไม่เช่นนั้นเดียวมีวาระจรหลุดเข้าไปแล้วยุบกระทรวงนี้จะว่าอย่างไร อีกประการหนึ่งจึงทำให้ทุกคนต้องไป สูดท้าย ก็ไปกันเกือบครบ

ต่อมาภายหลังรู้สึกว่ามันควรจะ ต้องมีการกำหนดองค์ประชุม เพราะว่าเราไม่รู้ว่าจะต่อไปข้างหน้า มันจะเกิดเหตุอะไรขึ้น ธรรมนูญกบฏเรียกร้องให้การประชุมคณะรัฐมนตรีต้องมีคนมามากพอ ถึงแม้ว่าจะไม่มาก็ต้อง รับผิดชอบ แต่เราไม่อยากจะแค่ความรับผิดชอบ อยากได้ contribution คือการแสดงความคิดเห็นอีกด้วย ในเมื่อ ต้องรับผิดชอบและต้องแสดงความเห็นจึงควรต้องมีมาอย่างน้อย คำว่ามาประชุม ผมหมายความว่าภายใต้ ข้อแม้ว่าคุณจะต้องส่งหนังสือเชิญประชุมหมดทุกคนนะ เลือกเชิญไม่ได้ หากเชิญหมดแล้วยังไม่มากก็เป็นเรื่อง ของเขา เพราะถูกเหมาเป็นองค์ประชุมไปหมดแล้ว ซึ่งเป็นเรื่องในอดีต ภายหลังที่มีธรรมนูญกบฏเรียกร้อง ให้มาให้เห็นหน้าเห็นตากันอย่างน้อย ข้อสำคัญที่สุดคือเมื่อประมาณ 10 ปีมานี้ เราคิดจะปฏิรูประบบราชการ มีการศึกษาดูงานในต่างประเทศ ในขณะนั้นไปศึกษาดูงาน ณ ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งผมไปกับคุณจุลยุทธ หิรัญยะวสิต ต่อมา ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคุณสุรชัย ภูประเสริฐ ก็เคยไปกันมาแล้ว และเห็นตรงกันว่า ประเทศออสเตรเลียมีกติกาการประชุมคณะรัฐมนตรีเรื่ององค์ประชุม ซึ่งดูจะเป็นประเทศเดียวในโลกที่มี เรื่ององค์ประชุม ครม. ในออสเตรเลียดูดี เข้าท่า ผมก็เลยให้อาจารย์บวรศักดิ์ฯ กำหนดเรื่ององค์ประชุม ครั้นจะเขียน องค์ประชุมมากเกินไป เกินกึ่งหนึ่ง ในที่สุดก็ไม่พียงต้องมีข้อยกเว้นอยู่ดี เราไม่หวังตอนเริ่มมาประชุม เราหวังตอนประชุม แล้วค่อย ๆ หายไป ถ้าเป็นการประชุมเกินกึ่งหนึ่ง มันจะทำให้การประชุมล้มเหลว จากเดิมไม่มีองค์ประชุม ถ้าจะเริ่มมี ขอเริ่มจากหนึ่งในสามก่อน เป็นแค่พระราชกฤษฎีกา ต่อไปจะขยับไปกึ่งหนึ่งก็ไม่ยาก แต่ก็ใส่ข้อยกเว้นเอาไว้ว่า ถ้าจำเป็นฉุกเฉินเร่งด่วนอะไรก็ตามที มีเท่าไรก็เอาเท่านั้น ตอน ครม. หนีไปโคราช สมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ไปตั้ง ครม. อยู่ที่กองทัพอากาศที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา ตอนนั้น 6-7 คนเขาก็นั่งประชุมกันแล้ว แล้วมีมติออกมาผูกมัด คณะรัฐมนตรีทั้งหมด 49 คน แสดงว่าความจำเป็นมันมี แม้แต่ ครม. ถ้าเคร่งครัดว่าต้องกึ่งหนึ่งเกิดมีรัฐมนตรีเดินออก ทำให้องค์ประชุมไม่ถึงครึ่ง ตอนเดินออกไปแปลว่าล้มการประชุม พอล้มเสร็จทุกคนกลับบ้าน ส่วนคนที่ไม่อยู่ตอนแรก ก็กลับมา ถึงกลับมาก็ประชุมกันไม่ได้แล้ว อีกประการหนึ่ง ครม. อาจมีภารกิจระหว่างการประชุมได้ เช่น เรื่องต้องไป รับเสด็จฯ ส่งเสด็จฯ หรือผลัดเวรเฝ้าฯ หรือบางทีสภามีเรื่องต้องเรียกตัวไป เราให้ ส.ส. เป็นรัฐมนตรีได้ก็ต้องไปสภา เริ่มต้นว่าเขา 1 ใน 3 ต่อไปอาจจะเป็นสักกึ่งหนึ่ง ถ้าเป็นกึ่งหนึ่งดีหรือไม่ คิดว่าถ้าเราชินกับเรื่องการมาประชุมแล้ว เราไม่มีปัญหาเรื่ององค์ประชุมอยู่แล้ว โดยอัตโนมัติเกินกึ่งหนึ่งอยู่แล้ว ผมไม่ขัดข้องจะใส่กึ่งหนึ่งเพราะว่าในที่สุด ข้อยกเว้นก็ต้องมีอยู่ดี ถ้าคิดว่าข้อยกเว้นมีอยู่จะใส่เท่าไรก็ได้ ไม่แปลกอะไร

ตอนที่ออกพระราชกฤษฎีกานี้มา นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ท่านก็ไม่รู้เรื่อง พระราชกฤษฎีกานี้ เมื่อทำเสร็จก็เสนอ ครม. ครม. เห็นชอบแล้ว ก็เสนอนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีก็ถวายเพื่อ ทรงลงพระปรมาภิไธย จากนั้นก็ประกาศใช้ รุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์ทุกฉบับลงข่าว ครม. ลักไก่ประชุม 3 คนก็ได้ มีนายกรัฐมนตรี 1 คน รองนายกรัฐมนตรี 1 คน รัฐมนตรี 1 คน แค่นี้ก็ประชุมมีมติทุกอย่างได้ ประกาศสงครามโลกก็ได้ ที่นี้ตื่นตื่นไปกันใหญ่ ความเป็นจริงคือเมื่อก่อนมันได้จริง ๆ แต่พอพระราชกฤษฎีกาออกมา มีการกำหนดองค์ประชุมว่า ต้อง 1 ใน 3 เว้นแต่กรณีฉุกเฉิน เวลาอ่านเขาไม่ได้อ่านวรรคหนึ่งที่บอกว่าองค์ประชุมของคณะรัฐมนตรีคือ 1 ใน 3 เขาสนใจหยิบเอาวรรคสองที่บอกว่ามีข้อยกเว้น ซึ่งข้อยกเว้นตอนนั้นสามคนก็ประชุมได้จริง ๆ แต่ข้อยกเว้นไม่ได้ เกิดขึ้นง่าย ๆ กลายเป็นว่า ครม. ลักไก่ บ้านอื่นเมืองอื่น คณะกรรมการอื่น แคบอร์ดิรัฐวิสาหกิจเขายังต้องใช้ กรรมการกึ่งหนึ่ง ครม. ไทยจะประชุมกันแค่ 3 คนหรือ 2 คนก็ได้ เขาก็ต่อว่าไปที่นายกรัฐมนตรี ท่านเรียกผมไปแล้ว ก็บอกให้ปลดเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพราะว่าทำให้ท่านเดือดร้อน ผมเห็นใจท่านจริง ๆ เพราะท่านไม่รู้เรื่องจริง ๆ ผมเรียนไปว่า ปลดเลขาธิการคณะรัฐมนตรียาก คำว่าปลดเหมือนจะง่าย แต่ความหมายก็คือว่าถ้าไล่ออก ปลดออก ให้ออกหรือย้าย ต้องตั้งกรรมการสอบ สอบเสร็จเขาอุทธรณ์ ถ้าท่านย้ายเข้ามาประจำทำเนียบ กว่าจะตั้งเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีคนใหม่ก็อาจจะยาว ที่ท่านทำได้ง่ายและได้เร็วที่สุดคือปลดรองนายกรัฐมนตรี ท่านบอกว่า คุณสองคนพี่น้องเป็นคนผูกก็ต้องเป็นคนแก้ ผมไม่คิดว่ามีอะไรต้องแก้ คิดไว้ว่าวันหนึ่งจะต้องเป็นผลดี เพราะพระราชกฤษฎีกาไม่ได้มีเฉพาะเรื่ององค์ประชุม ยังมีอีกหลายมาตรา และพระราชกฤษฎีกานี้คือ ธรรมนูญกบฏของ cabinet ถ้านายกรัฐมนตรียืนยันอีก เราค่อยคิดว่าเราจะทำอย่างไร เช่น ลาออก หรือแก้ หรือยกเลิกพระราชกฤษฎีกา ถ้านายกรัฐมนตรีไม่พูดถึงแล้วก็จบไป แล้วท่านก็ไม่พูดอะไรอีกเลย จึงใช้มาเรื่อย

หลังจากยึดอำนาจเป็นต้นมา มีการฟ้องร้องคนระดับรัฐมนตรีหลายเรื่อง ศาลได้ยกฟ้องหรือไม่รับฟ้องไปบางเรื่อง เพราะพระราชกฤษฎีกาบับนี้ เช่น มาตรา 10 เขียนว่า การที่ ครม. มีมติเห็นชอบในเรื่องใด ไม่ได้หมายความว่า จะเห็นชอบไปในรายละเอียดของเรื่องนั้น หน่วยราชการต่าง ๆ มีหน้าที่ต้องไปปฏิบัติรายละเอียดให้ถูกต้องตามกฎหมาย จะถือเอาการที่ ครม. มีมติเห็นชอบในหลักการว่าอนุญาตลงไปถึงรายละเอียดด้วยไม่ได้ มาตรานี้ได้เซฟ ครม. และนายกรัฐมนตรีไว้เพราะถือว่า ครม. มีมติในหลัก พอถึงเวลาปฏิบัติ คุณไปปฏิบัติกันผิดกฎหมายเอง อย่างนี้เรียกว่า ธรรมชาติของ ครม. ซึ่งจำเป็นต้องมี คุณถามประเด็นเรื่ององค์ประชุม ผมว่ามันใช้มานานแล้ว ตั้งแต่ปี 2546 จนถึงบัดนี้ ถ้าจะขยับเป็นกึ่งหนึ่งหรือ 2 ใน 3 ยังได้ มันไม่แปลกอะไรแล้ววันนี้ ตราบใดที่มีข้อยกเว้น และไม่ได้เป็นอุปสรรค

คำถาม

หลักความรับผิดชอบร่วมกันของ ครม. รวมถึงกรณีที่รัฐมนตรีบางท่านไม่เข้าประชุมแล้วมีการจดยางงานการประชุมอย่างถูกต้อง ครึ่งครัดหรือไม่

คำตอบ

คำว่า “ความรับผิดชอบร่วมกัน” หมายความว่า หนึ่งถูกผู้กดตามมติคณะรัฐมนตรีทั้งหมด ไม่ว่าจะเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ไม่ว่าจะเข้าประชุมหรือไม่เข้าประชุมก็ตาม เว้นแต่เมื่อใดที่ได้ทำความเห็นแย้งเอาไว้ จนปรากฏในรายงานการประชุมจึงจะเรียกว่าไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย แต่ยังคงรับผิดชอบทางการเมือง ความหมายคือแค่นี้ เพราะฉะนั้น ถ้ารัฐมนตรีคนใดไม่เข้าประชุมหรือเข้าประชุมแต่ไม่เห็นชอบ ถ้ายังไม่เห็นชอบต้องให้จดเอาไว้ ซึ่งเคยมีรัฐมนตรีบางคนเคยทำ แต่ liability ทางการเมืองยังมีอยู่ดี ในทางกฎหมายถ้าเกิดการฟ้องร้องท่านอาจรอดพ้นไป ความรับผิดชอบของคนที่มีความรับผิดชอบทางการเมือง ความรับผิดชอบทางแพ่ง ความรับผิดชอบทางอาญา ความรับผิดชอบทางปกครอง การให้จดความเห็นไว้ทำให้พ้นความรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา แต่ไม่พ้นความรับผิดชอบทางปกครอง และความรับผิดชอบทางการเมือง เพราะฉะนั้น ก็มีประโยชน์อยู่เหมือนกัน หลักนี้แม้แต่ในบริษัทมหาชนก็มี แต่หลักในบริษัทมหาชนรุนแรงเกินไป กฎหมายบริษัทมหาชนเขียนไว้ว่า เมื่อมีการประชุมบอร์ดบริษัท กรรมการบริษัทไม่ว่าจะเข้าประชุมหรือไม่ก็ตาม ไม่ว่าจะเห็นชอบตามมติหรือไม่ก็ตาม ถ้ามติไม่เห็นชอบด้วยกฎหมายจะต้องถูกผู้กดและรับผิดชอบตามนั้นหมด ความรับผิดชอบรวมทั้งทางแพ่งและอาญา เว้นแต่ถ้าได้ทำบันทึกกลับภายใน 3 วันนับตั้งแต่สิ้นสุดการประชุมว่าตนไม่เห็นด้วยกับเรื่องใด จึงถือว่าพ้นจากความรับผิด หลักนี้ควรจะ apply เอามาใช้โดยอนุโลมกับ ครม. ว่าให้จดบันทึกความเห็นค้านไว้ ไม่ว่าจะค้านในเวลานั้นหรือค้านในเวลาต่อมา อาจทำยาก ใครค้านอย่างนี้ ถ้าเป็น ครม. นายกรัฐมนตรีก็จะเพ่งเล็งว่าไม่ควรจะอยู่ ถ้าเป็นบริษัทบอร์ดคนใดค้านก็จะเกิดการชูปชิบว่าคนนี้ก็สมควรที่จะอยู่ในบอร์ด แต่ต้องเสียงตรงนี้เอาเอง ความอันตรายของกฎหมายบริษัทมหาชนคือให้ค้านภายใน 3 วันตั้งแต่การประชุมสิ้นสุดลง มีเรื่องเกิดขึ้นเรื่องหนึ่งมีการเรียกประชุมบอร์ดฉุกเฉิน เร่งด่วน กรรมการคนหนึ่งไม่รู้ว่ามีการเรียกประชุมก็เลยไปอังกฤษ พอประชุมเสร็จก็ยังไม่รู้ว่ามีการประชุมเพราะยังไม่เห็นมีรายงานการประชุม 7 วันต่อมากลับมาจากประเทศอังกฤษแล้วจึงทราบว่ามีการประชุมไปแล้ว และมีมติอย่างนั้น ก็ตกใจทำหนังสือประท้วงไป ตอนหลังเวลาฟ้องก็ฟ้องยกบอร์ด เพราะกฎหมายให้ท้วงใน 3 วันนับตั้งแต่วันประชุม ก็ไม่สามารถท้วงได้เพราะไม่รู้ว่ามีการประชุม ถ้าให้เวลา 3 วันนับตั้งแต่วันที่มีการส่งรายงานการประชุมค่อยยังชั่วหน่อย แต่กฎหมายเขียนอย่างนี้ กฎหมายอย่างนี้แรงไป เห็นหรือไม่ในกิจการเอกชน ธรรมชาติของเขายังไปไกลขนาดนั้น เราเป็นหน่วยงานภาครัฐ กฎหมายยังไม่ออกมาสร้างธรรมชาติ เราควรจะต้องเร่งสร้างกันขึ้นมาเอง ถ้าคนอื่นสร้างเมื่อไหร่จะไปไกลกว่านี้ ต้องเตือน ครม. ว่าถ้าท่านท้วง เราต้องจดหรือท่านท้วงเราควรจะมีมารยาทในการจะถามท่านว่าจะให้จดไว้หรือไม่ จะได้เซฟท่านได้ในบางเรื่อง 🌸

บทความพิเศษ :

การจัดทำมติคณะรัฐมนตรี

โดย ปัญญาพล ศรีแสงแก้ว*

เรื่องที่ต้องจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรี

จำแนกตามการจัดระเบียบวาระการประชุมของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เป็น 2 กลุ่มประเภทใหญ่ คือ

1. **เรื่องในระเบียบวาระเพื่อทราบ** ได้แก่ เรื่องประเภทต่าง ๆ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบแล้วเป็นมติคณะรัฐมนตรีไปได้โดยคณะรัฐมนตรีไม่ต้องพิจารณาเป็นรายเรื่อง ซึ่งอาจแยกย่อยเป็นกลุ่มเรื่องต่าง ๆ คือ

1.1 เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ คือ เรื่องที่มีข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (ไม่ได้มีข้อเสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหรือเห็นชอบใด ๆ) เช่น การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์หรือการดำเนินการโครงการใด ๆ การรายงานการเดินทางไปราชการของรัฐมนตรี เป็นต้น (อย่างไรก็ดี เรื่องทำนองนี้เรื่องใดที่มีการหยิบยกขึ้นอภิปรายในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีและมีผลการพิจารณามากเกินไปกว่าการรับทราบ มติคณะรัฐมนตรีของเรื่องนี้ก็จะต้องจัดทำขึ้นเสมือนเป็นเรื่องเพื่อพิจารณา)

1.2 เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีทราบตามมติคณะรัฐมนตรี คำสั่งนายกรัฐมนตรี หรือกฎหมายอื่นที่ให้เสนอคณะรัฐมนตรีทราบ เช่น รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ รายงานประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

* - เรียบเรียงจากเอกสารเพื่อประเมินผลและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบการประชุม

- บทความ/ข้อความ หรือความเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

1.3 เรื่องที่ผ่านการพิจารณากลับกรองจากคณะกรรมการใด ๆ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องจนได้ข้อยุติที่ชัดเจน และมีมติคณะรัฐมนตรีรองรับให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบแล้วถือเป็นมติคณะรัฐมนตรีตามผลการพิจารณากลับกรองนั้น ๆ เช่น เรื่องที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกลับกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีชุดต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 เรื่องที่นายกรัฐมนตรี/รองนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบ/อนุมัติตามมติคณะรัฐมนตรีหลักการเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2520

ทั้งนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีแต่ละครั้ง นอกเหนือจากเรื่องเพื่อทราบตามระเบียบวาระการประชุมที่ส่งให้คณะรัฐมนตรีล่วงหน้าก่อนการประชุมแล้ว อาจมีเรื่องเพื่อทราบบางเรื่องที่น่าเสนอคณะรัฐมนตรีในวันประชุมด้วย เรียกว่า “เรื่องเพื่อทราบจริง”

2. เรื่องในระเบียบวาระเพื่อพิจารณา ได้แก่ เรื่องประเภทต่าง ๆ (นอกเหนือจากเรื่องเพื่อทราบตามข้อ 1) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีประเด็นข้อเสนอสืบค้นที่สำคัญ ซึ่งคณะรัฐมนตรีทั้งคณะจะต้องร่วมพิจารณาตัดสินใจและลงมติร่วมกัน ซึ่งอาจแยกย่อยเป็นกลุ่มเรื่องต่าง ๆ เช่น

2.1 เรื่องต่าง ๆ ที่เป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2 เรื่องเกี่ยวกับแผนงาน/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากและมีระยะเวลาดำเนินการหลายปี

2.3 เรื่องเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายหรือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม (ยกเว้นร่างกฎหมายที่ตราขึ้นและมีผลใช้บังคับเป็นการเฉพาะเรื่อง/เฉพาะกลุ่มคน หรือที่เป็นงานปกติประจำที่ต้องดำเนินการ เรื่องทำนองนี้เมื่อได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีแล้ว จะเสนอคณะรัฐมนตรีในวาระเพื่อทราบ)

2.4 เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีประเด็นต้องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ/เห็นชอบ

2.5 เรื่องต่าง ๆ ที่มีความเห็น ข้อสังเกต หรือข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่าง ๆ ที่แตกต่างหรือไม่สอดคล้องกับข้อเสนอของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง

2.6 เรื่องต่าง ๆ ที่มีกฎหมายบัญญัติหรือมีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เรื่องที่น่าเสนอคณะรัฐมนตรีตามระเบียบวาระการประชุม คณะรัฐมนตรีในแต่ละสัปดาห์ดังกล่าว ทั้ง 2 กลุ่มข้างต้นนั้น เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีมิได้นำมาจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีทุกเรื่อง เพราะเรื่องในระเบียบวาระเพื่อทราบนั้นสามารถใช้ข้อความในส่วนข้อเสนอของส่วนราชการตามท้ายบันทึกเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำและนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายได้สั่งการไว้แล้วเป็นมติคณะรัฐมนตรีได้ทันที

ทั้งนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีแต่ละครั้ง นอกจากเรื่องเพื่อพิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมเพื่อพิจารณาดังกล่าวแล้ว อาจจะมีเรื่องเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกบางส่วนที่แจ้งให้คณะรัฐมนตรีในวันประชุมด้วย เรื่องดังกล่าวเรียกว่า “เรื่องพิจารณาจริง” ซึ่งเรื่องประเภทนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีแต่ละสัปดาห์เรื่องใดจะนำมาเสนอเป็นเรื่องเพื่อพิจารณาได้จะต้องมีความจำเป็นเร่งด่วนและสอดคล้องกับบทบัญญัติของมาตรา 9 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “... กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน นายกรัฐมนตรีจะอนุมัติให้เสนอโดยไม่ต้องส่งวาระการประชุมล่วงหน้าก็ได้ แต่ในกรณีที่เป็นเรื่องที่มีผลให้มีการอนุมัติงบประมาณ นายกรัฐมนตรีจะอนุมัติดังกล่าวได้ต่อเมื่อเป็นกรณีฉุกเฉินและมีความจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์สำคัญของประเทศหรือประชาชน”

นอกจากนี้ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีแต่ละครั้งยังมีเรื่องอีกบางประเภทที่ไม่ปรากฏอยู่ในระเบียบวาระการประชุม แต่เป็นเรื่องที่จะต้องนำมาจัดทำ (ร่าง) เป็นมติคณะรัฐมนตรีด้วย ได้แก่ เรื่องต่าง ๆ ที่นายกรัฐมนตรีอาจหยิบยกขึ้นหารือในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี หรืออาจพิจารณามอบหมายสั่งการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วที่ประชุมคณะรัฐมนตรีรับทราบหรือเห็นชอบตามที่นายกรัฐมนตรีได้เสนอ ซึ่งกรณีนี้จะเรียกว่า “เรื่อง (ในระเบียบวาระ) ประธานแจ้ง” ส่วนอีกกรณีหนึ่งเป็นเรื่องที่รัฐมนตรีท่านใดท่านหนึ่งอาจหยิบยกประเด็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณามอบหมายสั่งการให้ดำเนินการในเรื่องใด ๆ โดยไม่มีเอกสารเป็นระเบียบวาระการประชุม (ทำนองเดียวกับที่นายกรัฐมนตรีเสนอเรื่องประธานแจ้ง) หากคณะรัฐมนตรีมีมติเป็นประการใดก็จะจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ ไปด้วย เรื่องดังกล่าวนี้เรียกว่า “เรื่องอื่น ๆ”

กล่าวโดยสรุป ในการประชุมคณะรัฐมนตรีในแต่ละครั้งนั้นมีเรื่องต่าง ๆ ที่นักวิเคราะห์นโยบายและแผนจะต้องจดบันทึกผลการประชุมไว้แล้วนำมาจัดทำเป็นมติคณะรัฐมนตรีเป็นรายเรื่องประกอบด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องในระเบียบวาระเพื่อพิจารณา (รวมทั้งเพื่อพิจารณาจร)
- (2) เรื่องประธานแจ้ง (นายกรัฐมนตรีเสนอในที่ประชุม)
- (3) เรื่องอื่น (รัฐมนตรีเสนอในที่ประชุม)

กระบวนการจัดทำมติคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีเรื่องต่าง ๆ ที่ได้มีการนำเสนอสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีดังได้กล่าวมาแล้วจะต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยถูกต้องสอดคล้องกับผลการประชุมพิจารณาเรื่องนั้น ๆ มติจะเป็นประการใดจึงต้องรอฟังผลการพิจารณา/อภิปรายในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีก่อน อย่างไรก็ตาม เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะเตรียมการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีในแต่ละเรื่องไว้ล่วงหน้า โดยเป็นการคาดแนวทางการพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีบนพื้นฐานของข้อมูลข้อเท็จจริงของเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งดูประเด็นข้อเสนองานของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ประกอบกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีเดิม (ถ้ามี) ที่เกี่ยวข้อง หากผลการประชุมพิจารณาจริงสอดคล้องกับร่างมติคณะรัฐมนตรีที่เตรียมไว้ มติคณะรัฐมนตรีนั้นก็จะเป็นอันใช้ได้ หรืออาจปรับเปลี่ยนถ้อยคำในรายละเอียดเพียงเล็กน้อยก็เป็นอันเสร็จสิ้นที่จะเสนอผู้บังคับบัญชาตามขั้นตอนต่อไปได้

มติคณะรัฐมนตรีในแต่ละเรื่องนั้นก่อนที่จะถือเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่ถูกต้องและให้แจ้งยืนยันไปยังส่วนราชการต่าง ๆ ได้ มีลำดับขั้นตอนในการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องตามลำดับขั้นต่าง ๆ ทั้งนี้ การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบร่วมกัน มติคณะรัฐมนตรีในแต่ละเรื่องมีผลเป็นอย่างไร คณะรัฐมนตรีก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน แต่โดยที่ระบบการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อมีการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ไปแล้วจะไม่มีการนำรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี (ปัจจุบันเรียกว่า “สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี”) มาเสนอที่ประชุมเพื่อรับรองความถูกต้องแต่ประการใด เพียงแต่จะจัดทำสรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรีส่งให้รัฐมนตรีแต่ละท่านในภายหลัง หากรัฐมนตรีท่านใดเห็นว่ามติคณะรัฐมนตรีเรื่องใด ตามที่ปรากฏในสรุปผลการประชุม (หลังที่ได้รับหนังสือแจ้งยืนยันมติ) มีความไม่ถูกต้องก็สามารถทักท้วง ขอแก้ไขได้ในภายหลัง ดังนั้น ในทางปฏิบัติการตรวจสอบความถูกต้องของมติคณะรัฐมนตรีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้จัดทำในแต่ละเรื่อง คณะรัฐมนตรี (ในทุกรัฐบาล) จึงได้มอบหมายให้รัฐมนตรีท่านใดท่านหนึ่งเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของมติคณะรัฐมนตรีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำร่างขึ้น เอกสารมติคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นต้นฉบับที่เรียกกันในทางปฏิบัติว่า

“ใบแดง” จะถูกจัดพิมพ์ขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำร่างมติและเซ็นชื่อกำกับไว้ และเสนอผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้น หากผู้บังคับบัญชาเหล่านี้เห็นชอบด้วยกับร่างมติดังกล่าว ก็จะลงนามกำกับไว้ หรืออาจให้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องก่อนตามแต่กรณี หลังจากนั้น จึงจะนำ “ใบแดง” ดังกล่าว เสนอรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีเพื่อตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยจะเซ็นชื่อกำกับไว้ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงจะนำใบแดงดังกล่าวมารวมกับเอกสารต้นเรื่อง เพื่อมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องนั้น ๆ ดำเนินการจัดทำหนังสือแจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรีไปยังหน่วยงานเจ้าของเรื่องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันการมอบหมายให้รัฐมนตรีท่านใดท่านหนึ่งเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของมติคณะรัฐมนตรีนั้น คณะรัฐมนตรีแทบทุกรัฐบาลมักจะมอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีท่านใดท่านหนึ่งในคณะรัฐบาลเป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว

สำหรับการตรวจสอบและรับรองมติคณะรัฐมนตรีนั้น โดยที่มติคณะรัฐมนตรีมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ และหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในการประชุมคณะรัฐมนตรี (ซึ่งตามปกติจัดขึ้นในวันอังคารของทุกสัปดาห์) ดังนั้น ในการจัดทำ (ร่าง) มติคณะรัฐมนตรีจึงต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จอย่างรวดเร็วมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมติคณะรัฐมนตรีบางเรื่องต้องจัดทำให้แล้วเสร็จในระหว่างการประชุมคณะรัฐมนตรี โดยในระหว่างการประชุมกำลังดำเนินการไป เจ้าหน้าที่ที่จะต้องจัดบันทึกการประชุมที่กำลังอภิปรายอยู่ให้ได้ข้อมูลชัดเจนมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอาศัยช่วงเวลาว่าง หรือช่วงเวลาที่ไม่เห็นว่ามีสาระสำคัญหรือประเด็นที่ต้องจดบันทึกไว้เพื่อมาจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่ผ่านมาให้แล้วเสร็จเพื่อจัดพิมพ์และนำเสนอผู้บังคับบัญชาที่อยู่ในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีตามลำดับชั้นไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อตรวจสอบ แก้ไข และลงนามรับรองความถูกต้องแล้วจึงนำไปเสนอรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบและรับรองมติเพื่อพิจารณาและลงนามกำกับให้แล้วเสร็จในห้องประชุมเพื่อจะได้ดำเนินการแจ้งยืนยันมติต่อไป

การจัดทำมติให้แล้วเสร็จในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีนั้น กระทำได้เพียงบางเรื่องเท่านั้น โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีที่เขียนข้อความเพียงสั้น ๆ มีข้อความที่ไม่ซับซ้อนหรือมีรายละเอียดที่ต้องตรวจสอบก่อน เช่น “อนุมัติตามที่หน่วยงานเสนอ” หรือ “เห็นชอบตามที่หน่วยงานเสนอ” เป็นต้น

มติคณะรัฐมนตรีที่ดำเนินการแล้วเสร็จทุกขั้นตอนในที่ประชุมนั้นถือเป็นเพียงส่วนน้อยเท่าที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่าง ๆ ในระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีแต่ละครั้งส่วนใหญ่จึงต้องมาเริ่มดำเนินการภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีเลิกการประชุมแล้ว

การจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีหลังจากการประชุมเสร็จสิ้นแล้วจะใช้เวลาดำเนินการตามกระบวนการตั้งแต่เจ้าหน้าที่จัดทำร่างไปจนถึงเสนอรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบและลงนามรับรองนั้นยาวนานกว่ามติคณะรัฐมนตรีที่สามารถทำแล้วเสร็จในห้องประชุมคณะรัฐมนตรี เนื่องจากในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดทำมติอยู่ในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีครบถ้วนทุกคน เมื่อเจ้าหน้าที่จัดทำร่างมติและเสนอให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบความถูกต้องของร่างมติแล้วก็สามารถพิมพ์เป็นมติใบแดงเสนอผ่านไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แล้วเสนอรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้ตรวจและลงนามรับรองได้เลย แต่กรณีการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีหลังเลิกประชุมแล้ว ผู้บังคับบัญชาในแต่ละลำดับชั้นมิได้อยู่ในที่เดียวกัน และอาจจะไม่สามารถตรวจ แก้ไข และรับรองมติได้อย่างต่อเนื่องกัน ระยะเวลาที่ใช้ในการร่างมติคณะรัฐมนตรีกว่าจะผ่านการตรวจรับรองแต่ละลำดับชั้นจึงใช้เวลามากขึ้น

หลักการจัดทำมติคณะรัฐมนตรี

มติคณะรัฐมนตรีมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ (ยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีบางเรื่องอาจกำหนดวันที่ให้มีผลเรื่องนั้นมีผลใช้บังคับไว้เป็นการเฉพาะเรื่องได้) กระบวนการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีของเจ้าหน้าที่จนถึงขั้นตอนที่สามารถนำมติคณะรัฐมนตรี (ใบแดง) ไปทำหนังสือแจ้งยืนยันไปยังส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการหรือถือปฏิบัติต่อไปนั้น มีหลายขั้นตอนและต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมติคณะรัฐมนตรีที่ไม่สามารถจัดทำใบแดงให้แล้วเสร็จและเสนอรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้ตรวจและรับรองได้ในวันประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อต้องมาจัดทำใบแดงหลังจากการประชุมเสร็จแล้ว ก็จะต้องใช้เวลาดำเนินการตามกระบวนการต่าง ๆ ยาวนานมากขึ้น ประกอบกับการประชุมคณะรัฐมนตรีจะแตกต่างจากการประชุมอื่น ๆ โดยทั่วไปที่ไม่อนุญาตให้นำเครื่องมือสื่อสารใด ๆ เข้าไปในห้องประชุมคณะรัฐมนตรี รวมทั้งไม่อนุญาตให้มีการบันทึกเสียงการประชุมไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น การจัดทำมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการอภิปราย แสดงความเห็น และตัดสินใจร่วมกันในห้องประชุม เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีจึงไม่สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารหรือการบันทึกเสียงเป็นตัวช่วยในการบันทึกข้อมูลการประชุมได้ แต่จะต้องใช้การจดบันทึกด้วยตนเองเท่านั้น

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มติคณะรัฐมนตรีที่ต้องจัดทำขึ้นในแต่ละเรื่องเป็นการประมวลการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีจากที่ได้อภิปรายหารือ และตัดสินใจร่วมกันที่เป็น “ภาษาพูด” แล้วแปลงมาเป็น “ภาษาเขียน” หรือเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะต้องถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วนตรงตามผลของการประชุม และปฏิบัติได้โดยไม่ขัดกับข้อกฎหมาย ซึ่งในการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีในแต่ละกรณีจะมีหลักปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อให้มติคณะรัฐมนตรีมีบรรทัดฐานทั้งในแง่ของรูปแบบและการใช้ถ้อยคำ รวมถึงตลอดถึงการเตรียมการของเจ้าหน้าที่เพื่อให้การจัดทำมติเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การเตรียมตัวของเจ้าหน้าที่จัดทำมติคณะรัฐมนตรี

การเตรียมตัวของเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานในการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีนั้น มีผลต่อความเร็วและถูกต้องของการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะแบ่งการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. **การเตรียมความพร้อมก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรี** เจ้าหน้าที่จะต้องเตรียมศึกษาข้อมูลของระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีที่ได้รับจากกองการประชุมคณะรัฐมนตรีให้ละเอียดและเข้าใจชัดเจนว่าในแต่ละเรื่องมีประเด็นข้อเสนอลักษณะใด เมื่อประมวลข้อมูลทั้งหมดทั้งประเด็นข้อเสนอลของส่วนราชการเจ้าของเรื่อง ประกอบกับความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและข้อกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) แล้วแนวทางที่น่าจะเป็นมติคณะรัฐมนตรีได้ในเรื่องนั้น ๆ คืออย่างไร ซึ่งจะช่วยให้สามารถไปจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีล่วงหน้าเตรียมไว้ได้

ในวันก่อนการประชุมคณะรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่จัดทำมติคณะรัฐมนตรียังคงต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ด้วย เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์และรายงานข่าวทางโทรทัศน์ เป็นต้น เพื่อให้ทราบข้อมูล ข้อคิดเห็นของเรื่องต่าง ๆ ที่อาจจะมีการนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในวันรุ่งขึ้น เพื่อให้ได้ทราบข้อมูล ภูมิหลังหรือข้อมูลของเรื่องบางเรื่อง ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าใจเรื่องที่มีการหยิบยกขึ้นอภิปราย หรือพิจารณาในที่ประชุมได้อย่างง่ายขึ้น

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่จัดทำมติคณะรัฐมนตรียังจะต้องเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ตรวจสอบหรืออ้างอิงเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีที่จะจัดทำร่างขึ้น เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มติคณะรัฐมนตรีที่เป็นหลักการสำคัญ ที่อาจเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระการประชุม หรือที่เป็นมติเดิมของเรื่องที่คุณรัฐมนตรีกำลังจะพิจารณา เป็นต้น เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการที่อาจต้องใช้ประกอบการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีในห้องประชุม รวมทั้งต้องจัดเตรียมเครื่องเขียนและสมุดบันทึกให้พร้อมใช้งานในห้องประชุม และประการสำคัญที่สุด คือ การพักผ่อนให้เพียงพอในคืนก่อนวันประชุม มิฉะนั้นจะทำให้ร่างกายไม่มีความพร้อมที่จะต้องฟังผลการประชุม การอภิปราย แสดงความเห็นและการสรุปของนายกรัฐมนตรีให้เข้าใจชัดเจน และจดบันทึกไว้ได้อย่างรวดเร็ว ครบถ้วน และถูกต้องมากที่สุด

2. **การเตรียมพร้อมและการจดบันทึกในห้องประชุมคณะรัฐมนตรี** การจดบันทึกผลการประชุมในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดทำมติคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรีไม่อนุญาตให้มีการบันทึกเสียงการประชุม ดังนั้น บันทึกผลการประชุมของเจ้าหน้าที่ที่จัดทำมติคณะรัฐมนตรีจึงเป็นแหล่งข้อมูลเดียวที่บันทึกไว้ว่า ผลการพิจารณาของคุณรัฐมนตรีในแต่ละเรื่องมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นมีการชี้แจงกันอย่างไร รัฐมนตรีท่านใดมีความเห็นข้อเสนอแนะ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยประการใด นายกรัฐมนตรีหรือประธานการประชุมสรุปอย่างไร และผลสรุปสุดท้ายที่จะเป็นมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างไร ซึ่งบันทึกการประชุมคุณรัฐมนตรีดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงสำหรับการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีแล้วยังเป็นประโยชน์ในกรณีที่ต้องมาภายหลังหากมีการสอบถามหรือหาเรื่องมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจเกี่ยวพันกับรายละเอียดของการพิจารณาเรื่องนั้น หรือเชื่อมโยงไปถึงเจตนารมณ์ หรือขอบเขตของมติคณะรัฐมนตรีนั้น ๆ ข้อมูลต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่จดบันทึกไว้ในการประชุมคุณรัฐมนตรีก็จะเป็นประโยชน์ที่จะนำมาใช้ตรวจสอบหรือค้นหารายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการชี้แจงหรือตอบข้อหารือมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี

การจดบันทึกการประชุมในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีนั้น โดยทั่วไปกล่าวได้ว่าผู้จดควรจะจดทุกคำ (verbatim) ของทุกคนที่ได้พูดในเรื่องต่าง ๆ ตามระเบียบวาระการประชุมเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่เป็นจริงทั้งหมด ก่อนที่จะนำมาประมวลกับข้อมูลตามเอกสารในระเบียบวาระของเรื่องนั้น ๆ เพื่อจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีต่อไป อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติจริงกล่าวได้ว่า ไม่มีใครที่จะสามารถจดทุกคำของทุกคนที่พูด (อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น) ในแต่ละเรื่องได้ทันทั้งหมด ดังนั้นผู้จดบันทึกการประชุมจึงต้องมีสมาธิจดอยู่กับเรื่องที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ตลอดจนผู้ชี้แจง (ถ้ามี) ได้พูดและพยายามจดทุกอย่างทุกคำที่พูดให้ได้มากที่สุด โดยใช้หลัก “จดและจำ”

3. การดำเนินการภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีมีผลใช้บังคับทันทีในวันที่มีการประชุมคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น และส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรอการแจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรีจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ดังนั้น เรื่องใด ๆ ในระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว แต่ยังไม่ได้นำมาดำเนินการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรี จึงต้องรีบนำมาดำเนินการจัดทำร่างเพื่อนำเสนอตามลำดับขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยควรยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้

3.1 เรื่องใดมีความเร่งด่วนหรือมีกำหนดเวลาให้ดำเนินการหรือเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหว อยู่ในความสนใจของฝ่ายต่าง ๆ ให้รีบนำมาดำเนินการจัดทำร่างมติให้แล้วเสร็จเป็นลำดับต้น

3.2 เรื่องใดที่มีความเชื่อมโยงกับข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีเดิม ให้ตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริง และประเด็นที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้สอดคล้องกับข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีเดิมที่เป็นหลักการในเรื่องนั้นด้วย

3.3 เรื่องบางเรื่องในการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีนั้นอาจจะต้องประสานสอบถามกับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การใช้ถ้อยคำตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่จัดทำร่างขึ้นมีความชัดเจน ครบถ้วน ถูกต้อง และไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ

รูปแบบของการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีในกรณีต่าง ๆ

การจัดทำมติคณะรัฐมนตรีของเรื่องต่าง ๆ ที่เสนอสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีมีรูปแบบและการใช้ถ้อยคำแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณี เช่น

1. กรณีมติคณะรัฐมนตรีเป็นไปตามข้อเสนอของส่วนราชการ/หน่วยงานเจ้าของเรื่อง โดยไม่มีประเด็นเพิ่มเติมใด ๆ การจัดทำร่างมติในกรณีนี้จึงขึ้นอยู่กับประเด็นข้อเสนอสองส่วนราชการ/หน่วยงานเจ้าของเรื่องว่ามีประเด็นข้อเสนอลักษณะใด ซึ่งอาจแยกออกเป็นกรณีย่อย ๆ ได้ดังนี้

1.1 กรณีที่ข้อเสนอของส่วนราชการ/หน่วยงานเจ้าของเรื่องปรากฏอยู่ในหนังสือเสนอเรื่องชัดเจนแล้ว **มติคณะรัฐมนตรี** จะเขียนแบบสั้น ๆ ล้อตามข้อเสนอว่า

อนุมัติตามที่ (ชื่อกระทรวงหรือหน่วยงาน) เสนอ	หรือ
เห็นชอบตามที่ (ชื่อกระทรวงหรือหน่วยงาน) เสนอ	หรือ
อนุมัติทั้ง (จำนวน) ข้อ ตามที่ (ชื่อกระทรวงหรือหน่วยงาน) เสนอ	หรือ
เห็นชอบทั้ง (จำนวน) ข้อ ตามที่ (ชื่อกระทรวงหรือหน่วยงาน) เสนอ	

1.2 กรณีที่ข้อเสนอของส่วนราชการ/หน่วยงานเจ้าของเรื่องปรากฏอยู่ในหนังสือเสนอเรื่อง **มีประเด็นข้อเสนอยังเขียนไม่ชัดเจนเท่าที่ควร** หากเขียนมติคณะรัฐมนตรีแบบสั้น ๆ อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติหรืออาจมีการตีความมติที่ไม่สอดคล้องตรงกันได้ว่ามติคณะรัฐมนตรีนี้มีขอบเขตหรือความหมายเพียงใด หรือในบางเรื่องเป็นเรื่องที่มีรายละเอียดหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่สมควรจะเขียนให้ปรากฏในมติให้ชัดเจน กรณีดังกล่าวนี้แม้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจะมีมติโดยสรุปได้ว่าเห็นชอบหรืออนุมัติตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอ แต่ในการเขียนเป็นมติคณะรัฐมนตรีจริงก็จะเขียนแบบยาวล้อตามข้อเสนอว่า

อนุมัติ/เห็นชอบ (ประเด็น/สาระสำคัญของข้อเสนอ) ตามที่ (ชื่อกระทรวงหรือหน่วยงาน) เสนอ

ทั้งนี้ การจะใช้คำว่า “เห็นชอบ” หรือ “อนุมัติ” ตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอนั้น หากเป็นข้อเสนอที่มีได้มีข้อกฎหมายบัญญัติไว้ว่า จะต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีหรือเสนอคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบ ก็ถือว่าส่วนราชการหรือหน่วยงานตั้งข้อเสนอมาอย่างไร ก็ให้เขียนมติไปตามนั้น แต่หากมีข้อกฎหมายบัญญัติไว้ก็ให้ใช้ถ้อยคำให้สอดคล้องกับข้อกฎหมายเป็นหลัก

2. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีไม่เป็นไปตามข้อเสนอของส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่อง แต่เป็นไปตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ** ซึ่งอาจแยกออกเป็นกรณีย่อย ๆ ได้ดังนี้

2.1 **กรณีเขียนแบบสั้น** ถ้าความเห็นในหนังสือเสนอความเห็นมีความชัดเจนว่าส่วนที่จะเป็นมติได้นั้นมีข้อความอย่างไร เมื่อแจ้งยืนยันไปแล้วจะไม่เกิดปัญหาความคลุมเครือหรือตีความต่างกันก็จะเขียนมติเป็นว่า

อนุมัติตามความเห็นของ (ชื่อส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เสนอความเห็น) หรือ
เห็นชอบตามความเห็นของ (ชื่อส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เสนอความเห็น)

2.2 **กรณีเขียนแบบยาว** ถ้าความเห็นในหนังสือเสนอความเห็นยังไม่ค่อยชัดเจนว่าส่วนที่จะเป็นมติเป็นไปตามความเห็นที่เสนอมานั้นมีข้อความอย่างไร หรือในหนังสือความเห็นเหล่านั้นมีข้อความยาว ส่วนที่จะเป็นมติได้มีข้อความที่อาจไม่ต่อเนื่อง หากเขียนเป็นมติสั้น ๆ อาจจะทำให้เกิดความสับสนได้ ดังนั้น การเขียนมติในกรณีนี้จึงต้องเขียนแบบยาวลือข้อความในหนังสือเสนอความเห็นและต่อท้ายด้วยคำว่า “ตามความเห็นของ (ชื่อส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เสนอความเห็น)”

3. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีมีส่วนของมติให้รับความเห็นหรือข้อสังเกตไปด้วย** โดยที่ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ นั้น นอกจากในที่ประชุมจะได้ข้อสรุปในประเด็นหลักต่อข้อเสนอของส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องแล้ว ที่ประชุมอาจจะมีความเห็นหรือข้อสังเกตต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณาเพิ่มเติมด้วย ทั้งนี้ ความเห็นหรือข้อสังเกตดังกล่าวอาจเกิดจากการอภิปรายหรือการแสดงความคิดเห็นในระหว่างการพิจารณาเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นความเห็นหรือข้อสังเกตที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อประกอบการพิจารณาของที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ดังนั้น การเขียนมติในส่วนของการให้รับความเห็นและข้อสังเกตดังกล่าวจึงสามารถแยกย่อยได้หลายกรณี ดังนี้

3.1 **กรณีมีหนังสือความเห็นหรือข้อสังเกตเป็นลายลักษณ์อักษรประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี อยู่ในระเบียบวาระการประชุมหรือแจกในห้วงประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว** ผู้เขียนมติต้องพิจารณารายละเอียดของหนังสือเสนอความเห็นทั้งหมดว่า ความเห็นหรือข้อสังเกตของหน่วยงานใดบ้าง มีประเด็นเป็นสาระสำคัญที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องควรจะต้องรับไปพิจารณา/พิจารณาดำเนินการตามแต่กรณี ทั้งนี้ ความเห็นหรือข้อสังเกตที่สอดคล้องกับข้อเสนอ และไม่มีประเด็นใดเพิ่มเติม ก็สามารถตัดออกไปได้ ในขณะที่เดียวกันความเห็นหรือข้อสังเกตใดที่ขัดแย้งกับแนวทางการลงมติของคณะรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีได้สรุปก็ต้องตัดออกไปเช่นกัน ดังนั้น ในการเขียนมติคณะรัฐมนตรีในกรณีนี้จึงสามารถจะเขียนเป็นมติต่อจากข้อความที่ได้เห็นชอบหรืออนุมัติ โดยใช้ข้อความ “..... และให้ (ส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่อง) รับความเห็นของ (ส่วนราชการ/หน่วยงานที่เสนอความเห็น) ไปดำเนินการ/ไปพิจารณาดำเนินการด้วย (ตามแต่กรณี)”

3.2 **กรณีเป็นความเห็นหรือข้อสังเกตที่เกิดขึ้นจากการอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นในห้วงประชุมคณะรัฐมนตรี และเป็นสาระสำคัญที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องรับไปพิจารณา พิจารณาดำเนินการหรือดำเนินการ (ตามแต่กรณี)** การเขียนความเห็นหรือข้อสังเกตในกรณีนี้ได้ชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วนเพียงใด จะเป็นผลมาจากการจดบันทึกการประชุมที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว รวมทั้งการจํารายละเอียดข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีได้อภิปรายและแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ด้วย เพราะผู้จัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีจะต้องเรียบเรียงถ้อยคำขึ้นมาเองให้ชัดเจนว่าความเห็นหรือข้อสังเกตดังกล่าวมีความว่าอย่างไร โดยใช้คำขึ้นต้นว่า “..... และให้รับความเห็น (หรือข้อสังเกต) ของคณะรัฐมนตรีที่ว่าไปพิจารณา/พิจารณาดำเนินการ/ดำเนินการ (ตามแต่กรณี) ต่อไปด้วย”

3.3 หากกรณีเป็นความเห็นหรือข้อสังเกตที่เกิดขึ้นในห้องประชุมคณะรัฐมนตรี โดยเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือตั้งข้อสังเกตของรัฐมนตรีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่อยู่ในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีท่านหนึ่งท่านใดเป็นการเฉพาะอย่างชัดเจนและความเห็นหรือข้อสังเกตดังกล่าวที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเห็นด้วย และนายกรัฐมนตรีสรุปให้รับความเห็นหรือข้อสังเกตนั้นไปด้วย การจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีในกรณีนี้จะแตกต่างไปจากกรณีข้อ 3.2 เนื่องจากจะต้องมีการเขียนนำไว้ในย่อหน้าแรกของมติ (ใบแดง) ว่าใครเป็นผู้เสนอความเห็นหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมดังกล่าว และเสนอว่าอย่างไร ก่อนที่จะเขียนในส่วนที่เป็นการลงมติในเรื่องนั้น ๆ เป็นย่อหน้าที่สอง

4. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีมีหลายข้อ หลายประเด็น** การที่มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดมีประเด็นการลงมติเป็นหลายข้อหรือมีนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับข้อเสนอสถาบันหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นหลักกว่ามีข้อเสนอก่อนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความเห็นหรือข้อสังเกตที่เป็นลายลักษณ์อักษรของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้จัดทำมติคณะรัฐมนตรีจะต้องเขียนมติแยกแต่ละประเด็นเป็นมติแต่ละข้อให้ครบถ้วน ตามผลการประชุมตามลำดับข้อให้สอดคล้องกับข้อเสนอในเรื่องนั้น ๆ ให้ชัดเจน ครบถ้วน

5. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีเป็นเรื่องที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เสนอเรื่องขอทบทวนแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีเดิม เรื่องใดเรื่องหนึ่ง** (ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีกฤษฎีกา) ในการเขียนเป็นมติคณะรัฐมนตรีนั้น ผู้จัดทำมติคณะรัฐมนตรีจะต้องเขียนเป็นมติให้มีสาระสำคัญ ที่ชัดเจนว่า **“อนุมัติให้ทบทวนแก้ไขมติคณะรัฐมนตรีวันใด (เรื่องใด) จากเดิม (ว่าไว้อย่างไร) เป็น (ของใหม่ว่าอย่างไร)”**

6. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีมีผลเป็นการถอนหรือเลื่อนการพิจารณาเรื่องนั้น ๆ**

โดยที่กรณีการขอถอนเรื่องและกรณีการขอเลื่อนการพิจารณาเรื่องไปก่อนจะมีผลในทางปฏิบัติแตกต่างกัน กล่าวคือ หากมติคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ถอนเรื่องไปจะมีผลทำให้เรื่องนั้น ๆ สิ้นสุดการดำเนินการเพราะถือว่าเรื่องถูกถอนไปแล้ว โดยหากหน่วยงานเจ้าของเรื่องประสงค์จะให้มีการพิจารณาเรื่องนั้นใหม่ หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องจัดส่งเรื่องนั้นมาเพื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการตามกระบวนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง แต่ในกรณีที่มติคณะรัฐมนตรีให้เลื่อนการพิจารณาเรื่องนั้นไปก่อนจะมีผลว่าเรื่องนั้น ๆ ยังอยู่ในกระบวนการของการจัดประชุมของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสามารถนำเรื่องดังกล่าวมาบรรจุในระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีในคราวต่อไปได้ โดยส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องไม่ต้องเสนอเรื่องมาอีกแต่อย่างใด ดังนั้น การจะเขียนมติเป็นการ **“ถอน”** หรือ **“เลื่อน”** จึงต้องพึงเจตนากรณีในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีให้ชัดเจน บางครั้งอาจมีการใช้คำพูดผิด แต่ความต้องการจริงเป็นอีกอย่าง เช่น กล่าวว่ **“ให้ถอนไปเข้าคราวหน้า”** เป็นต้น กรณีเช่นนี้จะต้องเขียนเป็นมติว่า **“ให้เลื่อนเรื่องนี้ไปพิจารณาในการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งต่อไป”** เป็นต้น

ทั้งนี้ การเขียนมติเกี่ยวกับการเลื่อนหรือถอนเรื่องนี้แยกออกได้เป็นหลายกรณี คือ

6.1 กรณีรัฐมนตรีเจ้าสังกัดที่เป็นเจ้าของเรื่องเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่าขอถอน (หรือขอเลื่อน) เรื่องไปก่อน

6.2 กรณีมติคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นควรให้ถอนเรื่องหรือเลื่อนการพิจารณาเรื่องนั้น ๆ ไปก่อน

6.3 กรณีที่เลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แจ้งต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่ามีการขอถอนหรือขอเลื่อนการพิจารณาเรื่องใดไปก่อน

7. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีไม่เห็นชอบหรือไม่อนุมัติตามที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอ** โดยทั่วไปมติคณะรัฐมนตรีจะไม่เขียนในเชิงปฏิเสธในลักษณะที่จะใช้คำว่า **“ไม่เห็นชอบ”** หรือ **“ไม่อนุมัติ”** ต่อเรื่องใด ๆ ที่เสนอสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่มติคณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องใด ๆ แล้วอาจมีปัญหาคงไม่ชัดเจนของเรื่อง ขาดข้อมูลสำคัญที่จะประกอบการพิจารณา ที่ประชุมมีความเห็นขัดแย้งกันเป็นหลายฝ่าย มีแนวโน้มว่าเรื่องดังกล่าวจะไม่ได้รับความเห็นชอบหรืออนุมัติจากที่ประชุม แนวทางการเขียนมติคณะรัฐมนตรีสำหรับเรื่องทำนองนี้จะต้องฟังว่ารัฐมนตรีเจ้าของเรื่องหรือนายกรัฐมนตรีที่เป็นประธานที่ประชุมจะสรุปหรือเสนอไปในแนวทางใด เช่น อาจมอบหมายให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณาทบทวน จัดทำรายละเอียดเพิ่มเติม หรือพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติก่อน เป็นต้น

8. **กรณีมติคณะรัฐมนตรีที่เป็นเรื่องที่มีชั้นความลับ หรือเกี่ยวข้องกับความมั่นคง** (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการใช้เงินราชการลับ) หรือที่เป็นเรื่องทางเทคนิคเฉพาะทางที่มีรายละเอียด ขั้นตอน การปฏิบัติที่เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง (เช่น เรื่องการกู้เงิน/.....ภาษี ของกระทรวงการคลัง เรื่องการงบประมาณของสำนักงบประมาณ และเรื่องการค้าต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ) การเขียนมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องทำนองนี้มักจะเขียนสั้น ๆ ว่า **“อนุมัติ/เห็นชอบตาม (หน่วยงานเจ้าของเรื่อง) เสนอ”** เท่านั้น โดยไม่มีการขยายความ

เทคนิคการจัดทำมติคณะรัฐมนตรี และการใช้ถ้อยคำต่าง ๆ ในมติคณะรัฐมนตรี

นอกเหนือจากหลักการที่เป็นรูปแบบของการเขียนมติคณะรัฐมนตรีในกรณีต้น ๆ ดังกล่าวมาแล้วยังมีเทคนิคและการใช้ถ้อยคำในมติคณะรัฐมนตรีในกรณีต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกหลายประการ เช่น

1. การจัดบันทึกการประชุมในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีนั้นในความเป็นจริงไม่มีใครสามารถจดได้ทันทุกคำพูดของทุกคนที่พูดในที่ประชุม ดังนั้น ผู้จดจึงต้องพยายามจดไว้ให้มากที่สุดก่อน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสังเกตว่ารัฐมนตรีหรือผู้ชี้แจงในบางครั้งการนำเสนอข้อมูล ข้อคิดเห็นอาจมีเอกสารมาอ่านในห้องประชุมด้วย จึงควรประสานขอเอกสารดังกล่าวมาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีด้วย เพราะจะทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนมากกว่าที่จดไว้และสามารถนำมาประกอบการจัดทำร่างมติได้อย่างเหมาะสม

2. กรณีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องใดเป็นการอนุมัติ/เห็นชอบตามที่ส่วนราชการเสนอ หรือตามความเห็นของส่วนราชการใดก็ตาม หากหนังสือของส่วนราชการเจ้าของเรื่องหรือที่ให้ความเห็นก็ตามมีหนังสือมากกว่า 1 ฉบับในการจัดทำร่างมติเป็นใบแดงให้ใส่วงเล็บรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือของส่วนราชการฉบับที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ/เห็นชอบไว้ให้ชัดเจนด้วย

3. เรื่องที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอขอให้คณะรัฐมนตรีมีมตินั้นหลายเรื่องในขั้นการปฏิบัติอาจมีกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติไว้ด้วย ดังนั้น ในการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีในกรณีเช่นนี้ จึงควรเพิ่มข้อความในท้ายมติไปด้วยว่า “ทั้งนี้ ให้ (หน่วยงาน) ดังกล่าวดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อกำหนด กฎหมาย ระเบียบและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย”

4. การจัดทำมติคณะรัฐมนตรีในระเบียบวาระประธานแจ้ง/หรือระเบียบวาระเรื่องอื่น เป็นการจัดทำมติคณะรัฐมนตรีจากข้อมูลที่จดได้ในห้องประชุมคณะรัฐมนตรีโดยไม่มีเอกสารต้นเรื่องใด ๆ การแจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรีไปยังหน่วยงานต่าง ๆ จะไม่มีเอกสารใด ๆ แนบไปด้วย ดังนั้น ในการจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงต้องเขียนให้มีสาระครบถ้วน ชัดเจน อ่านเข้าใจได้ภายในเนื้อหาของมติเรื่องนั้น ๆ เป็นสำคัญ

5. ผลการประชุมคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดที่มีประเด็นเป็นหลักการหรือแนวปฏิบัติที่จะต้องออกเป็นหนังสือเวียนแจ้งส่วนราชการแยกต่างหากจากเรื่องที่พิจารณาอยู่ในระเบียบวาระ ควรจะต้องนำประเด็นนั้นมาจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีแยกต่างหากจากเรื่องตามระเบียบวาระปกติ

6. การเขียนมติคณะรัฐมนตรีควรจะต้องตรวจสอบข้อมูลมติคณะรัฐมนตรีเดิมให้แน่ใจด้วยว่ามีมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันไว้ก่อนหน้าหรือไม่ เพื่อมิให้เกิดปัญหามติคณะรัฐมนตรีซ้ำซ้อนหรือมีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกัน โดยหากว่าเรื่องใดเคยมีมติคณะรัฐมนตรีอยู่แล้ว ก็จะต้องจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีอ้างอิงกับมติคณะรัฐมนตรีที่มีอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมติในระเบียบวาระประธานแจ้งและวาระอื่น ๆ รวมทั้งควรจะต้องตั้งชื่อเรื่องของมติให้สอดคล้องหรือเหมือนกันด้วย เพื่อสะดวกแก่การสืบค้นข้อมูลในภายหลัง

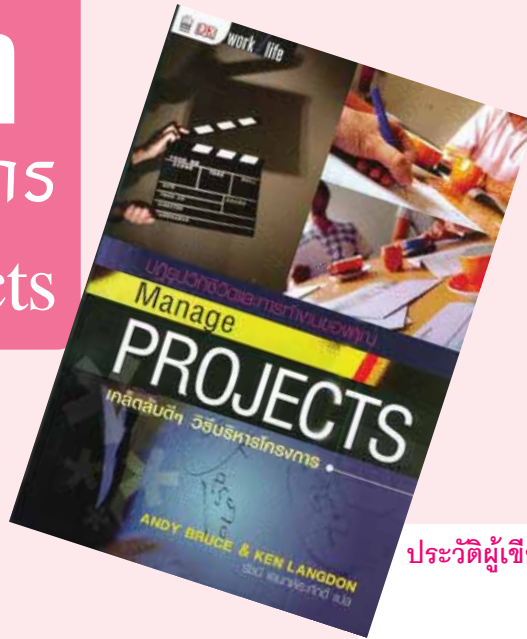
7. มติคณะรัฐมนตรีเรื่องใดเกี่ยวข้องกับพระราชดำรัส พระราชกระแส หรือพระราชเสาวนีย์ แม้มีการอภิปราย กล่าวถึงในการประชุมคณะรัฐมนตรีก็ตาม แต่ในการนำมาเขียนเป็นมติคณะรัฐมนตรีจะต้องพึงระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้เคยให้แนวทางไว้ว่า “โปรดระลึกว่าจะไม่มีการ “ตีความ” ในพระราชกระแสเป็นอันขาดมิฉะนั้นจะเกิดปัญหาว่า “ตุ” พระราชกระแสขึ้นได้.....”

สรุป

การจัดทำร่างมติคณะรัฐมนตรีเรื่องต่าง ๆ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีจะเป็นการแปลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรีจากข้อมูลที่ได้จดบันทึกจากการอภิปราย แสดงความคิดเห็นของที่ประชุมและผู้ที่เกี่ยวข้องในห้องประชุม ประกอบกับข้อมูลจากเอกสารระเบียบวาระการประชุมในเรื่องนั้นมาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นทางการ ซึ่งจะมีหลักการและเทคนิคการจัดทำร่างมติเป็นกรอบความคิดหรือบรรทัดฐานทั้งในแง่รูปแบบและการใช้ถ้อยคำในแต่ละกรณี อย่างไรก็ตาม การที่จะจัดทำร่างมติให้ถูกต้อง เหมาะสม ครบถ้วน ปฏิบัติได้โดยไม่ขัดกฎหมายเป็นไปตามผลการประชุม เป็นเรื่องที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ประกอบกัน ซึ่งจะใช้ทักษะและประสบการณ์ในการฝึกฝนดำเนินการ และควรมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เคล็ดลับๆ วิธีบริหารโครงการ : Manage Projects

ประวัติผู้เขียน

Andy Bruce

เป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง สำเร็จการศึกษาจาก Australian Graduate School of Management เคยทำงานเป็นที่ปรึกษาให้แก่บริษัทต่างชาติ บริษัท และองค์กรสาธารณะต่าง ๆ ผลงานการเขียนหนังสือ ที่มีชื่อเสียง เช่น Fast Track to Success, Manage Projects และ Think Strategically

Ken Langdon

เป็นนักเขียนที่มีผลงานการเขียนมากกว่า 100 เล่ม และเป็นนักเขียนร่วมเกี่ยวกับเรื่องนักบริหาร นักการจัดการ และลูกค้า รวมทั้งเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงด้านหนังสือคู่มือการบริหารจัดการ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการขายและการตลาดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษา ผู้สอนงาน และนักฝึกอบรมให้แก่พนักงานการขายทั้งในอเมริกา ยุโรป และออสเตรเลีย รวมทั้งเป็นอาจารย์ด้านกลยุทธ์ การคิด และการวางแผน

หนังสือเคล็ดลับๆ วิธีบริหารโครงการ : Manage Projects เป็นหนังสือที่จะช่วยปฏิรูปวิธีการทำงานการบริหารโครงการให้ประสบความสำเร็จ เขียนโดย Andy Bruce และ Ken Langdon แปลเป็นภาษาไทยโดยรัชนี เอนกพิระศักดิ์

หนังสือเคล็ดลับๆ วิธีบริหารโครงการเล่มนี้จะบอกถึงเทคนิคและวิธีการของการบริหารโครงการในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผนงาน วางแผนโครงการ จัดทำตารางเวลา วางแผนการใช้ทรัพยากร เป็นผู้นำทีมงาน ติดตามดูแลความคืบหน้าของโครงการ และที่สำคัญคือวิธีการสร้างสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยมุ่งเน้นวิธีการที่หลากหลาย เพื่อจะช่วยให้สร้างผลงานที่ดีที่สุด และเทคนิคนี้สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน หนังสือเล่มนี้มีการสรุปเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอนที่ช่วยให้ อ่านเข้าใจง่าย มีรูปภาพ ตาราง และกรณีศึกษาที่น่าสนใจเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการบริหารโครงการให้เป็นมืออาชีพ

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้จะครอบคลุมทุกขั้นตอนของการบริหารโครงการ ประกอบด้วยเคล็ดลับๆ เช่น

1. สร้างวิสัยทัศน์ : (1) สภาวะแวดล้อมของโครงการในโลกปัจจุบัน (2) ให้นิยามของคำว่าโครงการ และ (3) ประเมินลำดับความสำคัญของโครงการ
2. วางแผนโครงการ : (1) แสดงจุดมุ่งหมายโดยรวมของคุณ (2) กำหนดวัตถุประสงค์ และ (3) ประเมินข้อจำกัด
3. ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ : (1) กำหนดบทบาทในโครงการ (2) เริ่มต้นอย่างมั่นใจ และ (3) บริหารความเสี่ยง
4. เป็นผู้นำของทีมงาน : (1) นำทีมอย่างมีประสิทธิภาพ (2) เอาชนะแรงต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และ (3) เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. ติดตามดูแลความคืบหน้า : (1) ติดตามความคืบหน้า (2) จัดประชุมทบทวนการทำงาน และ (3) เอาชนะปัญหา 🌸

ผลผูกพัน

ของมติคณะรัฐมนตรี

ประเด็นเรื่องผลผูกพันของมติคณะรัฐมนตรี แต่เดิมก่อนหน้านี้ดูจะไม่ค่อยมีใครสนใจนัก จนกระทั่งเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือที่เรารู้จักกันในนาม “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ซึ่งได้มีบทบัญญัติให้จัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาใหม่ ๆ หลายหน่วย เรียกกันว่า “องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ” ส่วนหนึ่งของเจตนารมณ์ในการจัดตั้งองค์กรเหล่านี้ขึ้นมา ก็เพื่อให้ทำหน้าที่คอยสอดส่องตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานภาครัฐ บางครั้งใช้คำพูดกันตรง ๆ ว่า เพื่อให้เกิดการคานอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

เมื่อมีองค์กรเหล่านี้ขึ้นมาบวกกับแนวโน้มการเมืองของไทยที่พัฒนาไปอีกระดับหนึ่งทำให้การคานอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ซึ่งถือเป็น 3 เสาหลักในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ดูเหมือนจะขยายขอบเขตกระทบในวงกว้างออกไป โดยเฉพาะผลกระทบที่มีต่อการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดิน

ดังนั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีซึ่งกฎหมายสูงสุดของประเทศหรือรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน และในการบริหารราชการแผ่นดินนั้นยังสามารถถูกตรวจสอบได้ไม่เพียงแต่จากฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเท่านั้น หากแต่ยังมีองค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นมาใหม่คอยเพ่งคอยเล็งอยู่ด้วย ผลการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่าง ๆ ก็เริ่มมีองค์กรใหม่ ๆ เหล่านี้เข้ามาให้ความสำคัญและสนใจใคร่รู้ว่าผ่านกระบวนการในการตัดสินใจอย่างไร เป็นเรื่องที่ตัดสินใจแล้วก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศชาติประชาชนโดยรวมจริงหรือหรือจะเอื้อเฉพาะต่อประชาชนบางกลุ่ม หรือเอกชนบางพวก หรือเฉพาะแก่พรรคพวกตัวเอง

ประเด็นคำถามเหล่านี้จะหาคำตอบได้เบื้องต้นก็หนีไม่พ้นที่จะต้องไปดูว่า ผลการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีซึ่งเรียกว่ามติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นเขียนว่าอย่างไร ตีความกันแล้วได้ความว่าอย่างไร แล้วก็เลยไปถึงว่าแล้วสิ่งที่คณะรัฐมนตรีมีมติไปแล้วนั้นจะมีผลผูกพันแค่ไหน อนุมัติให้ดำเนินโครงการจะใหญ่จะเล็กก็ตามที่แปลว่าให้ไปดำเนินการได้กินความแค่ไหน จะหมายความเลยไปถึงว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบการว่าจ้างบริษัท ก. บริษัท ข. ที่เข้ามาดำเนินการในโครงการนี้ด้วยหรือไม่ แล้วยังรายละเอียดในเรื่องอื่น ๆ อีก เป็นต้นว่าการไปดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างคณะรัฐมนตรีเข้าไปร่วมให้ความเห็นชอบด้วยหรือไม่ อะไรทำนองนี้

ข้อความในบทความนี้ ส่วนหนึ่งนำมาจากเอกสาร “ผลการศึกษาเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี”
จัดทำโดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี พฤศจิกายน 2552

ประเด็นเหล่านี้ไม่เพียงแต่น่าสนใจสำหรับองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลเท่านั้น หลายเรื่องยังเป็นประเด็นปัญหาของหน่วยงานเจ้าของเรื่องนั้น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะหลายเรื่องที่หน่วยงานนั้น ๆ นำมาเสนอให้คณะรัฐมนตรีตัดสินใจ จะมีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากมาย ทำอะไร ทำเมื่อไหร่ ทำที่ไหน ใช้งบประมาณเท่าไร จากงบใด เลยกินเงินถึงจะทำอย่างไร ต้องไปเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ อะไรบ้างและอย่างไร ดังนั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการ นั่นแปลว่าอนุมัติ หรือเห็นชอบไปถึงประเด็นใด

ถ้าตีความว่าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบไปตลอดทั้งสาย ทุกประเด็น ทุกแง่มุม ก็อาจจะทำให้หน่วยงานนั้นก้มหน้าก้มตาทำไปโดยมั่นใจว่าทุกอย่าง ทุกขั้นตอน ทุกกระบวนการสามารถทำไปได้เลย ซึ่งถ้าเข้าใจเช่นนี้สำหรับบางเรื่องอาจนำไปสู่การทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ดำเนินโครงการ ๆ หนึ่ง วงเงินจำนวนหนึ่ง ในพื้นที่แห่งหนึ่ง ต่อมาโครงการนั้นจำเป็นต้องขยายขอบเขตพื้นที่ล้ำเข้าไปในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1 เอ ที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติห้ามใช้ทุกกรณี หากจำเป็นจริง ๆ ต้องขอยกเว้นเป็นกรณี ๆ ไป ในลักษณะนี้จะถือว่าในเมื่อคณะรัฐมนตรีเคยอนุมัติให้ดำเนินการโครงการนี้ไปแล้ว ย่อมหมายความว่า ต่อไปนี้ไม่ว่าโครงการนี้จะขยายพื้นที่ไปอีกเท่าใด ทับพื้นที่หวงห้ามใด เป็นอันว่าคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ดำเนินการไปแล้วตั้งแต่ต้น จะเป็นการตีความที่ถูกต้องหรือไม่

หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น หน่วยงานหนึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ก่อสร้างโรงเรียนแห่งหนึ่ง ด้วยงบประมาณจำนวนหนึ่ง ผูกพันงบประมาณ 3 ปี ต่อมาปรากฏว่าเมื่อไปเปิดประมูลแล้ว ไม่มีผู้ประกอบการก่อสร้างรายใดประมูลได้ จนต้องล้มเลิกการประมูลแล้วจัดให้มีการประมูลใหม่จนได้บริษัทหนึ่ง ช่วงเวลาที่ดำเนินการให้มีการประมูลใหม่ทำให้ระยะเวลาผูกพันงบประมาณต้องขยับออกไป จึงได้ทำเรื่องเสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขยายระยะเวลาผูกพันงบประมาณออกไป โดยในเรื่องที่หน่วยงานนำมาเสนอคณะรัฐมนตรีนั้น ได้บอกเล่าถึงชื่อบริษัทที่ประมูลได้ด้วย เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเรื่องนี้ไปแล้ว ต่อมามีการฟ้องร้องว่าบริษัทที่ประมูลได้ในรอบหลังนั้นเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นมาผิดกฎหมาย ประเด็นนี้ถามว่าคณะรัฐมนตรีต้องเข้าไปร่วมรับผิดชอบกับการว่าจ้างบริษัทที่ผิดกฎหมายด้วยหรือไม่

ปัญหารายละเอียดเหล่านี้ที่จะต้องตีความกันซึ่งบางครั้งก็มีหลายหน่วยงานทำเรื่องหาหรือไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นฝ่ายเลขานุการของการประชุมคณะรัฐมนตรีและทำหน้าที่จดมติคณะรัฐมนตรีว่าหมายความว่าหรือกินความไปมากน้อยเพียงใด และมีใช้เพียงแค่นั้น ต่อมาเมื่อมีเหตุให้บางเรื่องต้องขึ้นโรงขึ้นศาลและเกี่ยวพันที่จะต้องอ้างอิงมติคณะรัฐมนตรีด้วย เจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไม่เว้นแม้แต่ตัวเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเองก็ต้องไปให้การต่อศาลหรือหน่วยตรวจสอบต่าง ๆ และแทบทุกกรณีก็มักจะมีคำถามว่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติเช่นนั้น (เช่นที่จัดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น) หมายความว่าอย่างไร กินความกว้างแคบเพียงใด

ก็ได้พยายามตอบพยายามอธิบายกันมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งในปี 2548 เมื่อมีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ในพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มาตรา 10 บัญญัติว่า **“ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องกำหนดประเด็นที่ประสงค์จะให้คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ ให้ความเห็นชอบ หรือมีมติในเรื่องใดให้ชัดเจน ถ้าคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ ให้ความเห็นชอบ หรือมีมติในเรื่องที่เสนอ ให้ถือว่ามติของคณะรัฐมนตรีมีผลผูกพันเฉพาะหลักการแห่งประเด็นที่เสนอ เว้นแต่มติของคณะรัฐมนตรีจะระบุไว้ชัดเจนถึงรายละเอียดที่อนุมัติ เห็นชอบ หรือมีมติ**

การที่คณะรัฐมนตรีมีมติในเรื่องใดตามข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐใด ไม่เป็นเหตุให้ผู้เสนอเรื่อง และหน่วยงานของรัฐได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์ หรือวิธีการใดที่ต้องปฏิบัติตามปกติ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นโดยชัดแจ้ง”

การมีข้อความตามมาตรา 10 นี้ จึงเท่ากับเป็นการตีกรอบจัดขอบเขตผลผูกพันของมติคณะรัฐมนตรีให้ชัดเจนและให้เป็นที่เข้าใจตรงกันโดยทั่วไปด้วย การตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีซึ่งเรียกว่า **“มติคณะรัฐมนตรี”** นั้น จะมีผลผูกพันเฉพาะหลักการแห่งประเด็นที่หน่วยงานของรัฐเสนอเท่านั้น ข้อมูลรายละเอียดหรือความคิดเห็นที่ประกอบการพิจารณาถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เสนอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงประโยชน์ของราชการเป็นการสำคัญ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะมีมติอนุมัติหรือเห็นชอบเพิ่มเติมมากไปกว่าหลักการแห่งประเด็นที่เสนอ เรื่องนั้นก็จะมีผลผูกพันไปถึงรายละเอียดตามมติคณะรัฐมนตรีนั้น

ตัวอย่างในกรณีที่ยกเว้นทำนองนี้ ได้แก่ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการให้ดำเนินโครงการบางโครงการไปแล้ว คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเพิ่มเติมไปถึงแหล่งที่มาของงบประมาณสำหรับดำเนินการ หรือการที่ต้องใช้วิธีการประมูลงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากมติที่เพิ่มเติมในส่วนที่เป็นรายละเอียดเข้าไป เป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญต่อการดำเนินการนั้น ๆ หลักการในข้อนี้ กำหนดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบกล่าวคือ ไม่ประสงค์ที่จะให้หน่วยงานของรัฐล้มภาระความรับผิดชอบในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจ

ได้เองอยู่แล้วให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ตัดสินใจแทน เช่น การขอเพิ่มวงเงินก้อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบก็จะเห็นชอบหรืออนุมัติให้หน่วยงานที่เสนอเรื่องสามารถเพิ่มวงเงินการก่อสร้างได้เท่านั้น แต่ไม่ได้รวมถึงรายละเอียดว่า หน่วยงานจะประมูลว่าจ้างบริษัทใดเข้ามาดำเนินการ แม้ว่าในการจัดทำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีหน่วยงานจะได้ระบุชื่อบริษัทนั้น ๆ ไว้ในเอกสารรวมทั้งแบบแปลนการก่อสร้าง หรือสัญญาการว่าจ้างต่าง ๆ คณะรัฐมนตรีไม่ได้พิจารณาไปถึงสิ่งเหล่านั้น และการอนุมัติหรือเห็นชอบจึงจำกัดเฉพาะประเด็นแห่งหลักการใหญ่ที่เสนอเท่านั้น นอกจากนี้กรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติในเรื่องใดตามข้อเสนอของหน่วยงานที่เสนอเรื่องแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการมีมติเฉพาะประเด็นที่เสนอให้พิจารณาเท่านั้น หรือมีมติไปถึงรายละเอียด หรือความคิดเห็นที่ประกอบการพิจารณาก็ตาม ไม่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐไม่ว่าเป็นผู้เสนอเรื่องหรือที่เกี่ยวข้องที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์ หรือวิธีการใด ที่ต้องปฏิบัติตามปกติด้วย หากได้รับการยกเว้น ประการใด คณะรัฐมนตรีจะต้องมีมติไว้โดยชัดแจ้ง ทั้งนี้ เพื่อมิให้ผู้เสนอเรื่องหรือหน่วยงานของรัฐอ้างมติคณะรัฐมนตรี เพื่อที่จะลบล้างหรือไม่รับผิดชอบ หากไปดำเนินการใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ตัวอย่าง

(1) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2538 (เรื่อง ขออนุมัติหลักการคณะรัฐมนตรีจัดหา อากาศยานประเภทเฮลิคอปเตอร์ ขนาด 14-16 ที่นั่ง เพื่อทดแทนเฮลิคอปเตอร์เก่า จำนวน 6 เครื่อง) อนุมัติในหลักการ ให้กระทรวงมหาดไทย (กรมตำรวจ) จัดหาอากาศยานประเภทเฮลิคอปเตอร์ ขนาด 14-16 ที่นั่ง จำนวน 4 เครื่อง วงเงินทั้งสิ้น 672,000,000 บาท เพื่อทดแทนเครื่องที่มีอายุการใช้งานมาแล้ว 26 ปี ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

มติคณะรัฐมนตรีนี้ไม่มีผลผูกพันไปถึงยี่ห้อของเฮลิคอปเตอร์ที่จะจัดซื้อ

(2) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2550 [(เรื่อง ขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ (ค่าก่อสร้าง อาคารเรียนแบบพิเศษ 5 ชั้น)] อนุมัติในหลักการให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนนี้ผูกพัน ข้ามปีงบประมาณ เพื่อเป็นค่าก่อสร้างอาคารเรียนแบบพิเศษ 5 ชั้น 1 หลัง ให้แก่โรงเรียนสิริรัตนารักษ์ ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการเสนอ

มติคณะรัฐมนตรีนี้ไม่มีผลผูกพันไปถึงรายละเอียดอื่น ๆ ในการดำเนินการก่อสร้างอาคาร เช่น รูปแบบอาคาร ผู้รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น

มติคณะรัฐมนตรีย่อมผูกพันให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม โดยในเรื่องที่จำเป็นต้องแก้ไขหรือออกกฎหมายใหม่เพื่อให้เกิดอำนาจในการดำเนินการก็ต้องไปดำเนินการเสียก่อน หากยังมีได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี จึงยังคงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ ของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ตัวอย่าง

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2550 (เรื่อง ขอให้กรุงเทพมหานครแก้ไขกฎกระทรวงให้ใช้ บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549 เพื่อขยายสถานบริการ NGV ในเขตกรุงเทพมหานคร) กำหนดให้ กรุงเทพมหานครควบคุมมิให้มีการเปิดสถานบริการ LPG เพิ่มขึ้น และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาแนวทาง และมาตรการให้สถานบริการ LPG ปรับเปลี่ยนไปให้บริการ NGV

มาตรการในทางบริหารดังกล่าว มีผลผูกพันให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (กรมธุรกิจพลังงาน และกรมโยธาธิการและผังเมือง) จะต้องไปดำเนินการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าว โดยในระหว่างที่กรมธุรกิจพลังงาน และกรมโยธาธิการและผังเมืองยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี กรมธุรกิจพลังงาน และกรมโยธาธิการและผังเมืองจึงยังคงต้องปฏิบัติตาม บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

(ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ 566/2551)

2 กรกฎาคม 2540

รัฐบาลไทยประกาศลอยตัวค่าเงินบาท

ก่อนอื่นต้องขอเรียนว่าเรื่องที่เรานำมาปัตฝุ่นให้อ่านกันในฉบับนี้ไม่ได้เป็นเรื่องที่มีที่มาจากมติคณะรัฐมนตรีโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผลสืบเนื่องจากเรื่องดังกล่าวได้นำไปสู่การถือกำเนิดของมติคณะรัฐมนตรีมากมายตามมาภายหลัง

ระยะหลัง ๆ มานี้ผู้ที่ทำธุรกรรมทางการเงินซึ่งต้องอิงกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะพบว่าค่าเงินบาทของไทยนั้นแข็งค่าขึ้นอย่างมากเมื่อเทียบกับสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ จนส่งผลให้ผู้ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคการส่งออกต้องร้องขอให้รัฐบาลช่วยเข้ามาแทรกแซงความผันผวนที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลชี้แจงว่าภาวะการณ์ที่เป็นอยู่นี้หาใช่เป็นเรื่องผิดปกติแต่อย่างใด หากแต่เป็นเพราะระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาเองที่มีปัญหา โดยจะสังเกตได้ว่าบางช่วงเวลาไม่เพียงแต่ค่าเงินบาทของไทยเท่านั้นที่แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ แต่สกุลเงินของประเทศอื่น ๆ ก็แข็งค่าขึ้นด้วยเช่นกัน

เมื่อพูดถึงเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศแล้วก็อดที่จะหวนนึกถึงเมื่อครั้งที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ (Fixed Exchange Rate) ในรูปแบบของระบบตะกร้าเงิน¹ (Basket of Currencies) มาเป็นระบบลอยตัวแบบมีการจัดการ² (Managed Float) ไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ “หนอนมติ” จึงเข้าไปสืบค้นมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องดังกล่าวมาปัตฝุ่นให้อ่านกัน ทว่าเมื่อได้ค้นหามติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องแล้วกลับพบว่าการเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรีแต่อย่างใด หากแต่เป็นการดำเนินการของกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งกระทำในนามของรัฐบาลไทยที่ในขณะนั้นอยู่ภายใต้การนำของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี

¹ เป็นระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่นำค่าเงินไปผูกไว้กับกลุ่มสกุลเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ๆ

² เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ปล่อยให้ค่าเงินเป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานของเงินสกุล โดยที่ธนาคารกลางของประเทศสามารถเข้าไปแทรกแซงเพื่อจำกัดขนาดและความผันผวนของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนได้ในระดับหนึ่ง

การเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศครั้งสำคัญของไทยนี้เกิดขึ้นในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 โดยสาเหตุที่ทำให้รัฐบาลของ พลเอก ชวลิตฯ ต้องตัดสินใจเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนั้น ก็เป็นเพราะสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในขั้นวิกฤตอย่างรุนแรง [หรือที่ชาวต่างชาติรู้จักกันในนาม “วิกฤตต้มยำกุ้ง” (Tom Yum Goong Crisis)] ภาคธุรกิจทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ ตลาดหุ้น หรือแม้กระทั่งสถาบันการเงิน ต่างก็ประสบกับปัญหาครั้งใหญ่ เกิดภาวะหนี้เสีย การส่งออกตกต่ำ ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลในระดับสูง ประกอบกับมีการเก็งกำไรในค่าเงินบาทอย่างรุนแรงต่อเนื่อง จนทำให้เงินทุนสำรองระหว่างประเทศลดต่ำลงในระดับที่วิกฤต

ทันทีที่รัฐบาลไทยประกาศใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศรูปแบบใหม่ ก็ได้สร้างความโกลาหลและความตื่นตกใจให้แก่นักลงทุนในตลาดเงินตราของประเทศไทยเป็นอย่างมาก รวมไปถึงธนาคารพาณิชย์ที่ยังไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงระบบแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศดังกล่าวแล้ว กระทรวงการคลังจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและเสนอมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา (ตบลป.) ขึ้น เพื่อติดตามและหามาตรการแก้ไขปัญหาผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2540 กระทรวงการคลังก็ได้เสนอรายงานผลการประชุม ตบลป. รวมทั้งมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการปรับปรุงระบบแลกเปลี่ยนเงินตราต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบผลการประชุมของคณะกรรมการฯ ชุดดังกล่าว ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

จากนั้นมา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีช่วงวิกฤตต้มยำกุ้งของไทยที่ผ่านมา ตบลป. ก็ได้นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นกิจวัตรประจำสัปดาห์เสียแล้ว

จวบจนกระทั่งปัจจุบันเป็นเวลากว่า 13 ปีมาแล้วที่ประเทศไทยยังคงใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศแบบลอยตัวแบบมีการจัดการ ซึ่งครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ส่วนในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงอีกหรือไม่ อย่างไร ก็คงต้องรอดูกันต่อไป

วิวัฒนาการ ของระบบการแลกเปลี่ยน เงินตราต่างประเทศของประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของประเทศไทยที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 นั้นทำให้เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทยของเราไม่ เพราะในอดีตประเทศไทยเคยใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาแล้วหลายรูปแบบ ดังนี้

ระยะเวลา	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้
ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (ก่อนปี พ.ศ. 2488)	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ผูกค่าไว้กับเงินปอนด์สเตอร์ลิง
พ.ศ. 2490-2498	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ แต่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา (Multiple Exchange Rates)
พ.ศ. 2498-2514	ใช้ระบบ Bretton Woods
พ.ศ. 2514-2521	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ผูกค่าเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ
พ.ศ. 2521-2524	ระบบตะกร้าเงิน (Basket of Currencies) โดยกองทุนร่วมกับธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน
พ.ศ. 2524-2527	ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ผูกค่าเงินไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐ
พ.ศ. 2527-2 กรกฎาคม 2540	ระบบตะกร้าเงิน โดยกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่
2 กรกฎาคม 2540-ปัจจุบัน	ระบบลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Float)

ที่มา : เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง www.eco.ru.ac.th

ผังการมอบหมายและมอบอำนาจของนายกรัฐมนตรี ให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

การมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีรักษาการแทนนายกรัฐมนตรี และมอบหมาย
และมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนกัน¹

ส่วนที่ 1 คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีรักษาการแทนนายกรัฐมนตรี

1. ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการ
แทนนายกรัฐมนตรี ตามลำดับดังนี้

- 1.1 นายสุเทพ เทือกสุบรรณ
- 1.2 นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี
- 1.3 พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์

2. ในระหว่างการรักษาการแทนนายกรัฐมนตรี ผู้รักษาการแทนข้างต้น จะสั่งการใดเกี่ยวกับการบริหารงาน
บุคคลและการอนุมัติเงินงบประมาณอันอยู่ในอำนาจของนายกรัฐมนตรีได้ ต้องได้รับความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีเสียก่อน

ส่วนที่ 2 นายกรัฐมนตรีมอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่รองนายกรัฐมนตรีท่านใดท่านหนึ่งไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง
รองนายกรัฐมนตรี ให้รองนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนกัน ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่	รองนายกรัฐมนตรี	รองนายกรัฐมนตรีที่ปฏิบัติราชการแทนตามลำดับ
1.	นายสุเทพ เทือกสุบรรณ	1. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี 2. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์
2.	นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี	1. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ 2. พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์
3.	พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์	1. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ 2. นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี

ส่วนที่ 3 นายกรัฐมนตรีมอบหมายและมอบอำนาจให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการ แทนนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนกัน ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปฏิบัติราชการแทนตามลำดับ
1.	นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	1. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ 2. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ
2.	นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	1. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย 2. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ

¹ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 ธันวาคม 2553 และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 313/2553 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี
รักษาการแทนนายกรัฐมนตรี และมอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนกัน

การมอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กำกับการบริหารราชการ และสั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี¹

	นายกรัฐมนตรี	รองนายกรัฐมนตรี ² นายสุเทพ	รองนายกรัฐมนตรี นายไตรรงค์	รองนายกรัฐมนตรี พลตรี สนั่น	รัฐมนตรีประจำ นร. นายสาทิตย์	รัฐมนตรีประจำ นร. นายองอาจ
กำกับการบริหารราชการ	กต., ทก., พน., ศธ., สปน., สสค., สศค., สทง. ก.พ.ร., กปส., สทง. สภาที่ปรึกษาฯ	กท., พม., ศค., มท., ยธ., วธ.	กค., พณ., อก., สคป.	กก., กษ., ทส., รง., วท., สธ.		
กำกับฯ สั่ง และปฏิบัติราชการ	สสน., สมช., สทง. ก.พ., รล., พว., สศช., กปร., วช., รธ.	สชช., ตช.	- สปน. ³ - สงป. (ยกเว้นการอนุมัติงบประมาณ)	พศ.		
สั่งและปฏิบัติราชการ					สปน., สสค., สศค., สทง. ก.พ.ร., สทง. สภาที่ปรึกษาฯ	กปส., สคป.
กำกับดูแลองค์การมหาชน/หน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	- สทง. รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา - สทง. บริหารและพัฒนาองค์ความรู้ - สทง. - กอ.รมน. - สทง. คกก. สุขภาพแห่งชาติ			- สทง. ส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ - องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	บมจ. อสมท
สั่งการตามกฎหมาย		- ระเบียบข้าราชการพลเรือน - ระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย - ระเบียบข้าราชการครู - การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		- การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน - นโยบายท่องเที่ยวแห่งชาติ - คกก. อาหารแห่งชาติ	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	การชายตรงและตลาดแบบตรง
การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการใด ๆ ในเรื่องที่เป็นงานประจำปกติของ สทง. ศาลรัฐธรรมนูญ สทง. ศาลยุติธรรม สทง. ศาลปกครอง สทง. คกก. การเลือกตั้ง สทง. ผู้ตรวจการแผ่นดิน สทง. ป.ป.ช. สตง. องค์การอาหาร สทง. คกก. สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สทง. สภาที่ปรึกษาฯ สทง. กสทช. ซึ่งจำเป็นต้องเสนอ ครม. หรือนายกรัฐมนตรี หรือที่ต้องสั่งการตามกฎหมายหรือที่ต้องนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาตามกฎหมาย แล้วแต่กรณี		กำกับดูแลและลงนามในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขอพระราชทานอภัยโทษและการขอแปลงสัญชาติเป็นไทย				
					- ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และลงนามในประกาศ นร. ที่เกี่ยวข้องกับการมีพระบรมราชโองการของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายและมอบอำนาจ ยกเว้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การสถาปนาพระอิสริยยศ อิสริยยศกิตติมศักดิ์ การแต่งตั้งในกรณีการแต่งตั้งประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ข้าราชการตำแหน่งหน้าที่ส่วนราชการระดับกระทรวงและกรม เอกอัครราชทูตประจำต่างประเทศ กงสุล และกรรมการที่มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญ การพระราชทานยศทหาร ตำรวจ ชั้นนายพล การพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่พระบรมวงศานุวงศ์ และการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประจำปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการประกาศใช้ความตกลงระหว่างประเทศ และเรื่องสำคัญที่เคยมีประเพณีปฏิบัติให้เสนอนายกรัฐมนตรีลงนาม - เห็นชอบและลงนามในประกาศ นร. หรือประกาศเกี่ยวกับเรื่องของหน่วยงานนั้น ๆ ได้แก่ การแต่งตั้งบุคคลหรือกรรมการในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจนั้น การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่ชาวต่างประเทศ ยกเว้น เป็นเรื่องระดับผู้นำรัฐบาลหรือประมุขของรัฐต่างประเทศ การให้ความเห็นชอบในการรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเหรียญตราจากต่างประเทศและการประกาศภาพเครื่องหมายราชการ	

¹ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 308/2553 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

² มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 พฤศจิกายน 2553 และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 316/2553 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

³ รองนายกรัฐมนตรี (นายไตรรงค์) กำกับการบริหารราชการ สั่ง และปฏิบัติราชการ สปน. เฉพาะในส่วนขอโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชนและโครงการสร้างศักยภาพผู้ว่างงานเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน

การมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค¹

รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

รองนายกรัฐมนตรี นายสุเทพ	รองนายกรัฐมนตรี นายไทรรงค์	รองนายกรัฐมนตรี พลตรี สนั่น	รัฐมนตรีประจำ นร. นายสาทิตย์	รัฐมนตรีประจำ นร. นายองอาจ
เขตตรวจราชการที่ 1 - นนทบุรี - ปทุมธานี - พระนครศรีอยุธยา - สระบุรี เขตตรวจราชการที่ 2 - ชัยนาท - ลพบุรี - สิงห์บุรี - อ่างทอง เขตตรวจราชการที่ 3 - ฉะเชิงเทรา - ปราจีนบุรี - สระแก้ว - นครนายก - สมุทรปราการ เขตตรวจราชการที่ 5 - ประจวบคีรีขันธ์ - เพชรบุรี - สมุทรสาคร - สมุทรสงคราม เขตตรวจราชการที่ 9 - จันทบุรี - ชลบุรี - ระยอง - ตราด	เขตตรวจราชการที่ 15 - เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน - ลำปาง - ลำพูน เขตตรวจราชการที่ 16 - น่าน - พะเยา - เชียงราย - แพร่ เขตตรวจราชการที่ 17 - ตาก - พิจิตร - สุโขทัย - เพชรบูรณ์ - อุตรดิตถ์	เขตตรวจราชการที่ 4 - กาญจนบุรี - นครปฐม - ราชบุรี - สุพรรณบุรี เขตตรวจราชการที่ 10 - หนองคาย - เลย - อุดรธานี - หนองบัวลำภู เขตตรวจราชการที่ 18 - กำแพงเพชร - พิจิตร - นครสวรรค์ - อุทัยธานี	เขตตรวจราชการที่ 6 - ชุมพร - สุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช - พัทลุง เขตตรวจราชการที่ 7 - ระนอง - พังงา - ภูเก็ต - กระบี่ - ตรัง เขตตรวจราชการที่ 8 - สงขลา - สตูล - ปัตตานี - ยะลา - นราธิวาส	เขตตรวจราชการที่ 11 - นครพนม - มุกดาหาร - สกลนคร เขตตรวจราชการที่ 12 - ร้อยเอ็ด - ขอนแก่น - มหาสารคาม - กาฬสินธุ์ เขตตรวจราชการที่ 13 - อำนาจเจริญ - ศรีสะเกษ - ยโสธร - อุบลราชธานี เขตตรวจราชการที่ 14 - สุรินทร์ - นครราชสีมา - บุรีรัมย์ - ชัยภูมิ

- การกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาคตามคำสั่งนี้ หมายถึง การตรวจราชการ การขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรายงานเหตุการณ์และผลการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลและนายกรัฐมนตรี ยุทธศาสตร์ของชาติ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์จังหวัด การประสานราชการเพื่อให้เกิดการบูรณาการ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์จังหวัด ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม การเร่งรัด การติดตามผล การให้คำแนะนำช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ และการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีรายงานปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเนื่องจากการกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในเขตตรวจราชการหรือพื้นที่ในความรับผิดชอบต่อนายกรัฐมนตรี
- ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตตรวจราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฝ่ายเลขานุการของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีติดภารกิจจำเป็นเร่งด่วน สามารถมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตตรวจราชการปฏิบัติหน้าที่แทน แล้วรายงานผลการปฏิบัติงานให้ทราบต่อไป
- ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ตรวจราชการกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดที่เกี่ยวข้องเสนอข้อมูล อำนาจความสะดวก และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งนี้ด้วย
- ให้เบิกค่าใช้จ่ายในการกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาคของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีจากงบประมาณของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หมดเงินอุดหนุนทั่วไป โครงการเพิ่มขีดสมรรถนะในการกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาคของรองนายกรัฐมนตรี

¹ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 309/2553 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค

การมอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย¹

รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

1. คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	11. คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ
2. สภาความมั่นคงแห่งชาติ	12. คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ
3. คณะกรรมการกฤษฎีกา	13. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
4. คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	14. คณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
5. สภาวิจัยแห่งชาติ	15. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
6. คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	16. คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
7. ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ผอ. รมท.)	17. คณะกรรมการนโยบายบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ
8. คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ	18. สภานายกสภาลูกเสือไทย
9. คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ	19. คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
10. คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	20. คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
	21. คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

รองนายกรัฐมนตรี นายสุเทพ เทือกสุบรรณ

1. คณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์	7. คณะกรรมการคดีพิเศษ
2. คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ	8. คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
3. คณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี	9. คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
4. คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	10. รองประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
5. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	11. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
6. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	12. อุปนายกสภาลูกเสือไทย
	13. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

รองนายกรัฐมนตรี
นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี

1. คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
2. คณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ
3. คณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ
4. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
6. คณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ
7. คณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน
8. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

รองนายกรัฐมนตรี
พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์

1. คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ
2. คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
3. คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร
4. คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
5. คณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
6. คณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ
7. คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ
8. คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ
9. คณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ
10. รองประธานสภาวิจัยแห่งชาติ
11. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย

1. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
2. กรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายองอาจ คล้ามไพบูลย์

1. คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
2. คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

¹ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 ธันวาคม 2553 และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 314/2553 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ

การมอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี¹

รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี

1. คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. คณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ
3. คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์แห่งชาติ
4. คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ
5. คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ
6. คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ
7. คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง
8. คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ
9. คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแห่งชาติ
10. คณะกรรมการนโยบายอวกาศแห่งชาติ
11. คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
12. คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ
13. คณะกรรมการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน
14. คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
15. คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการบินป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮดส์

รองนายกรัฐมนตรี

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ

1. คณะกรรมการกำกับและติดตามการปฏิบัติราชการในภูมิภาค	6. คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ
2. คณะกรรมการบริหารกองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้	7. คณะกรรมการนโยบายที่อยู่อาศัยแห่งชาติ
3. คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ	8. คณะกรรมการส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนาแห่งชาติ
4. คณะกรรมการการจัดการเรื่องราวจริงทุกข	9. คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ
5. คณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย	10. คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
	11. คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุภัยแห่งชาติ
	12. คณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

¹ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 14 ธันวาคม 2553 และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 314/2552 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2553 เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ

รองนายกรัฐมนตรี
นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี

1. คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
2. คณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ ถนนราชดำเนิน
3. คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ
4. คณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน
5. คณะกรรมการอำนวยการจัดระบบศูนย์ราชการ
6. คณะกรรมการบริหารลื่นเชื่อมเขตระหว่างชาติ
7. คณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ
8. คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
9. คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร
10. คณะกรรมการว่าด้วยการประสานงานในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา
11. คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพแห่งชาติ
12. คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ
13. คณะกรรมการประสานการบริการด้านการลงทุน
14. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแห่งชาติ
15. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและการบริการของประเทศ
16. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์แห่งชาติ

รองนายกรัฐมนตรี
พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์

1. คณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ
2. คณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ
3. คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน
4. คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า
5. คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
6. คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ
7. คณะกรรมการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการประปาแห่งชาติ
8. คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
9. คณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอบรมอาชีพแห่งชาติ
10. คณะกรรมการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ
11. คณะกรรมการภูมิสารสนเทศแห่งชาติ
12. คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ
13. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการนโยบายอวกาศแห่งชาติ

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย

1. คณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย
2. คณะกรรมการกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยสำนักนายกรัฐมนตรี
3. คณะกรรมการประสานงานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชน
4. คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ
5. คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ
6. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
7. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายองอาจ คล้ามไพบูลย์

1. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ
2. รองประธานกรรมการในคณะกรรมการบริหารลื่นเชื่อมเขตระหว่างชาติ

ข้อมูล ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2554

A-Check

เครื่องตรวจอาหาร

อาหารในปัจจุบันมีหลากหลายชนิด และแต่ละชนิดได้รับการปรุงจากวัตถุดิบและเครื่องปรุงที่แตกต่างกัน หากใครไม่เชี่ยวชาญในการทำอาหาร จะสังเกตได้ยากว่าอาหารเหล่านั้นมีส่วนประกอบชนิดใดบ้าง หลายคนอาจคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องรู้ส่วนประกอบทุกอย่างในอาหาร ขอให้อาหารมีรสชาติดี ถูกปาก เป็นอันพอ แต่แนวคิดแบบนี้อาจใช้ไม่ได้กับผู้ที่มีแพ้วัตถุดิบบางประเภทในอาหาร เช่น นม ไข่ ถั่วชนิดต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งอาหารทะเล โดยในบางครั้งเราจะไม่สามารถทราบได้ทั้งหมดว่าอาหารได้รับการปรุงจากส่วนผสมชนิดใดบ้าง หากผู้ที่แพ้อาหารรับประทานเข้าไปก็ทำให้เกิดอาการแพ้ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีคนเล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และคิดค้นอุปกรณ์สำหรับตรวจอาหารขึ้นมา โดยใช้ชื่อเรียกว่า **A-Check**

A-Check เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการตรวจสอบว่าในอาหารต่าง ๆ มีส่วนประกอบที่ผู้รับประทานแพ้หรือไม่ โดย A-Check ประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ 1) ตัวเครื่อง 2) แผ่นระบุประเภทอาหารที่ต้องการตรวจ และ 3) แท่งตรวจจับประเภทอาหาร โดยเมื่อผู้ใช้ต้องการจะตรวจสอบอาหาร ให้เลือกแผ่นระบุชนิดอาหารที่ตนแพ้เสียบเข้าไปในตัวเครื่อง พร้อมทั้งเสียบแท่งตรวจจับเข้าไปปลายเครื่อง จากนั้นให้นำปลายแท่งลงไปสัมผัสกับอาหาร หากปลายแท่งเปลี่ยนเป็นสีแดง นั่นหมายถึงไม่ควรรับประทานอาหารดังกล่าว เนื่องจากมีส่วนผสมที่ก่อให้เกิดอาการแพ้ในอาหาร

A-Check นับเป็นอุปกรณ์ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้แพ้อาหาร เพราะจะช่วยลดความกังวลในการรับประทานอาหารลงไปได้ จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีในปัจจุบันพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนทั่วไปอย่างมาก คงต้องติดตามกันดูว่า A-Check จะได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคมากน้อยเพียงใด 🌸

ที่มา : <http://www.tuvie.com/a-check-testing-device-for-food-allergic-people/>

<http://www.en-derin.com/technology/a-check-testing-device-for-food-allergic-people>

เรื่อง การพิจารณาการสลับหรือเลื่อนวันหยุดราชการประจำปี พ.ศ. 2554 (กำหนดให้วันจันทร์ที่ 16 พฤษภาคม 2554 เป็นวันหยุดราชการเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ)

พฤษภาคม 2554

อา.	จ.	อ.	พ.	พฤ.	ศ.	ส.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553 ลงมติว่า

1. กำหนดให้วันจันทร์ที่ 16 พฤษภาคม 2554 เป็นวันหยุดราชการเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมวันสำคัญ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสถาบันครอบครัว
2. ส่วนรัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงิน และภาคเอกชน ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงแรงงาน รับไปพิจารณาความเหมาะสมให้สอดคล้องกับข้อกฎหมายต่อไป
3. ในกรณีหน่วยงานใดที่มีภารกิจในการให้บริการประชาชน หรือมีความจำเป็นหรือราชการสำคัญในวันดังกล่าวโดยกำหนดหรือนัดหมายไว้ก่อนแล้ว หากยกเลิกหรือเลื่อนไปจะเกิดความเสียหายหรือกระทบต่อการให้บริการประชาชน ให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร โดยมีให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการและประชาชน

>> ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0505/ว 218 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2553

เรื่อง การทบทวนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามและรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องสำคัญ (มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2550)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553 ลงมติว่า

1. อนุมัติให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2550 เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามและการรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องสำคัญ
2. เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการติดตามและรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีและแบบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ

>> ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0505/ว 219 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2553

แนวทางปฏิบัติ

เกี่ยวกับการติดตามและการรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องสำคัญ

1. ประเภทเรื่องที่หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีจะต้องรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบหรือพิจารณา ประกอบด้วย

1.1 เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีหากคณะรัฐมนตรีกำหนดระยะเวลาไว้ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานตามกำหนดนั้นอย่างเคร่งครัด

1.2 เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีหากคณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดระยะเวลาไว้ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยทุกสามเดือน ทั้งนี้ ตามระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 กรณีเป็นเรื่องสำคัญ เร่งด่วน และ/หรือที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนให้หน่วยงานของรัฐสามารถรายงานได้ก่อนระยะเวลาที่กำหนดไว้ข้างต้น

1.3 เรื่องที่เป็นการดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล โดยคณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดระยะเวลาการรายงานไว้ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดระยะเวลาการรายงาน ให้หน่วยงานของรัฐรายงานตามกำหนดระยะเวลานั้น

2. ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินการโดยใช้แบบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบหรือพิจารณา (แบบรายงาน 01)

3. ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประเมินผลการติดตามผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะกรรมการประสานงานและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี (ปกค.) กรณีที่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงประเภทเรื่อง แบบรายงาน และระยะเวลาการรายงานผลการดำเนินการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

หมายเหตุ ติดต่อประสานงานเรื่องการรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีที่

สำนักส่งเสริมและประสานงานคณะรัฐมนตรี โทร. 0 2280 9000 ต่อ 447-453

แบบรายงานผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี

รายงานครั้งที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. เรื่อง/โครงการ.....
 2. หน่วยงานที่รับไปปฏิบัติ : กรม.....กระทรวง.....
 3. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่.....วันครบกำหนดรายงาน.....
 4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....
 5. งบประมาณ.....บาท เงินงบประมาณ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
 6. ผลการดำเนินการ ดำเนินการแล้ว ยังไม่ดำเนินการ
.....
.....
.....
 7. ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการ
.....
.....
.....
 8. ผลกระทบจากการดำเนินการ
.....
.....
.....
 9. แนวทางการแก้ไขปัญหา
.....
.....
.....
 10. ระยะเวลาสิ้นสุดโครงการ
.....
.....
.....
- ผู้รับผิดชอบ.....ตำแหน่ง.....
 กลุ่มงาน.....สำนัก/กอง.....
 โทรศัพท์.....โทรสาร.....e-mail address.....

เรื่อง ระบบสารสนเทศการประชุมคณะรัฐมนตรีแบบอิเล็กทรอนิกส์

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2554 ลงมติรับทราบผลการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศการประชุมคณะรัฐมนตรีแบบอิเล็กทรอนิกส์ (CABNET) ที่ผ่านมา และแนวทางการดำเนินงานในขั้นต่อไปของระบบ CABNET และเห็นชอบให้ทุกหน่วยงานที่มีระบบ CABNET ใช้ระบบ CABNET ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตั้งแต่เดือนเมษายน 2554 โดยให้ดำเนินการคูชานานกับการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีโดยใช้เอกสารแล้วให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประเมินผลการใช้ระบบเพื่อกำหนดแนวทางการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีในระยะต่อไป (สามารถดูรายละเอียดกระบวนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีผ่านระบบ CABNET ได้ที่หน้า 54)

>> ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0504/1120 ลงวันที่ 11 มกราคม 2554

เรื่อง ขอย้ายระยะเวลาการดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชน

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554 ลงมติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ดังนี้

1. รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังที่ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553

2. เห็นชอบการขยายระยะเวลาดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพต่อไปจนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554 (ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2554 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2554) รวมถึงวงเงินและแหล่งเงินในการดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพ

3. กรณีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าวงเงินที่ได้รับอนุมัติเพื่อไม่ให้เป็นการต่อรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชน และไม่ให้เป็นภาระของคณะรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรอนุมัติในหลักการให้สำนักงบประมาณเป็นผู้พิจารณาปรับเพิ่มวงเงินค่าใช้จ่ายการดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2554-30 เมษายน 2554 ตามค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง และแจ้งให้รัฐวิสาหกิจที่ดำเนินมาตรการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

>> ที่มา : หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 27 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2554

อุตสาหกรรม

คำว่า **อุตสาหกรรม** หมายถึง กิจกรรมที่ใช้ทุนและแรงงานเพื่อผลิตสิ่งของหรือจัดให้มีบริการ มักเป็นการประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องใช้แรงงานและเงินทุนมาก เช่น **อุตสาหกรรมยานยนต์**, **อุตสาหกรรมสิ่งทอ** หรือเป็นการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้าโดยทั่วไป ก็เรียกว่า **อุตสาหกรรม** ได้ เช่น **อุตสาหกรรมในครัวเรือน**

คำว่า **อุตสาหกรรม** มาจากคำว่า **อุตสาหกรรม** ที่แปลว่า ความพยายาม, ความพากเพียร กับคำว่า **กรรม** ที่แปลว่า การกระทำ แปลตามรูปศัพท์ว่า การกระทำด้วยความพยายาม

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงษ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติ คำ **อุตสาหกรรม** ให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **industry** ซึ่งหมายถึงความอุตสาหกรรมขยันหมั่นเพียร และหมายถึงงานที่ต้องใช้คนจำนวนมากและใช้เทคโนโลยี

คัดลอกจากหนังสือ “รู้ รัก ภาษาไทย” เล่ม 1 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

กระบวนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ผ่านระบบ CABNET*

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2554 เห็นชอบให้ทุกหน่วยงานที่มีระบบ CABNET ใช้ระบบนี้ในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตั้งแต่เดือนเมษายน 2554 โดยดำเนินการคู่ขนานกับการเสนอเรื่องโดยใช้เอกสาร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จึงขอชักชวนเกี่ยวกับกระบวนการในการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีด้วยระบบ CABNET ดังนี้

1. การจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีในส่วนของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการระดับกรม

1.1 เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการระดับกรมจัดทำเรื่องโดยใช้แบบฟอร์มมาตรฐาน (template) ซึ่งสามารถ download จาก website สลค. (www.cabinet.thaigov.go.th) หรือ website CABNET (www.cabinet.soc.go.th) และจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีและเอกสารประกอบ โดยการกรอกข้อมูลลงใน template ให้ครบถ้วน

1.2 เสนอเรื่องในรูปแบบเอกสารต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงหัวหน้าหน่วยงานลงนาม

1.3 ส่งเรื่องให้ ปคร. ในขั้นตอนเสนอเรื่องต่อรัฐมนตรี โดย

- > ส่ง file หนังสือเสนอเรื่องและ file เอกสารประกอบ โดยตรวจสอบ file ว่ามีข้อมูลถูกต้องครบถ้วนตรงกับในเอกสารจริงหรือไม่ ทั้งนี้ ข้อมูล file อาจส่งไปทาง e-mail หรือบันทึกใส่ thumb drive ให้ ปคร. แล้วแต่ความสะดวกของเจ้าหน้าที่
- > ส่งหนังสือที่หัวหน้าหน่วยงานลงนามและเอกสารประกอบทั้งหมดไปยัง ปคร. ของกระทรวง

* CABNET (Cabinet Network) คือระบบเครือข่ายสารสนเทศสนับสนุนภารกิจคณะรัฐมนตรีในกระบวนการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรีทั้งระบบ ตั้งแต่การวางแผนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี การจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี การแจ้งระเบียบวาระและส่งเอกสารการประชุมคณะรัฐมนตรี การแจ้งมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลมติคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ ปคร. สามารถตรวจสอบระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีผ่านระบบ CABNET

Help desk ของระบบ CABNET

หมายเลขโทรศัพท์ 0-2280-9000 ต่อ 571-573

e-mail : cabnet@soc.mail.go.th

2. การตรวจสอบและส่งเรื่องโดย ปคร. ส่วนราชการ

3. การดำเนินการของ สลค.

2.1
ปคร. ตรวจสอบความถูกต้องของเรื่อง

2.2
เสนอรัฐมนตรีลงนาม

2.3 หนังสือเสนอเรื่องและเอกสารประกอบ

ปคร. ส่งเรื่องให้ สลค.

ส่งผ่านระบบ CABNET

สลค. รับเรื่องและดำเนินการต่อ

จากนั้นจะเป็นขั้นตอนการทำงานของ สลค. ที่จะดำเนินการสอบถามความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปจนถึงการนำเรื่องนั้นเข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรีและแจ้งมติคณะรัฐมนตรี

หากมีข้อสงสัยหรือประสบกับปัญหาในการใช้งาน สามารถติดต่อได้ที่ Help desk ของระบบ CABNET 🌸

2.1 ตรวจสอบเรื่อง ปคร. ตรวจสอบเรื่องที่ได้รับมาจากส่วนราชการระดับกรม ว่า file และเอกสารที่ส่งมาถูกต้องตรงกันหรือไม่ พร้อมทั้งตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาของเรื่องที่ส่วนราชการเสนอมาด้วย

2.2 นำเรื่องเสนอรัฐมนตรีลงนาม โดยเมื่อรัฐมนตรีลงนามแล้ว ส่วนราชการจะออกเลขหนังสือส่งออก

2.3 ส่งเรื่องให้ สลค. โดย

> กรอกเลขที่หนังสือลงใน file เรื่องที่จะเสนอ และส่ง file หนังสือและเอกสารประกอบเรื่องเข้าสู่ระบบ CABNET หากมีเอกสารใด ๆ ที่ไม่มี file ให้ scan เอกสาร และส่ง file scan เข้าสู่ระบบ CABNET

> กรอกข้อมูลตามระบบ CABNET ให้ครบถ้วน

> ส่งหนังสือและเอกสารประกอบในรูปแบบเอกสารไปยัง สลค.

เมื่อเปิดใช้ระบบ CABNET อย่างเต็มรูปแบบแล้ว ระบบจะออกเลขหนังสือให้อัตโนมัติ ซึ่งเป็นเลขที่ใช้สำหรับระบบ CABNET เท่านั้น

เมื่อกดปุ่มส่งเรื่องแล้ว ปคร. จะไม่สามารถเข้าไปแก้ไขได้อีก ยกเว้น สลค. จะส่งเรื่องนั้นคืนกลับมาก่อน

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติ

เรื่อง พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553

ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ พิธีกรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติและของท้องถิ่น รวมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่บุคคลที่สมควรเป็นศิลปินแห่งชาติ ทั้งนี้ ภายใต้การส่งเสริมและประสานงานของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

เล่ม 127 ตอนที่ 69 ก วันที่ 12 พฤศจิกายน 2553 หน้า 29

เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553

กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองการรับงานไปทำที่บ้าน พนักงานตรวจแรงงาน สิทธิและหน้าที่ของผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้าน ค่าตอบแทน และมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน

เล่ม 127 ตอนที่ 70 ก วันที่ 16 พฤศจิกายน 2553 หน้า 1

เรื่อง พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553

กำหนดให้มีสภาเกษตรกรแห่งชาติ สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ สภาเกษตรกรจังหวัด สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัด และแผนแม่บทเพื่อพัฒนาเกษตรกรรวม

เล่ม 127 ตอนที่ 71 ก วันที่ 19 พฤศจิกายน 2553 หน้า 1

เรื่อง พระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. 2553

กำหนดให้มีคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย คณะกรรมการสรรหา และสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 81 (3) ประกอบกับมาตรา 308 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศและปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เล่ม 127 ตอนที่ 71 ก วันที่ 19 พฤศจิกายน 2553 หน้า 21

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำผิดกฎหมาย พ.ศ. 2553

กำหนดเกี่ยวกับการตรวจและพิสูจน์ฝ่าย การกักและยึดอากาศยาน การจับ ควบคุมและการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว

เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก วันที่ 22 พฤศจิกายน 2553 หน้า 1

เรื่อง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรม สถานศึกษา สถานฝึกและอบรม และสถานแนะนำทางจิต การฝึกอบรม การสอบสวนคดีอาญา มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา อำนาจศาลเกี่ยวกับคดีอาญา การฟ้องคดีอาญา การพิจารณาคดีอาญา การพิพากษาคดีอาญา การเปลี่ยนโทษและการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน การพิจารณาคดีพิพากษาคดีครอบครัว การพิจารณาคดีพิพากษาคดีครอบครัวที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสีย การพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ การอุทธรณ์ และฎีกา

เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก วันที่ 22 พฤศจิกายน 2553 หน้า 12

เรื่อง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนำหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส รวมทั้งอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการอัยการตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าวแต่ละฉบับมากำหนดรวมไว้ด้วยกัน

เล่ม 127 ตอนที่ 75 ก วันที่ 7 ธันวาคม 2553 หน้า 1

เรื่อง พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

ปรับปรุงพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 ให้เป็นปัจจุบันและมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดให้มีองค์กรอัยการ และให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยธุรการขององค์กรอัยการตามรัฐธรรมนูญ โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา

เล่ม 127 ตอนที่ 75 ก วันที่ 7 ธันวาคม 2553 หน้า 38

เรื่อง พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553

กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งกำหนดขอบเขตการดำเนินการขององค์กรและกำกับการประกอบกิจการดังกล่าว และปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

เล่ม 127 ตอนที่ 78 ก วันที่ 19 ธันวาคม 2553 หน้า 1

เรื่อง พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2553

กำหนดให้ผู้รับบำนาญสามารถนำสิทธิในบำเหน็จตกทอดไปเป็นหลักทรัพย์ในการประกันการกู้เงินกับสถาบันการเงินได้

เล่ม 127 ตอนที่ 79 ก วันที่ 22 ธันวาคม 2553 หน้า 1

เรื่อง พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

วางมาตรการควบคุม กำกับ ดูแลและบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อคุ้มครองผู้ใช้แรงงานจากการเกิดอันตรายจากการทำงานจนถึงแก่บาดเจ็บ พิการ ทูพพลภาพ เสียชีวิต หรือเกิดโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน

เล่ม 128 ตอนที่ 4 ก วันที่ 17 มกราคม 2554 หน้า 5

พระราชกฤษฎีกา

เรื่อง พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟที่ใช้ก๊าซธรรมชาติหรือก๊าซปิโตรเลียมเหลวเป็นเชื้อเพลิงต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. 2553

กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยประกายไฟที่ใช้ก๊าซธรรมชาติหรือก๊าซปิโตรเลียมเหลวเป็นเชื้อเพลิงเพื่อป้องกันและลดปัญหามลพิษในอากาศจากเครื่องยนต์

เล่ม 127 ตอนที่ 78 ก วันที่ 19 ธันวาคม 2553 หน้า 59

กฎกระทรวง

เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดผลผลิตผลเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2553

กำหนดให้ผลผลิตผลเกษตรกรรมของเกษตรกรรายย่อยที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทยได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

เล่ม 127 ตอนที่ 74 ก วันที่ 3 ธันวาคม 2553 หน้า 11

เรื่อง กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเงินของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2553

กำหนดให้กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสามารถมอบหมายให้สถาบันการเงินหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการจัดการเงินของกองทุนได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและการจัดการเงินกองทุนกระทำได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

เล่ม 127 ตอนที่ 74 ก วันที่ 3 ธันวาคม 2553 หน้า 14

ระเบียบ

เรื่อง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน พ.ศ. 2554

กำหนดนโยบาย แผนงาน ยุทธศาสตร์ มาตรการ และการดำเนินการในการป้องกันและลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนน

เล่ม 128 ตอนพิเศษ 4 ง วันที่ 14 มกราคม 2554 หน้า 1

ประกาศ

เรื่อง ประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 5)

ปรับปรุงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเพื่อใช้บังคับกับนายจ้างและลูกจ้างในจังหวัดต่าง ๆ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป

เล่ม 127 ตอนพิเศษ 148 ง วันที่ 24 ธันวาคม 2553 หน้า 7

เรื่อง ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การถวายพระราชสมัญญา “ผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน” แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2554

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบถวายพระราชสมัญญา “พระผู้ทรงเป็นครูแห่งแผ่นดิน” แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2554

เล่ม 128 ตอนพิเศษ 1 ง วันที่ 7 มกราคม 2554 หน้า 2

แอบเจาะ ประมวลจริยธรรม!

เจาะครั้งที่ 1

การยึดมั่นในจริยธรรม และยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม

การเขียนคอลัมน์ “แอบเจาะประมวลจริยธรรม” นี้ ออกจะสับสนเสี่ยงต่อการ (ไม่) ตอบรับของผู้อ่าน สลค.สาร อยู่มากพอสมควร เพราะคำว่า “จริยธรรม” สำหรับบางคนแล้ว เป็นคำที่ไม่น่าสนใจเลย ที่ไม่น่าสนใจเพราะอาจคิดว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของศีลธรรมธรรมดาที่เคยเล่าเรียนกันมา และรู้กันทั่วไปอยู่แล้ว หรือไม่ก็อาจคิดว่าตนเองมีจริยธรรมแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องอ่าน ต้องหาความรู้เพิ่มว่ามันคืออะไร แต่ไหน ๆ ในเมื่อผู้อ่านหลวมตัวอ่านมาถึงบรรทัดนี้แล้ว ก็ขอเชิญชวนให้ลองอ่านต่อไปว่าปฏิบัติการแอบเจาะประมวล จริยธรรมนี้เป็นอย่างไร เพราะจะว่าไปแล้วมุมมองของผู้เขียน ก็อาจจะแตกต่างจากมุมมองของผู้ร่างประมวลจริยธรรม ซึ่งก็คือ สำนักงาน ก.พ. ก็ได้

คำว่า “จริยธรรม” ในมุมมองของแต่ละคนนั้น คงไม่เหมือนกัน ทั้งในแง่ความหมายและระดับ เพราะถ้าให้ความหมายเหมือนกันแล้ว ทุกเรื่อง ทุกอย่างคงเป็นไปในแนวทางเดียวกันเสียหมดแล้ว คงไม่มีปัญหาให้ต้อง ถกกันอีก ปฏิบัติการแอบเจาะประมวลจริยธรรมที่เกิดขึ้นมานี้ ก็เพราะว่าผู้เขียนจะลองเสี่ยงดูว่าการตีความแบบนี้ จะทำให้ ความเข้าใจเรื่องจริยธรรมของผู้อ่านมีมุมมองที่กว้างมากขึ้น หรือไม่ หรือจะมีส่วนทำให้มีความชัดเจนให้เห็นภาพได้ มากขึ้นหรือไม่ เพราะทุกคนมักพูดว่าจริยธรรมเป็นเรื่อง นามธรรม ซึ่งนามธรรมจะเป็นเรื่องของความคิด ความเข้าใจ ที่หลายคนอาจนึกว่าเข้าใจตรงกัน มองตรงกัน แต่พอถึง เวลาปฏิบัติ กลับกลายเป็นไปอีกแบบ ตรงนี้แสดงให้เห็นว่า ที่จริงแล้วยังมีช่องว่างระหว่าง “ความเข้าใจจริยธรรม” และ “ความประพฤติตามจริยธรรม”

การเจาะประมวลจริยธรรมในคอลัมน์นี้แต่ละครั้ง จะประกอบไปด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นเรื่องของการตีความ กรอบแนวคิด (ตามความคิดความเห็นของผู้เขียนคอลัมน์นี้) และส่วนหลังจะเป็นการยกกรณีเกิดขึ้นจริงมาให้ลองเทียบกันดู พฤติกรรมหรือการกระทำนั้น ๆ ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตามความเข้าใจ ในกรอบจริยธรรมที่เรามี

ก่อนจะเริ่มเจาะกันทีละข้อ ก็จะขอแนะนำภาพรวม ของ “ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน” ก่อน ประมวล จริยธรรมนี้ซึ่งเป็นการรวบรวมประพฤติกของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัดราชการพลเรือน ได้ประกาศใช้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552 โดยได้กำหนด แนวทางประพฤตินของข้าราชการ พนักงานราชการ และ ลูกจ้างไว้ในหมวดที่ 2 จริยธรรมข้าราชการพลเรือน รวม 10 ข้อ (ข้อ 3 ถึงข้อ 12) หลัก ดังนี้

1. ยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
2. มีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
3. แยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
4. ละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีชอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม
5. เคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา
6. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
7. ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้า และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
8. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพโดยเคร่งครัด
9. ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
10. เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม

เจาะครั้งที่ 1

การยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม

ข้อ 3 ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม

โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

- (1) ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลี่ยงประมวลจริยธรรมนี้

ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำโดยของข้าราชการอาจขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการต้องไม่กระทำการดังกล่าว หรือหากกำลังกระทำการดังกล่าว ต้องหยุดกระทำการและส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยว่าการทำนั้นขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการจะกระทำการนั้นมิได้

เจาะประเด็นตามความเข้าใจ (ของเราเอง)

ประเด็นสำคัญของข้อนี้ ได้แก่

(1.1) การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลี่ยงประมวลจริยธรรมนี้ การวางตนเช่นนี้ได้จะต้องรู้และเข้าใจในความหมายของจริยธรรมแต่ละเรื่องหรือแต่ละข้ออย่างถูกต้องชัดเจน เนื่องจากประมวลจริยธรรมแต่ละเรื่องมีพื้นฐานมาจากการกำหนดโดยอิงธรรมหรือคุณธรรม จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่แต่ละคนจะต้องให้ความสำคัญในธรรมหรือคำสั่งสอนในศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งเป็นที่เข้าใจและยอมรับว่าคำสั่งสอนของทุกศาสนามุ่งสอนแต่สิ่งที่ดีงาม การที่สามารถจะเข้าใจในคำสั่งสอนเรื่องคุณธรรมมากเท่าใด จะทำให้เกิดความชัดเจนในการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำตามจริยธรรมมากเท่านั้น นั่นคือมีข้อมูลที่เป็นความรู้ที่จะทำให้ต้องเลือกว่าจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามจริยธรรมหรือจะเลี่ยงไม่ทำตาม ข้อนี้ต้องเริ่มจากการตรงต่อตนเองเป็นเบื้องต้นที่จะวินิจฉัยการกระทำของตน

(1.2) การที่จะต้องไม่กระทำการใด ๆ กรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำนั้น ๆ อาจขัดประมวลจริยธรรม หรือถ้ากำลังกระทำการดังกล่าวอยู่ ก็ต้องหยุดการกระทำนั้น ๆ ต้องอาศัยระดับของความสำนึกและความละเอียดของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ การกระทำหลายเรื่องที่อาจเข้าลักษณะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การเปิดช่องทางหรือมีกลไกที่จะให้มีการทักท้วงซึ่งกันและกันได้ตั้งแต่เบื้องต้นจนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรถือเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่ลวงเลยต่อไปจนกระทั่งสำเร็จเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรม การที่สามารถหยุดการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมได้ควรได้รับการยอมรับในความกล้าหาญ พร้อมทั้งให้โอกาสที่จะแก้ไขปรับปรุงตน

กรณีตัวอย่าง

ในที่ประชุมพิจารณาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบุคลากร ประธานได้สอบถามผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาบุคลากรว่า ในปีที่ผ่านมา มีสถาบันหลายแห่งที่จัดการฝึกอบรมเพิ่มสมรรถนะต่าง ๆ ที่หน่วยงานต้องการหลายหลักสูตร แต่ได้รับทราบจากบุคลากรว่าไม่มีการแจ้งเวียนเรื่องนี้ให้ทราบหรือสมัครแต่อย่างใด

นาย ก. ซึ่งเป็นผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาบุคลากรได้ชี้แจงว่า หลักสูตรที่สถาบันต่าง ๆ เสนอมา นั้นมีค่าใช้จ่ายสูงไม่เหมาะกับสถานการณ์ทางงบประมาณ ในปีก่อนที่หน่วยงานได้รับงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรจำนวนน้อยมาก เขาจึงเลือกแจ้งเวียนเฉพาะหลักสูตรระยะสั้นที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ ซึ่งมีความเป็นไปได้ในการเข้าอบรมอีกประการหนึ่ง บุคลากรส่วนใหญ่มักจะสมัครไปอบรมในหลักสูตรระยะยาวที่มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ยังไม่เคยมีการประเมินที่ชัดเจนว่า ผลที่ได้รับจากการอบรมนั้นคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด

นาย ข. ผู้อำนวยการสำนักได้กล่าวค้านว่า การกระทำของนาย ก. นั้นขัดต่อประมวลจริยธรรมข้อ 4 (3) เพราะขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีการใช้ดุลพินิจที่มีอคติว่าบุคลากรส่วนใหญ่มักจะสมัครไปอบรมในหลักสูตรระยะยาวที่มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ตัดสินใจด้วยตนเองว่าควรแจ้งให้บุคลากรทราบเฉพาะหลักสูตรที่มีระยะสั้นและค่าใช้จ่ายต่ำ ทั้ง ๆ ที่หน้าที่ของนาย ก. จะต้องมองผลประโยชน์ของบุคลากรที่เป็นทรัพยากรสำคัญขององค์กรเป็นหลัก

นาย ก. แย้งว่า การตัดสินใจของเขาเป็นไปตามประมวลจริยธรรมข้อ 5 เพราะเขายึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติคือภาษีของประชาชนที่มาเป็นงบประมาณของหน่วยงานเป็นหลัก เพราะถ้าหากงบประมาณมีเพียงพอ เขาก็จะแจ้งเวียนทุกหลักสูตร แต่ในปีนี้หน่วยงานก็ประสบกับปัญหาด้านงบประมาณอีก เขาจึงเสนอต่อที่ประชุมให้ใช้หลักการเดียวกับที่เขาได้ดำเนินการในปีที่แล้วในการแจ้งเวียนหลักสูตรการฝึกอบรมในปีนั้นด้วย

หากท่านเป็นประธานการประชุมในครั้งนี้ก็คงปวดหัวไม่ใช่น้อย และที่ผ่านมานในอดีตท่านอาจแก้ไขปัญหาได้หลายแบบ เช่น การใช้อำนาจของท่านในฐานะกำกับดูแลงานพัฒนาบุคลากรสั่งการให้เป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง แต่วันนี้ในเมื่อมีการทักท้วงว่าการกระทำของนาย ก. ขัดประมวลจริยธรรมแล้ว ท่านจะต้องแนะนำให้นาย ก. ทำตามหลักของประมวลจริยธรรมข้อ 3 (1) “ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือมีผู้ทักท้วงว่าการกระทำใดของข้าราชการอาจขัดประมวลจริยธรรม ข้าราชการต้องไม่กระทำการดังกล่าว หรือหากกำลังกระทำการดังกล่าวต้องหยุดกระทำการ และส่งเรื่องให้คณะกรรมการจริยธรรมพิจารณาวินิจฉัย” และรอผลการวินิจฉัยจากคณะกรรมการต่อไป 🌸

การให้บริการ ยกเว้น ภาษีมูลค่าเพิ่มของเทศบาล

การได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

1. ต้องไม่เป็นการให้บริการที่เป็นการพาณิชย์ กล่าวคือ ไม่เป็นการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีการลงทุนและเรียกเก็บค่าบริการจากการให้บริการเป็นปกติธุระ และการบริการนั้นเอกชนอื่นสามารถกระทำได้ และ

2. ต้องไม่เป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นกิจการสาธารณูปโภคหรือไม่ก็ตาม กล่าวคือ หากมีการเรียกเก็บเงินหรือประโยชน์จากการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นแล้ว ย่อมเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์จากการให้บริการทั้งสิ้น แต่หากการเรียกเก็บฯ มีกฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ จะไม่ถือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ เช่น

- การจัดเก็บค่าที่จอดรถของเทศบาล พ.ร.บ. เทศบาลฯ ไม่ได้ให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะจึงเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ นอกจากนี้ เอกชนก็สามารถจัดให้มีที่จอดรถโดยจัดเก็บค่าที่จอดรถได้เช่นกัน จึงไม่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

- การจัดเก็บค่าบริการล้างท่อระบายน้ำ พ.ร.บ. เทศบาลฯ ประกอบกับ พ.ร.บ. สาธารณสุขฯ ให้อำนาจเรียกเก็บค่าบริการได้ จึงได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

- รายได้จากการใช้สถานที่ตลาดตามฟุตบอลและขอเชื่อมท่อระบายน้ำ เป็นรายได้เบ็ดเตล็ดที่จัดเก็บค่าบริการเป็นครั้งคราว โดยไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้อำนาจไว้ จึงไม่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การชำระภาษีมูลค่าเพิ่มของเทศบาล (กรณีเทศบาลนครนครสวรรค์)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีหนังสือ ที่ มท 0808.3/1461 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2553 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า เทศบาลนครนครสวรรค์ได้หารือไปยังจังหวัดนครสวรรค์เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรจากรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำกิจการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล โดยมีข้อเท็จจริงดังนี้

1. สหประชาชาติเทศบาลแห่งประเทศไทย (ส.ท.ท.) ได้หารือแนวทางการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มของเทศบาลนครนครสวรรค์ กรณีสำนักงานสรรพากรพื้นที่นครสวรรค์เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากรายได้ของเทศบาลนครนครสวรรค์ที่ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยขอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดประชุมเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2552 โดยที่ประชุมเห็นชอบให้ส่งเรื่องไปยังกรมสรรพากรเพื่อจัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อมากกรมสรรพากรแจ้งว่าได้ตอบข้อหารือให้สำนักงานสรรพากรภาค 7 แจ้งให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครสวรรค์ถือปฏิบัติต่อเทศบาลนครนครสวรรค์แล้ว

2. รายได้หรือผลประโยชน์ของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามข้อ 1 ได้แก่ รายได้จากการจัดเก็บค่าเช่าที่จอดรถยนต์บริเวณตลาดริมน้ำ โดยเช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และค่ารักษาความสะอาด รายได้จากการรับจ้างล้างท่อระบายน้ำ รายได้จากค่าธรรมเนียมจอดรถโดยสารของสถานีขนส่ง รายได้จากการใช้สถานที่ตลาดตามฟุตบอลและขอเช่ามทอระบายน้ำ รายได้จากเงินส่วนต่างของราคากลางตามสัญญาชุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา และรายได้จากการจำหน่ายแบบพิมพ์ คำร้อง และแบบแปลน ซึ่งกรมสรรพากรเห็นว่าเป็นรายได้ที่เกิดจากการให้บริการที่เป็นการพาณิชย์หรือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นสาธารณูปโภคหรือไม่ก็ตาม จึงไม่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับรายได้จากการจำหน่ายแบบพิมพ์ คำร้อง และแบบแปลนหากไม่เป็นรายได้จากการขายสินค้าซึ่งส่งรายรับทั้งสิ้นให้แก่รัฐโดยไม่หักรายจ่าย จะไม่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ท) แห่งประมวลรัษฎากร และอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 77/2 แห่งประมวลรัษฎากร

3. จังหวัดนครสวรรค์มีความเห็นว่า เนื่องจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่นครสวรรค์ได้ประเมินเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากรายได้ของเทศบาลนครนครสวรรค์ในระหว่างเดือนตุลาคม 2549 ถึงเดือนมกราคม 2551 เป็นเงินภาษี 1,986,097.37 บาท เบี้ยปรับอีก 1 เท่า เป็นเงิน 1,986,097.37 บาท และเงินเพิ่มถึงวันที่ 15 สิงหาคม 2551 เป็นเงิน 412,583.65 บาท รวมเป็นเงินที่ต้องชำระทั้งสิ้น 4,384,778.39 บาท แต่เทศบาลนครนครสวรรค์ไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ จึงมีปัญหว่าเทศบาลจะต้องดำเนินการอย่างไร เพราะเป็นเรื่องที่ไม่เคยปฏิบัติและไม่มีแนวทางให้ปฏิบัติ หากรายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่ต้องยื่นแบบเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร เทศบาลขอให้พิจารณาทบทวนการผ่อนปรนงดเว้นเบี้ยปรับและเงินเพิ่มที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครสวรรค์เรียกเก็บได้หรือไม่ เนื่องจากหากรายได้ที่เทศบาลจัดเก็บตามอำนาจหน้าที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของท้องถิ่นโดยรวม จึงเห็นควรนำเรื่องหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้เกิดความชัดเจนถูกต้องเพื่อจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

4. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่า การเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากเทศบาลย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลโดยรวม เนื่องจากเทศบาลถือเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 4 (3) และมาตรา 70 (2) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะตามมาตรา 50 มาตรา 51 มาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 56 และมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ได้กำหนดให้เทศบาลอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ ทรัพย์สินของเทศบาลการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เป็นต้น เพื่อใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะในเขตเทศบาล รวมทั้งมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผน

และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ประกอบกับกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท 0307/ว 340 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2535 แจกแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม สรุปได้ว่า รายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร โดยเป็นรายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจการซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจไว้ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมเกี่ยวกับความปลอดภัย การสาธารณสุข การรักษาสภาพ ดูแลสิ่งแวดล้อม การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน มิได้เป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ ดังนั้น รายได้หรือผลประโยชน์ของราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจึงมีเพียงประเภทเดียวคือรายได้ที่เกิดจากการพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็นสาหรณูปโภคหรือไม่ก็ตามจึงเห็นว่ารายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำกิจการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามที่กรมสรรพากรได้แจ้งให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครสวรรค์เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากเทศบาลไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

เมื่อการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำกิจการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ประกอบกับความเห็นในข้อกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกัน จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัย

ต่อมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือ ที่ มท 0808.3/3374 ลงวันที่ 12 เมษายน 2553 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อหารือเพิ่มเติมถึงแนวทางการชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับข้อหารือจากจังหวัดนครสวรรค์ กรณีเทศบาลนครนครสวรรค์ได้ดำเนินกิจการสถานีขนส่งผู้โดยสารที่ได้รับการถ่ายโอนกิจการมาจากกรมการขนส่งทางบก และมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมจากการให้บริการรับส่งผู้โดยสาร ณ สถานีขนส่ง ตามอัตราที่คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลางกำหนด โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (7) แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาเดียวกันกับที่ได้หารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่ารายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำกิจการตามอำนาจหน้าที่จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรหรือไม่เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนเทศบาลนครนครสวรรค์ แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการชี้แจงของผู้แทนกรมสรรพากรว่า ปัญหาเกี่ยวกับการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามกรณีนี้ สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครสวรรค์เพียงแต่เรียกให้เทศบาลนครนครสวรรค์มารับทราบผลการตรวจสอบภาษีมูลค่าเพิ่มเท่านั้น โดยยังมิได้มีการประเมินเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่เป็นปัญหาที่หารือแต่อย่างใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า มาตรา 77/2 (1) แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติให้การขายสินค้าหรือการให้บริการโดยผู้ประกอบการที่กระทำในราชอาณาจักร อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 1) ได้ให้ความเห็นในบันทึก เรื่อง การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการเก็บค่าชลประทานของกรมชลประทาน ไว้ว่า “ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มใช้บังคับอย่างกว้างขวางแก่ผู้ประกอบการซึ่งทำการขายสินค้าหรือให้บริการที่กระทำเป็นปกติธุระและมีการเรียกเก็บค่าตอบแทน ไม่ว่าจะมุ่งหวังผลกำไรจากธุรกิจนั้นหรือไม่ ไม่ว่าจะได้อะไร เเท่าทุน หรือขาดทุน และไม่ว่าจะนำเงินรายได้นั้นไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม กรณีจะไม่เป็น “ธุรกิจ” จึงมิได้แต่เฉพาะกรณีการให้บริการโดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนใด ๆ แก่ทุก ๆ คนที่มาใช้บริการเหมือนกันทั้งหมดเท่านั้น” ด้วยเหตุนี้ การขายสินค้าหรือการให้บริการใดที่กระทำเป็นปกติธุระและมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนจึงอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในมาตรา 81 แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการประกอบกิจการประเภทต่าง ๆ ซึ่งกรณีของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ใน (1) (ก) ของมาตราดังกล่าว ได้บัญญัติให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น แต่ไม่รวมถึงบริการที่เป็นพาณิชย์ หรือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นกิจการสาหรณูปโภคหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการให้บริการที่เป็นการพาณิชย์หรือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ นั้น เห็นว่า หากการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นได้มีการลงทุนและเรียกเก็บค่าบริการจากการให้บริการเป็นปกติธุระ และการให้บริการนั้นเอกชนอื่นสามารถกระทำได้ การให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นดังกล่าว

มีลักษณะเป็นการให้บริการที่เป็นการพาณิชย์ ส่วนการให้บริการที่เป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นกิจการสาธารณูปโภคหรือไม่ เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างกว้าง กล่าวคือ หากมีการเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นแล้ว ย่อมถือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์จากการให้บริการทั้งสิ้น แต่หากมีการเรียกเก็บรายได้หรือผลประโยชน์ มีกฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ การเรียกเก็บรายได้หรือผลประโยชน์นั้น ย่อมเป็นการเรียกเก็บโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งไม่ถือเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์

สำหรับปัญหาข้อหาหรือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากรายได้ของเทศบาลนครนครสวรรค์ นั้น สามารถพิจารณาเป็นรายกรณีได้ดังนี้

1. รายได้จากการจัดเก็บค่าเช่าที่จอดรถยนต์บริเวณตลาดริมน้ำ โดยเช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และค่ารักษาความสะอาด

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เทศบาลนครนครสวรรค์ได้เช่าที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สำหรับใช้เป็นตลาดริมน้ำและที่จอดรถ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ท่วมพื้นที่ตลาดเดิม โดยเทศบาลนครนครสวรรค์ได้เรียกเก็บค่ารักษาความสะอาดจากผู้ค้า แผงละ 10-30 บาท ต่อวัน และเรียกเก็บค่าที่จอดรถจากผู้มาซื้อของ คันละ 10 บาท ซึ่งผู้แทนเทศบาลนครนครสวรรค์ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าสำนักงานสรรพากรภาค 7 ได้แจ้งการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเฉพาะรายได้จากการให้บริการที่จอดรถกรณีจึงมีประเด็นพิจารณาเฉพาะการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการให้บริการที่จอดรถของเทศบาลนครนครสวรรค์เท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) เห็นว่า แม้การจัดให้มีที่จอดรถจะเป็นหน้าที่ของเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ก็ตาม แต่ในกฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติให้เทศบาลนครมีอำนาจจัดเก็บรายได้จากการจัดให้มีที่จอดรถ อีกทั้ง ในกรณีนี้เอกชนก็สามารถจัดให้มีที่จอดรถโดยจัดเก็บค่าที่จอดรถได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ เมื่อไม่มีกฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บค่าที่จอดรถของเทศบาลนครนครสวรรค์ไว้เป็นการเฉพาะ การจัดเก็บรายได้ดังกล่าวจึงเป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์ ซึ่งไม่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

2. รายได้จากการรับจ้างล้างท่อระบายน้ำ

เทศบาลนครนครสวรรค์ให้บริการล้างท่อระบายน้ำกับประชาชนโดยจัดเก็บค่าบริการตามเทศบัญญัติเทศบาลเมืองนครสวรรค์ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2538 ซึ่งได้ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ประกอบกับมาตรา 20 (4) และมาตรา 63 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ที่บัญญัติให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น การจัดเก็บค่าบริการล้างท่อระบายน้ำของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามที่หารือนี้ จึงเป็นกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจเรียกเก็บค่าบริการได้ รายได้จากการให้บริการรับจ้างล้างท่อระบายน้ำของเทศบาลนครนครสวรรค์ จึงได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

3. รายได้จากค่าธรรมเนียมจอดรถโดยสารของสถานีขนส่งและค่าธรรมเนียมจากการให้บริการรับส่งผู้โดยสาร ณ สถานีขนส่ง

เทศบาลนครนครสวรรค์ได้รับการถ่ายโอนภารกิจสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์จากกรมการขนส่งทางบก ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2548 โดยในระเบียบกรมการขนส่งทางบก ว่าด้วยการบริการและดำเนินกิจการสถานีขนส่งผู้โดยสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินงานสถานีขนส่งผู้โดยสารให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และให้จัดเก็บค่าบริการสถานีขนส่งตามอัตราที่คณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกกลางกำหนด ซึ่งอธิบดีกรมการขนส่งทางบกได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 19 (7) และมาตรา 115 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ ออกประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดอัตราค่าบริการสถานีขนส่งและระเบียบปฏิบัติการใช้สถานีขนส่ง ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2533 กำหนดอัตราค่าบริการที่ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งจะต้องชำระให้แก่สถานีขนส่งผู้โดยสาร ตามประเภทของรถโดยสาร ด้วยเหตุนี้ ค่าบริการที่เทศบาลนครนครสวรรค์จัดเก็บจากผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งตามประกาศกรมการขนส่งทางบก จึงเป็นการเรียกเก็บตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะ รายได้จากการให้บริการดังกล่าวจึงได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร แต่เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏว่า เทศบาลนครนครสวรรค์ยังมีรายได้อื่นจากการให้บริการสถานีขนส่ง ได้แก่ รายได้จาก

คำตอบแทนตามสัญญาจัดให้มีบริการห้องสุขา รายได้จากคำตอบแทนตามสัญญาจัดให้มีบริการจำหน่ายสินค้า และรายได้จากค่าเช่าติดตั้งป้ายโฆษณา ซึ่งรายได้เหล่านี้ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายใดให้อำนาจเรียกเก็บไว้เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุนี้รายได้อื่นจากการให้บริการสถานีขนส่งของเทศบาลนครนครสวรรค์จึงเกิดจากการให้บริการที่เป็นการหารายได้หรือผลประโยชน์และไม่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

4. รายได้จากการใช้สถานที่ตลาดตามฟุตบอลและขอเชื่อมต่อระบายน้ำ

เป็นรายได้เบ็ดเตล็ดที่เทศบาลนครนครสวรรค์จัดเก็บค่าบริการเป็นครั้งคราวตามที่เห็นสมควรหรือตามต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง โดยไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้อำนาจเรียกเก็บ ด้วยเหตุนี้ รายได้จากการใช้สถานที่ตลาดตามฟุตบอลและขอเชื่อมต่อระบายน้ำของเทศบาลนครนครสวรรค์ จึงไม่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

5. รายได้จากเงินส่วนต่างของราคากลางตามสัญญาขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ เรื่อง ประมูลจ้างเหมาขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 1 และจ้างเหมาขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 2 ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) และเอกสารประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ เลขที่ 9/2550 ลงวันที่ 12 มกราคม 2550 ได้กำหนดราคากลางของการจ้างเหมาขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 1 ปริมาณ 200,000 ลูกบาศก์เมตร ไว้เป็นเงิน 4,800,000 บาท (สี่ล้านแปดแสนบาทถ้วน) และราคากลางของการจ้างเหมาขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 2 ปริมาณ 112,000 ลูกบาศก์เมตร ไว้เป็นเงิน 2,688,000 บาท (สองล้านหกแสนแปดหมื่นแปดพันบาทถ้วน) และให้ค่าจ้างสำหรับการจ้างครั้งนี้เป็นกรวด หิน ดิน ทราย ที่ได้จากการขุดลอกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเขิน พ.ศ. 2547 โดยในกรณีนี้ผู้ที่ชนะการเสนอราคาจ้างเหมาเสนอราคาต่ำกว่าราคากรวด หิน ดิน ทราย ต่อหน่วยตามราคาคำตอบแทนในการอนุญาตตามมาตรา 9 ทวิ ในบัญชีคำตอบแทนท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน (28 บาทต่อลูกบาศก์เมตร) จะต้องชำระค่าส่วนต่างเป็นเงินสดให้แก่ทางผู้ว่าจ้าง ซึ่งความปรากฏว่า เทศบาลนครนครสวรรค์ได้ทำสัญญาจ้างจ้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็กซ์-ไลน์ แมชชีนเนอรี ทำงานขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 1 คิดเป็นค่าจ้าง 1,800,000 บาท (หนึ่งล้านแปดแสนบาทถ้วน) และจ้างหุ้นส่วนจำกัด ทรายเจ้าพระยา (2006) ทำงานขุดลอกแหล่งน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ 2 คิดเป็นค่าจ้าง 800,000 บาท (แปดแสนบาทถ้วน) กรณีจึงมีส่วนต่างระหว่างค่าจ้างที่จ้างหุ้นส่วนผู้รับจ้างเสนอกับราคากรวด หิน ดิน ทราย ที่เทศบาลนครนครสวรรค์กำหนดตามราคาคำตอบแทนในการอนุญาตตามมาตรา 9 ทวิ ในบัญชีคำตอบแทนท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งจ้างหุ้นส่วนผู้รับจ้างต้องจ่ายคืนให้แก่เทศบาลนครนครสวรรค์ ตามข้อ 6 วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเขินฯ โดยในกรณีนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 12) พิจารณาแล้ว เห็นว่า เงินค่าส่วนต่างที่จ้างหุ้นส่วนผู้รับจ้างจ่ายให้แก่เทศบาลนครนครสวรรค์นี้ไม่ใช่รายได้ที่เกิดจากการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร แต่เป็นรายได้ที่เกิดจากการขายกรวด หิน ดิน ทราย ที่ขุดลอกได้ให้แก่จ้างหุ้นส่วนผู้รับจ้าง ด้วยเหตุนี้ เทศบาลนครนครสวรรค์จึงต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากมูลค่าที่แท้จริงของกรวด หิน ดิน ทราย ที่ขุดได้ทั้งหมด ตามมาตรา 77/2 (1) แห่งประมวลรัษฎากร

6. รายได้จากกรจำหน่ายแบบพิมพ์ คำร้อง และแบบแปลน

รายได้จากการจำหน่ายแบบพิมพ์ คำร้อง และแบบแปลนของเทศบาลนครนครสวรรค์ ถือเป็นรายได้จากการขาย ซึ่งอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 77/2 (1) แห่งประมวลรัษฎากร รายได้ดังกล่าวของเทศบาลนครนครสวรรค์ จึงไม่ใช่การให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 81 (1) (ก) แห่งประมวลรัษฎากร

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน 2553

อุทยานแห่งชาติ

ดอยอินทนนท์

ไปไหนไปกันฉบับนี้ ขอเชิญชวนท่านผู้อ่านที่สนใจไปสัมผัสความหนาวและความงดงามของป่าเมฆสูงสุดแดนสยาม “อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์” เดิมชื่อ ดอยหลวง หรือ ดอยอ่างกา มีพื้นที่ครอบคลุมอยู่ในท้องที่อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง และอำเภอแม่จริม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน เป็นต้นลำธารของแม่น้ำหลายสาย ดอยอินทนนท์เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย และได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2521

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 744 กิโลเมตร สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ พระมหาธาตุนภเมทนีดล พระมหาธาตุนภพลภูมิสิริ น้ำตกลีลาวดี น้ำตกแม่ยะ น้ำตกแม่กลาง น้ำตกวชิรธาร กิ่วแม่ปาน ถ้ำปริจินดา หมู่บ้านชาวเขา และผาเง่มน้อย รวมทั้งมีพืชพรรณและมวลดอกไม้ที่น่าสนใจ เช่น ฟ้ามุ่ย ช้างแดง กัลว่ยไม้รองเท้านารี กุหลาบขาว กุหลาบพันปี และกระโดนพระฤๅษี ❀

ไม่ตัดสินใจ

หัวข้อสั้น ๆ แต่จริง ๆ แล้วมาจากคำถามที่ยาวมาก

“ทำไมคนเราไม่ตัดสินใจ?” และ

“ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเท่าไรจึงจะพอ?”

เรื่องการตัดสินใจเป็นเรื่องสำคัญ แม้แต่ถ้าจะพูดกันธรรมดา ๆ ไม่คิดอะไรมาก เราก็จะพบว่าการเกี่ยวข้องกับคนที่ไม่ตัดสินใจในเรื่องที่ควรตัดสินใจหรือในเวลาที่เราควรตัดสินใจนั้นทำให้ชีวิตและอะไร ๆ ยุ่งยากมาก

จะมากแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ไม่ได้รับการตัดสินใจนั้นว่าเป็นเรื่องอะไร ในสถานการณ์แบบใด เดาว่าคนที่อยู่ในฐานะที่ต้องตัดสินใจแล้วไม่ตัดสินใจ บางคนก็คงว่าอยู่นิ่งเฉยใจเหมือนกัน เพราะอะไร? (ขอค้างคำตอบไว้ก่อน)

แต่ถ้าจะพิจารณาลงไปให้ละเอียด น่าจะเป็นอย่างนี้หรือไม่ว่า ไม่มีใครในโลกนี้ที่ไม่ตัดสินใจ เพราะแม้แต่ที่เราคิดว่าเขาไม่ตัดสินใจนั้น ในมุมมองหรือในความคิดของเขานั้น เขาคิดว่าเขาตัดสินใจแล้ว นั่นก็คือตัดสินใจที่จะไม่ตัดสินใจ! (จะในขณะที่นั้นหรือตลอดไปก็แล้วแต่)

ไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องใหญ่ เรื่องน้อยเรื่องมาก เรื่องยากเรื่องง่าย ทั้งที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันส่วนตัว หรือจะเป็นชีวิตประจำวันในที่ทำงาน เราก็ตัดสินใจกันอยู่ทุกขณะ ดังนั้น เมื่อเรายกเรื่องนี้ขึ้นมาพูด ก็อาจทำให้บางคนงงและไม่เข้าใจว่าตกลงการตัดสินใจคืออะไร อยากรู้กันแน่

ฉะนั้น ถ้าเอาอย่างที่เราจะพอเข้าใจให้สามารถพูดคุยกันได้ก็อาจจะตีกรอบให้ชัดเจนประเด็นของการไม่ตัดสินใจในที่นี้ที่เรากำลังจะพูดคุยกันต่อไปนี้ หมายถึงการไม่ตัดสินใจใน “สิ่ง” ที่ควรจะตัดสินใจ และการไม่ตัดสินใจใน “เวลา” ที่ควรตัดสินใจ

ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏในคอลัมน์นี้เกิดจากคำถามที่ผู้อ่านตั้งขึ้น จึงพร้อมที่จะรับการโต้แย้งในทุกประเด็น หากผู้อ่านมีฉันทะที่จะรังสรรค์ความคิดร่วมกัน เพื่อจุดประกาย “ความหวัง” ให้แก่ผู้อื่น รวมทั้งแก่ตัวเองด้วย ที่บางครั้งอาจ “เสียหลัก” ได้เหมือนกัน

คนเราไม่ตัดสินใจเพราะอะไร

1. **ไม่ตัดสินใจเพราะกลัว** ถ้าถามว่าทำไมจึงกลัว ก็คงตอบได้หลายอย่าง แต่ที่เห็นชัด ๆ สิ่งตกง่าย ๆ ก็คือ

- กลัวความผิดพลาดจากการที่ตัวเองตัดสินใจไปแล้ว
- กลัวการต้องรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ

ความกลัวสองประการนี้ (อาจจะกลัวอะไรมากกว่านี้ก็สุดแล้วแต่) ดูเหมือนจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะสัมพันธ์กับสาเหตุประการต่อไปด้วยความกลัวผิดพลาดนี้อาจจะเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่พอจะเข้าใจได้และยอมรับกันได้ เพราะหลายคนขึ้นมาสู่ตำแหน่งที่ตัวเองไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน ก็คิดว่าอาจจะระมัดระวังเป็นพิเศษ แต่ความ “พิเศษ” ในความคิดของเขานั้น อาจเป็นความระมัดระวังที่มาก “เกินไป” เข้าข่ายกลัวมากจนไม่กล้าทำอะไร แม้แต่จะตัดสินใจเรื่องง่าย ๆ

ส่วนการไม่ตัดสินใจเพราะไม่ต้องการหรือกลัวต้องรับผิดชอบนั้น อยากใช้คำว่า “น่าเกลียดมาก”

ไม่ใช่ความกลัวที่น่าเกลียด แต่ความไม่ต้องการรับผิดชอบต่างหากที่น่าเกลียด

วิธีการเลี้ยงเพื่อตัวเองจะได้ไม่ต้องตัดสินใจเพื่อจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบด้วยนั้น ปรากฏให้เห็นหลายอย่าง อย่างเช่นการตัดสินใจแบบคลุมเครือ ไม่ชัดเจน ไม่พึง หรือการอ้างเรื่องการกระจายอำนาจ ซึ่งในประการหลังนี้อันตรายมาก วิธีการบริหารงานที่เน้นการกระจายอำนาจเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็กลับกลายเป็นเรื่องที่หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนนำมาใช้แบบผิด ๆ เนื่องจากไม่ได้ใช้เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ แต่ใช้เพื่อเลี้ยงไม่ให้อตัวเองต้องรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ เพราะหลาย ๆ กรณีหรือเกือบทั้งหมด การมอบอำนาจหมายถึงการมอบอำนาจในการตัดสินใจและกระทำการแทนด้วย

ไม่แปลกที่ปรากฏอยู่เสมอว่าผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ๆ จะถูกลงโทษลงทัณฑ์เมื่อพบว่ามีงานมีความผิดพลาดจนทำให้เกิดความเสียหาย หรือถึงขั้นมีการทุจริต ในขณะที่หัวหน้าหรือผู้บริหารทั้งหลายอาจจะได้รับโทษบ้างก็ระดับว่ากล่าวตักเตือน

ที่ว่่าน่าเกลียดเพราะเกี่ยวข้องกับมโนธรรมด้วย

2. ไม่ตัดสินใจเพราะไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องตัดสินใจ

เราคงคาดหวังว่า เมื่อใครสักคนได้ขึ้นมาอยู่ในตำแหน่งที่จะต้องตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ตามสถานการณ์ เขาควรจะมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านั้น “ตามสมควร”

ที่ใช้คำว่า “ตามสมควร” เพราะคงเป็นไปได้ที่จะคาดหวังว่าคน ๆ นั้นจะต้องรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ละเอียดลออทุกแง่มุม แต่สิ่งที่เขาควรจะต้องรู้คือ อะไรคือสิ่งที่เขาควรจะรู้ในฐานะที่อยู่ในตำแหน่งนั้น นั่นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือต้องรู้ว่า สิ่งที่เขาทำให้เขาตัดสินใจนั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่ไหน และข้อมูลส่วนใดคือข้อมูลที่สำคัญที่จะทำให้ตัดสินใจได้

“ข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ตัดสินใจได้” ไม่ใช่ข้อมูลตามความคิดหรือความพอใจของเรา ที่อยากจะมีอยากจะทำ แต่หมายถึงข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญและเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะตัดสินใจจริง ๆ ถ้าไม่มีข้อมูลส่วนนี้ก็ยังไม่สามารถจะตัดสินใจได้ (ตัวอย่างเช่น การลงทุนขนาดใหญ่จะมีการวิเคราะห์ในเรื่องความคุ้มทุน ผลกระทบและอะไรอื่น ๆ อีกที่จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ว่า สมควรดำเนินการหรือไม่ ไม่ว่าโครงการนั้นจะเพียง 100 ล้านบาท หรือมีมูลค่าโครงการนับหมื่น ๆ ล้านบาท ถ้าข้อมูลเหล่านี้ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน เขาก็ยังตัดสินใจได้)

มีหลายเรื่องที่เราอยากจะทำ แต่หากไม่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจ ก็ไม่จำเป็นต้องหยุดหรือชะลอการตัดสินใจเรื่องนั้นเอาไว้ เพราะสามารถจะแสวงหาความรู้ที่อยากได้เพิ่มเติมภายหลังก็ยังได้ ประเด็นของความไม่รู้นี้มีข้อพิจารณาที่อยากให้นำเรียนไว้ให้ค้ำนึ่งถึงบ้าง มิฉะนั้นแล้วเราก็อาจจะตกอยู่ใน “กับดัก” อีกรั้ว

ประการแรกคือ ความไม่รู้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราต้องตัดสินใจ อาจจะเป็นเพราะไม่สนใจสถานการณ์รอบข้าง หรือจะเป็นเพราะประเมินสถานการณ์ไม่เป็น ไม่ถูกต้อง ก็อาจจะทำให้เกิดอาการ “ซื้อเวลา” หรือ “ชะลอการตัดสินใจ” ไปก่อน ก็คงจะเข้าลึกความไม่เอาใจใส่ของเราอยู่แล้วนั่นเอง แต่การไม่ประเมินสถานการณ์ หรือประเมินสถานการณ์ผิดพลาดจะทำให้เกิดความเสียหายมากได้ ไม่ว่าเราจะตัดสินใจแล้วแต่ผิดเวลา หรือตัดสินใจที่จะไม่ตัดสินใจก็ตาม

ประการที่สอง ความเข้าใจผิดว่าตัวเราสามารถที่จะรู้และเข้าใจได้ทุกเรื่อง

ประเด็นนี้เป็นความเห็นส่วนตัวที่ผู้เขียนเชื่อว่า เราอาจจะไม่สามารถที่จะรู้และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ได้ทุกเรื่องในเวลาช่วงหนึ่ง ถ้าให้กล่าวให้จบความก็อยากจะทำต่อไปว่า **บางทีบางเรื่องช่วงเวลาของชีวิตนี้ก็อาจจะไม่สามารถรู้หรือเข้าใจได้ แม้ว่าจะพยายามหาความรู้หรือหาคนมาช่วยอธิบายให้ฟังก็ตาม** แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าให้ตัดสินใจไปทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่รู้เรื่องหรือไม่เข้าใจเลย ความรู้พื้นฐานของแต่ละตำแหน่ง แต่ละระดับควรจะมีอยู่แล้ว ถึงอย่างไรความรู้ก็จำเป็น ความเข้าใจก็จำเป็นในระดับที่เหมาะสมกับประเด็นที่ตัดสินใจและสอดคล้องกับเวลาที่ตัดสินใจ แต่ถ้าให้รอจนกว่าจะศึกษาให้รอบรู้ครบถ้วน เหมือนจะรู้จักต้นไม้ทั้งป่า เข้าใจสายพันธุ์ของต้นไม้เหล่านั้นทั้งหมดก่อนที่ตัดสินใจปลูกต้นไม้สัก 20 ต้น ดูจะเกินเลยความพอดีไปมากเหลือเกิน ปัญหาคือบางคนไม่รู้ว่สิ่งที่เขาอยากรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจสักเรื่องนั้นเหมือนอยากรู้อยากเข้าใจต้นไม้ทั้งป่า และที่หนักไปกว่านั้นคือ เข้าใจว่าตัวเองจะรู้และเข้าใจได้ในเวลาที่จำกัดให้ต้องตัดสินใจ ใจจริงอยากเรียนว่า สำหรับท่านบางคนหรือแม้แต่ตัวผู้เขียนเอง อาจจะมีบางเรื่องที่เราไม่สามารถจะรู้หรือเข้าใจได้ทะเลาะปุบปุระจริง ๆ (อธิบดีกรมป่าไม้ หรือกรมอุทยานแห่งชาติ อาจไม่จำเป็นต้องรู้จักต้นไม้ทั้งป่า แต่ท่านก็สามารถตัดสินใจให้มีการปลูกป่าได้)

ในข้อนี้ประเด็นสำคัญก็คือ การแสวงหาความรู้เพื่อให้เรามีความรอบรู้เป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องรู้ว่าเท่าไรจึงจะพอสำหรับเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ณ เวลาหนึ่ง ๆ และต้องทำใจด้วยว่า บางเรื่องเราอาจจะไม่มีทางรู้เรื่องได้เลย ไม่ว่าจะมีข้อมูลมากเท่าไร มีคนมานั่งชี้แจงก็วัน โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นนามธรรมทั้งหลาย ไม่เช่นนั้นคงไม่มีคนที่ไม่เข้าใจคำว่า “คุณธรรม” “มโนธรรม” จนกระทั่งเกษียณอายุการทำงานไปแล้ว

ประการที่สาม การมีความคิดว่าความเป็นหัวหน้าหรือผู้นำองค์กรต้อง “รู้ลึก” ทุกเรื่อง

ประเด็นนี้เชื่อมโยงกับประเด็นที่แล้ว จะเป็นนิสัยหรือเป็นความเชื่อที่ผิด ๆ (ตามความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนในข้อข้างต้น) ล้วนแล้วแต่ทำให้หัวหน้าหรือผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรเกิดความเข้าใจผิดว่าเมื่อมาถึงจุดนั้นแล้วตัวเองต้องรู้ลึกทุกเรื่อง

จริง ๆ แล้วมีข้อกำหนดอยู่แล้วว่าความรู้ที่จำเป็นที่คนทำงานแต่ละระดับจะต้องรู้ได้แก่เรื่องอะไร และควรรู้ลึกลงไปมากน้อยเพียงใด ใครจะรู้ลึกลงไปมากกว่านั้น ก็เป็นเรื่องดีและมีประโยชน์ต่อการทำงานหรืองานโดยรวมขององค์กรราบเท่าที่ความรู้ลึกเหล่านั้นเราจับเก็บไว้ในสมองอย่างเป็นระบบ ไม่สับสน มิฉะนั้นแล้วรู้มากก็อาจจะยากนานเพราะกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ “ระบบการทำงาน”

จะเป็นอย่างนี้ได้ก็คือ การใช้ความรู้ลึกลึ้นเสริมหรือสนับสนุนการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน โดยไม่มีลักษณะเป็นการ “แย่งงานมาทำเสียเอง”

หรือความสามารถในการใช้ความรู้ลึกของตนเองเมื่อต้องตัดสินใจ

นั่นคือการใช้ประโยชน์ของการรู้ลึกที่มีอยู่แล้วในตัวหัวหน้าหรือผู้บริหารหรือผู้นำองค์กร

แต่ถ้าความรู้ลึกลึ้นไม่มี ไม่รู้ระดับของความรู้ที่จำเป็นต้องรู้ และกำหนดความพอดีของความรู้ที่ตัวเองควรจะมีไม่ได้ แล้วก็เข้าใจว่าจะต้องรู้ลึกทุกเรื่อง มีหน้าขำยังผนวกเข้ากับความเข้าใจผิดในประการที่สองที่กล่าวมาแล้ว แทบนี้ไม่ถึงถึงเลยว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับหน่วยงานนั้น

ระดับหัวหน้าถ้าเป็นเช่นนั้นยังพอทำเนา อย่างดีก็คงเสียเวลากันอยู่ภายในหน่วยงานย่อย ๆ

แต่ถ้าเป็นระดับองค์กรใหญ่ ก็คงมีกรออธิบายชี้แจงเป็นงานปกติประจำวัน ส่วนงานที่ต้องทำจริงก็จะเป็นงานเสริมเพราะเวลาที่จะทำงานก็ลดน้อยลง **ผู้นำองค์กรเองก็จะรู้สึกบ้างหรือไม่ก็ไม่ทราบว่าจะสมองทำท่าจะรับไม่ไหว หน่วยความจำดูเหมือนจะไม่พอ** แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่านั้นคือ จะไม่มีเวลาไม่มีสมองพอที่จะคิดในเชิงนโยบาย หรือการวางยุทธศาสตร์ให้แก่หน่วยงาน เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จ ถ้าหัวหน้าองค์กรไม่ได้ทำในส่วนนี้ การเป็นไปของหน่วยงานหรือองค์กรนั้นก็จะมีไร้ทิศทาง วิสัยทัศน์ที่วางไว้ก็จะเป็นอะไรที่ทำตามธรรมเนียมเท่านั้นเอง

3. ไม่ตัดสินใจเพราะต้องการความสมบูรณ์แบบ หลายคนไม่ตัดสินใจเพราะต้องการความสมบูรณ์แบบ ผลสำเร็จเพียงแค่นี้ไม่พอ ยังต้องการให้ไปไกลกว่านั้น แต่นั่นไม่ใช่ปัญหาถ้าความต้องการนั้นไม่ปรากฏออกมาเป็นการไม่ยอมตัดสินใจ ณ เวลานั้นที่ควรตัดสินใจ

ได้ยินหลายคนมักพูดเสมอว่า ในโลกนี้ไม่มีอะไรที่ดีที่สุด ไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุด แต่หลายคนทีพูดนั้นเองก็ไม่ได้ตัดสินใจให้เห็นว่า ในเมื่อไม่มีอะไรที่จะ “ดีที่สุด” ณ เวลานั้นเราควรจะทำอะไรให้ดีที่สุด กลายเป็นว่า ตอนนั้นเวลานี้ก็ไม่ตัดสินใจอะไร ศึกษาข้อมูลไปเรื่อย ๆ โดยในใจคงไม่ปฏิเสธว่าต้องการให้สิ่งนั้นออกมาสมบูรณ์ที่สุด ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่พูดกับการกระทำไม่ได้ไปด้วยกัน

หลายงานที่เจอกับหัวหน้าแบบนี้มักจะมีลักษณะไปหน้าและถอยหลัง ไป ๆ ถอย ๆ อยู่ไม่ได้ไปถึงไหนสักที ความต้องการความสมบูรณ์ของหัวหน้า ของผู้บริหาร หรือแม้แต่นำองค์กรที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายการบรรลุไว้เป็นระยะ ๆ จะทำให้หน่วยงานนั้น หรือองค์กรนั้นไม่มีผลผลิตเท่าที่ควรจะมี คนที่ร่วมงานด้วยจะท้อถอย และเบื่อหน่ายกับการทำงานที่ไม่มีข้อยุติเพราะงานที่ไม่ได้รับการตัดสินใจ ก็จะกลายเป็นงานค้างของผู้ปฏิบัติ และความกังวลที่มีอยู่ก็คือไม่อาจจะบอกได้ว่า เวลานั้นเราทำสำเร็จไปแล้วเรื่องนี้ เท่านั้น ในเวลาต่อไปเราจะทำให้สำเร็จในเรื่องอะไรอีก หนักเข้าก็จะใส่เกียร์ว่าง หรือไม่ก็ถอยหลัง หรือไม่ก็ทำตัวเป็นไม้ประดับองค์กร

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงการพยายามเสนอความเห็นในประเด็นว่า ทำไมคนเราจึงเลือกที่ไม่ตัดสินใจ? (โดยเน้นในเรื่องของการทำงาน)

ประเด็นที่ค้างไว้ที่ยังไม่ตอบคือ แล้วถ้าเป็นแบบที่ว่ามานี้ ในฐานะคนทำงานเป็นลูกน้อง เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นเพื่อนร่วมงาน จะป้อนจะหาข้อมูลมาให้คน ๆ นั้น ตัดสินใจเท่าไรจึงจะพอ

คำถามที่ค้างนี้คิดว่าบางทีอาจจะไม่ต้องตอบ เชื่อว่าเมื่อตอบประเด็นแรกไปแล้ว หลายท่านคงจะพอตอบได้ด้วยตัวเองแล้วว่าข้อมูลเท่าไรจึงจะพอสำหรับคนที่ไม่ตัดสินใจแต่ละประเภท

ประเด็นที่น่าสนใจและสำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ ผู้ที่มีหน้าที่ต้องตัดสินใจแล้วไม่ตัดสินใจ ในเวลาอันควรอาจจะไม่ทราบแม้กระทั่งว่า สิ่งนั้นทำลายศรัทธาของคนที่ร่วมงานรวมถึงทำลายองค์กรโดยรวมได้อย่างที่นึกไม่ถึงด้วย

ทรัพย์ที่แท้จริงที่ประเสริฐสุด

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทรัพย์ 7 ประการนี้

7 ประการ เป็นไฉน คือ ทรัพย์คือ

ศรัทธา 1 ศีล 1 หิริ 1 โอตตัปปะ 1

สุตะ 1 จาคะ 1 ปัญญา 1

อานิสงส์แห่งการให้ทาน

อานิสงส์แห่งการให้ทาน 5 ประการ

ผู้ให้ทานย่อมเป็นที่รักที่ชอบใจของชนหมู่มาก 1

สัปบุรุษผู้สงบบยอมคบหาผู้ให้ทาน 1

กิตติศัพท์อันงามของผู้ให้ทานย่อมชจรทั่วไป 1

ผู้ให้ทานย่อมไม่ห่างเหินจากกรรมของคฤหัสถ์ 1

ผู้ให้ทานเมื่อตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ 1

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

อานิสงส์แห่งการให้ทาน 5 ประการนี้แล

ที่มา www.dhammadhome.com

คัดลอกโดย อ่อนฟ้า เวชชาชีวะ